

7.1 บทนำ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และการขยายตัวของชุมชนเมือง เช่น สาธารณูปโภค สาธารณูปการ คุณภาพสิ่งแวดล้อม การบริการต่าง ๆ และเพื่อยืดระยะเวลาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการให้ยาวนานมากขึ้นเท่าที่จะทำได้ วัตถุประสงค์ของการศึกษามีดังนี้

7.1.1 เพื่อประเมินปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม และการบริการต่าง ๆ และแนวทางแก้ปัญหา โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อม

7.1.2 เพื่อคาดคะเนความต้องการบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาด้านที่พักแรม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

7.1.3 เพื่อประเมินปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน อนาคตที่จะมีผลกระทบต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว และแนวทางการแก้ปัญหา

ผลของการวิเคราะห์ในบทนี้ จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การให้บริการของเมือง

7.2 ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

7.2.1 การสื่อสารและโทรคมนาคม เป็นสาธารณูปการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีความสำคัญในด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเอง แก่ผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาการท่องเที่ยว และชุมชนเมือง

7.2.1.1 หน่วยงานรับผิดชอบ

7.2.1.1.1 การสื่อสารแห่งประเทศไทย ให้บริการต่างๆดังนี้

บริการไปรษณีย์ภัณฑ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- การรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ได้แก่ จดหมาย ไปรษณีย์บัตร สิ่งตีพิมพ์ พัสดุย่อย และเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ

- การรับส่งพัสดุภัณฑ์ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

- บริการพิเศษ เช่นบริการไปรษณีย์ลงทะเบียน บริการส่งด่วน บัตรและซองตอบรับ บริการหนังสือพิมพ์ตราสาร บริการห่อพัสดุไปรษณีย์ และตู้ไปรษณีย์เช่า เป็นต้น

บริการโทรคมนาคม ได้แก่โทรเลข โทรพิมพ์ โทรศัพท์ ระหว่างประเทศ วิทยุโทรภาพ บริการโทรเลขสายตรง บริการเช่าใช้วงจรโทรเลข และเสียงระหว่างประเทศ วิทยุโทรศัพท์คิดลดยนต์ วิทยุคิดต่อเฉพาะกิจ วิทยุความถี่สูง วิทยุคิดต่อประจำตัว และบริการถ่ายถอดเสียงระหว่างประเทศ

บริการการเงิน ได้แก่ตัวแลกเงินไปรษณีย์ ธนาคาในในประเทศและระหว่างประเทศ

7.2.1.1.2 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ให้บริการโทรศัพท์

ภายในประเทศ แยกเป็น บริการระดับท้องถิ่น และบริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ

7.2.1.2 บริการในปัจจุบัน บริการสื่อสารและโทรคมนาคมที่มีบริการอยู่ในปัจจุบันในพื้นที่โครงการมีดังนี้

7.2.1.2.1 โทรพิมพ์ (Telex) บริการโทรพิมพ์ในพื้นที่โครงการ

ในปัจจุบันมีเพียงจังหวัดเดียว คือ จังหวัดสระบุรี มี 8 เครื่อง ดังตารางที่ 7.1 /

7.2.1.2.2 วิทยุความถี่สูงมาก (VHF Radio) มีเพียงจังหวัดเดียวคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4 เครื่อง เป็นของหน่วยราชการ พระราชวังบางปะอิน 1 เครื่อง ของสำนักพระราชวัง ดังตารางที่ 7.1

7.2.1.2.3 โทรศัพท์ระหว่างประเทศ ปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทยได้จัดบริการให้มีการติดต่อโทรศัพท์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกตลอด 24 ชั่วโมง โดยระบบติดต่อผ่านดาวเทียม และมีช่องโทรศัพท์รวมทั้งหมด 103 ช่อง โทรศัพท์ แบ่งออกเป็นระบบอัตโนมัติ 100 ช่อง ระบบเรียกผ่านพนักงานสลับสายของประเทศปลายทาง 3 ช่อง

ผู้ที่อยู่ในพื้นที่โครงการทั้งสามจังหวัดคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สามารถใช้บริการระหว่างประเทศได้ แต่ต้องต่อผ่านชุมสายในกรุงเทพมหานครก่อน

7.2.1.2.4 โทรศัพท์ภายในประเทศ แยกเป็นบริการโทรศัพท์ภายในท้องถิ่น และบริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ดังตารางที่ 7.3, 7.5 แสดงจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ และประเภทของผู้ใช้บริการโทรศัพท์บริเวณพื้นที่โครงการดังนี้คือ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริการโทรศัพท์ ในเขตเทศบาลเมือง เป็นโทรศัพท์ระบบอัตโนมัติ 1,331 เลขหมาย ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นประเภทธุรกิจ จำนวน 711 เลขหมาย สามารถติดต่อทางไกลถึงกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวงจรทางไกล 46 วงจร และถ้าจะติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ภายในพื้นที่โครงการ จะต้องติดต่อผ่านชุมสายในกรุงเทพมหานครก่อน

จังหวัดสระบุรี บริการโทรศัพท์ในเขตเทศบาลเมือง เป็นโทรศัพท์ระบบอัตโนมัติจำนวน 1,010 เลขหมาย ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นประเภทธุรกิจ 656 เลขหมาย การติดต่อทางไกลไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ จะต้องติดต่อผ่านชุมสายในกรุงเทพมหานครก่อน

จังหวัดลพบุรี บริการโทรศัพท์ในเขตเทศบาลเมือง เป็นระบบเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ มีจำนวนผู้ให้บริการ 981 เลขหมาย ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นประเภทธุรกิจจำนวน 696 เลขหมาย การติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ จะต้องติดต่อผ่านชุมสายในกรุงเทพมหานครก่อน

ในปี พ.ศ. 2522 จำนวนเลขหมายที่เปิดใช้ยังเพียงพอแก่ความต้องการ คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจำนวนเลขหมายชุมสาย 1,400 เลขหมาย จังหวัดสระบุรี 1,200 เลขหมาย จังหวัด

ตารางที่ 7.1 แสดงการบริการโทรคมนาคมในพื้นที่โครงการ ปี 2522

จังหวัด	โทรพิมพ์ Telex (เครื่อง)	วิทยุติดตัว Pager (เครื่อง)	วิทยุความถี่สูงมาก VHF Radio (เครื่อง)
พระนครศรีอยุธยา	—	—	พระนครศรีอยุธยา 4 พระราชวังบางปะอิน 1
สระบุรี	8	—	—
ลพบุรี	—	—	—

ที่มา : แผนกการตลาด กองพาณิชย์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.2 แสดงความต้องการใช้บริการเพิ่มในอนาคต

จังหวัด	โทรพิมพ์ Telex (เครื่อง)	วิทยุติดตัว Pager (เครื่อง)	วิทยุความถี่สูงมาก VHF Radio (เครื่อง)
พระนครศรีอยุธยา	2	—	4
สระบุรี	3	—	14
ลพบุรี	1	—	7

ที่มา : แผนกการตลาด กองพาณิชย์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

ลพบุรี 1,000 เลขหมาย จำนวนเลขหมายที่เปิดใช้แล้ว 1,331, 1,010, 981 เลขหมายตามลำดับ

7.2.1.3 แผนงานในอนาคต

7.2.1.3.1 การสื่อสารแห่งประเทศไทย มีโครงการขยายงานเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นไป ขณะนี้กำลังสำรวจพื้นที่ที่จะขยายการให้บริการให้ทั่วประเทศเร็วที่สุด โดยกำหนดความต้องการจากจำนวนประชากรและภาวะเศรษฐกิจ จากการสำรวจความต้องการของบริการประเภทต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งทำโดยแผนกการตลาด กองพาณิชย์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย พบว่า จังหวัดสระบุรีมีความต้องการสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ ดังตารางที่ 7.2

นอกจากบริการที่กล่าวมา ปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทย ยังมีแผนที่จะเปิดบริการใหม่ในอนาคตอีก 2 ประเภทคือ Express Mail Service บริการชนิดนี้รับประกันเวลาในการส่งและบริการโทรสาร (Document Facsimile Service) สามารถรับส่งต้นฉบับเป็นภาพ ภาพลายเส้น จดหมาย รูปถ่าย เอกสารต่าง ๆ ไปยังผู้เข้าทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวนอกเหนือจากประโยชน์ด้านอื่น เช่น รูปถ่ายโฆษณาสถานที่ท่องเที่ยว รูปถ่ายโฆษณาโรงแรม

7.2.1.3.2 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2520-2527 องค์การโทรศัพท์มีโครงการเพิ่มจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่โครงการ 2 จังหวัด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่ม 800 เลขหมาย จะติดตั้งให้เสร็จก่อนเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 และจังหวัดลพบุรี 1,600 เลขหมาย เสร็จสิ้นก่อน พ.ศ. 2526 ดังตารางที่ 7.6 โดยขยายงานเพิ่มขึ้นทุกปี จนกว่าจะครบจำนวนเลขหมายตามที่กำหนดในปี พ.ศ. 2527 ดังตารางที่ 7.7 ซึ่งเป็นการคาดคะเนความต้องการของผู้ใช้โทรศัพท์ เป็นที่น่าสังเกตว่าจังหวัดสระบุรีไม่สามารถขยายจำนวนเลขหมายให้เพียงพอแก่ความต้องการได้ ยกเว้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี ซึ่งสามารถให้บริการได้เพียงพอ

นอกจากการเพิ่มเลขหมายโทรศัพท์แล้วองค์การโทรศัพท์ยังได้ปรับปรุงระบบชุมสายอัตโนมัติทั่วประเทศ โดยภายในปลายปี 2523 สามารถติดต่อกันได้ทุกจังหวัดโดยระบบอัตโนมัติ เพียงแต่ยกหูและหมุนเลขหมายปลายทางได้เลย โดยเพิ่มรหัสบางตัวสำหรับพื้นที่เท่านั้น อันจะทำให้การบริการโทรศัพท์ในอนาคตสะดวกยิ่งขึ้น

ตารางที่ 7.3 แสดงจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในพื้นที่โครงการ ปี 2522

จังหวัด	จำนวนเลขหมายของ ชุมสาย (เลขหมาย)	จำนวนเลขหมายที่เปิดใช้แล้ว (เลขหมาย)
พระนครศรีอยุธยา	1,400	1,331
สระบุรี	1,200	1,010
ลพบุรี	1,000	981

ที่มา : กองโทรศัพท์ภูมิภาค องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.4 แสดงจำนวนวงจรโทรศัพท์ทางไกลที่มีใช้ในปัจจุบัน ปี 2522

ต้นทาง	ปลายทาง	วงจรทางไกล			หมายเหตุ
		โทรออก (วงจร)	โทรเข้า (วงจร)	ทั้งสองทาง (วงจร)	
พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	—	—	—	วงจรรวม กรุงเทพฯ
	ลพบุรี	—	—	—	วงจรรวม กรุงเทพฯ
	กรุงเทพ- มหานคร	46	46	—	สายตรง

ที่มา : กองโทรศัพท์ภูมิภาค สรุปรายขอเขตการะกิจหน้าที่ และผลการดำเนินงานปี 2522

ตารางที่ 7.5 แสดงจำนวนเลขหมายแยกตามประเภทผู้ใช้กิจการ ปี 2522

ประเภท	จำนวนเลขหมาย	พระนครศรีอยุธยา (เลขหมาย)	สระบุรี (เลขหมาย)	ลพบุรี (เลขหมาย)
ราชการ		126	107	133
บ้าน		475	218	140
ธุรกิจ		711	656	696
องค์การโทรศัพท์ แห่งประเทศไทย		15	23	6
สาธารณะ		4	6	6
รวม		1,331	1,010	981

ที่มา : กองโทรศัพท์ภูมิภาค องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.6 แสดงจำนวนเลขหมายที่จะติดตั้งเพิ่ม ตามโครงการ ปี 2520-2527

จังหวัด	เครื่องชุมสาย(หมายเลข)	ติดตั้ง
พระนครศรีอยุธยา	800	กุมภาพันธ์ 2527
สระบุรี	-	-
ลพบุรี	1,600	2526

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย โครงการพัฒนาเศรษฐกิจขององค์การโทรศัพท์แห่ง
ประเทศไทย พ.ศ. 2520-2527 ฉบับรวม 20 พฤศจิกายน 2521.

ตารางที่ 7.7 แสดงการคาดคะเนความต้องการโทรศัพท์ในพื้นที่โครงการ

จังหวัด	ความต้องการ จำนวนเลขหมายชุมสายที่ให้บริการได้						
	ปี 2523	ปี 2524	ปี 2525	ปี 2526	ปี 2527	ปี 2530	ปี 2533
พระนครศรีอยุธยา	1,753	1,847	1,945	2,045	2,145	2,445	2,745
	1,400	1,400	1,400	2,200	2,200	-	-
สระบุรี	1,340	1,420	1,500	1,600	1,707	2,071	2,371
	1,200	1,200	1,200	1,200	1,200	-	-
ลพบุรี	2,006	2,117	2,235	2,359	2,489	2,626	2,771
	1,000	1,000	2,600	2,600	2,600	-	-

ที่มา : Analysis and Forecasting Unit Planning and Project Division Office of Planning and Project, Telephone Organization of Thailand Forecast of Telephone Demand 1970-1990.

7.2.2 ระบบประปา

7.2.2.1 บริการในปัจจุบัน ในปัจจุบันเขตเทศบาลทั้ง 3 แห่งในพื้นที่โครงการได้รับน้ำประปาจากโรงกรองน้ำของประปาสวนภูมิภาค จากตารางที่ 7.8 แสดงขีดความสามารถในการให้บริการ ซึ่งในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และเทศบาลเมืองสระบุรี ยังไม่สามารถให้บริการได้เพียงพอ ขณะนี้บริการได้เพียง 25.3 % และ 45.4 % ตามลำดับ สำหรับเขตเทศบาลเมืองลพบุรี สามารถให้บริการได้เพียงพอ แต่เขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี กิจกรรมหลายประเภท เช่น โรงแรม บ้านพักอาศัย ร้านค้า ที่อยู่ริมแม่น้ำจะใช้วิธีสูบน้ำจากแม่น้ำขึ้นมาใช้เอง ซึ่งไม่ถูกสุขลักษณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงแรมบางแห่งจะใช้วิธีการสูบน้ำจากแม่น้ำขึ้นมาใช้โดยไม่ได้อุปกรณ์ที่ดี บางครั้งน้ำใช้ในโรงแรมชุกมาก ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับแก่ผู้พัก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

7.2.2.2 ความต้องการน้ำในอนาคต ความต้องการในอนาคต ในเขตเทศบาลเมืองทั้ง 3 แห่ง จะขึ้นกับจำนวนประชากร และลักษณะการใช้ที่ดินเป็นสำคัญ ความต้องการที่เกิดจากนักท่องเที่ยวมีไม่มากนัก เมื่อเทียบกับความต้องการทั้งหมด ตัวเลขอัตราการใช้น้ำ ได้ใช้ตัวเลขมาตรฐานของการประปาสวนภูมิภาค คือ

อัตรา 200 ลิตร/คน/วัน สำหรับเมืองที่มีประชากรน้อยกว่า 50,000 คน

อัตรา 300 ลิตร/คน/วัน สำหรับเมืองที่มีประชากรมากกว่า 50,000 คน

การคาดคะเนความต้องการปริมาณน้ำในอนาคต ใช้จำนวนประชากรเป็นตัวคาดคะเน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 7.9 ตัวเลขมาตรฐานการใช้น้ำ ได้คำนึงถึงการสำรองน้ำไว้ใช้สำหรับการดับเพลิงด้วย

ตารางที่ 7.9 แสดงตัวเลขปริมาณความต้องการน้ำของเทศบาลทั้ง 3 แห่ง ทุกระยะ 5 ปีในอนาคต จนถึงปี พ.ศ. 2531 จะเห็นว่าปริมาณความต้องการจะเริ่มรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามการเพิ่มประชากร นอกจากเทศบาลเมืองลพบุรีที่กำลังการผลิตจะยังสามารถบริการให้ได้อย่างเพียงพอ

ตารางที่ 7.10 ปริมาณกำลังผลิตที่จะต้องเพิ่มสำหรับปี พ.ศ. 2526 ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี เป็น 13,383 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และ 15,463 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในปี พ.ศ. 2531 จะเพิ่มขึ้น 15,703 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และ 17,342 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ตารางที่ 7.8 แสดงแหล่งน้ำดิบ และกำลังการผลิตน้ำประปาปัจจุบันในเขตเทศบาล

รายละเอียด	อยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี
แหล่งน้ำดิบ	แม่น้ำเจ้าพระยา บอบาคาล	แม่น้ำป่าสัก	คลองชลประทาน อนุศาสน์
ประชากรในเขตเทศบาล ปี 2521	50,592	44,976	35,994
ปริมาณผลิตปัจจุบัน m^3 /วัน	3,840	4,080	41,760
m^3 /ช.ม.	320	340	3,480
อัตราการใช้น้ำ ลิตร/คน/วัน	300	200	200
ปริมาณผูบริโภคใด คน	12,800	20,400	208,800
เปอร์เซ็นต์ผูบริโภค	25.3 %	45.4 %	100 %

ที่มา : ฝ่ายปฏิบัติการ, การประปาส่วนภูมิภาค และประปาเทศบาล

7.2.2.3 การขยายกำลังผลิต การขยายกำลังผลิตในอนาคตขึ้นกับปัจจัยหลักสำคัญ 2 ประการคือ แหล่งน้ำดิบ และงบประมาณ

จากลักษณะกายภาพของพื้นที่โครงการตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 จะเห็นว่า ปริมาณน้ำผิวดิน และปริมาณน้ำใต้ดิน มีเป็นจำนวนมากที่สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากปัญหาทางด้านคุณภาพของน้ำดิบที่จะใช้ในการผลิต ดังจะแสดงในรายละเอียดในหัวข้อ 7.3.2 "ปัญหามลภาวะของน้ำ" สรุปได้ว่าปัญหาปริมาณน้ำที่ลดลงในหน้าแล้ง ทำให้แหล่งน้ำดิบในแม่น้ำต่าง ๆ มีจำนวนแคบที่เรียกสูงมาก ซึ่งได้กล่าวไว้ในหัวข้อ 7.3 ไม่สามารถที่จะใช้วิธีการตกตะกอน การกรอง และการกำจัดโดยวิธีธรรมดาได้ โดยเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโรงงานสุราของกรมสรรพสามิต ซึ่งทิ้งน้ำเสียลงในแม่น้ำเจ้าพระยาโดยไม่ได้นำกรรมวิธีการกำจัดน้ำเสียก่อน ทำให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำบริเวณนั้นมีคุณภาพต่ำ เกิดความยุ่งยากในการผลิตน้ำประปา เนื่องจากที่ตั้งโรงสูบน้ำเพื่อนำน้ำดิบมาผลิตน้ำประปา อยู่บริเวณด้านใต้ของเกาะเมือง ซึ่งน้ำสกปรกจากโรงงานสุราไหลผ่าน จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับกรรมวิธีผลิตสูงมาก แต่ปัญหานี้จะหมดไปได้ มีการควบคุมการกำจัดน้ำเสียจากโรงงานสุรา และจากลักษณะกายภาพของแหล่งน้ำใต้ดินดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่าบริเวณเขตเทศบาลทั้ง 3 แห่งมีปริมาณน้ำใต้ดินที่สูงเพียงพอแก่ความต้องการและกรรมวิธีในการผลิตก็ไม่ยุ่งยาก งบประมาณในการลงทุนที่ต่ำกว่าการผลิตน้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งต้องลงทุนสูง การนำน้ำดิบจากแหล่งน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้จะมีศักยภาพที่สูงกว่า

ตารางที่ 7.9 แสดงปริมาณความต้องการน้ำในอนาคตในเขตเทศบาล

ปี	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี
<u>2521</u> ผูบริโภค คน ปริมาณน้ำ ม ³ /วัน	50,592 15,178	44,976 8,995	35,994 7,199
<u>2526</u> ผูบริโภค คน ปริมาณน้ำ ม ³ /วัน	57,409 17,223	56,782 17,035	38,527 7,705
<u>2531</u> ผูบริโภค คน ปริมาณน้ำ ม ³ /วัน	65,143 19,543	71,347 21,404	41,238 8,248

ตารางที่ 7.10 แสดงความขาดแคลนน้ำประปาในอนาคต ในพื้นที่โครงการ

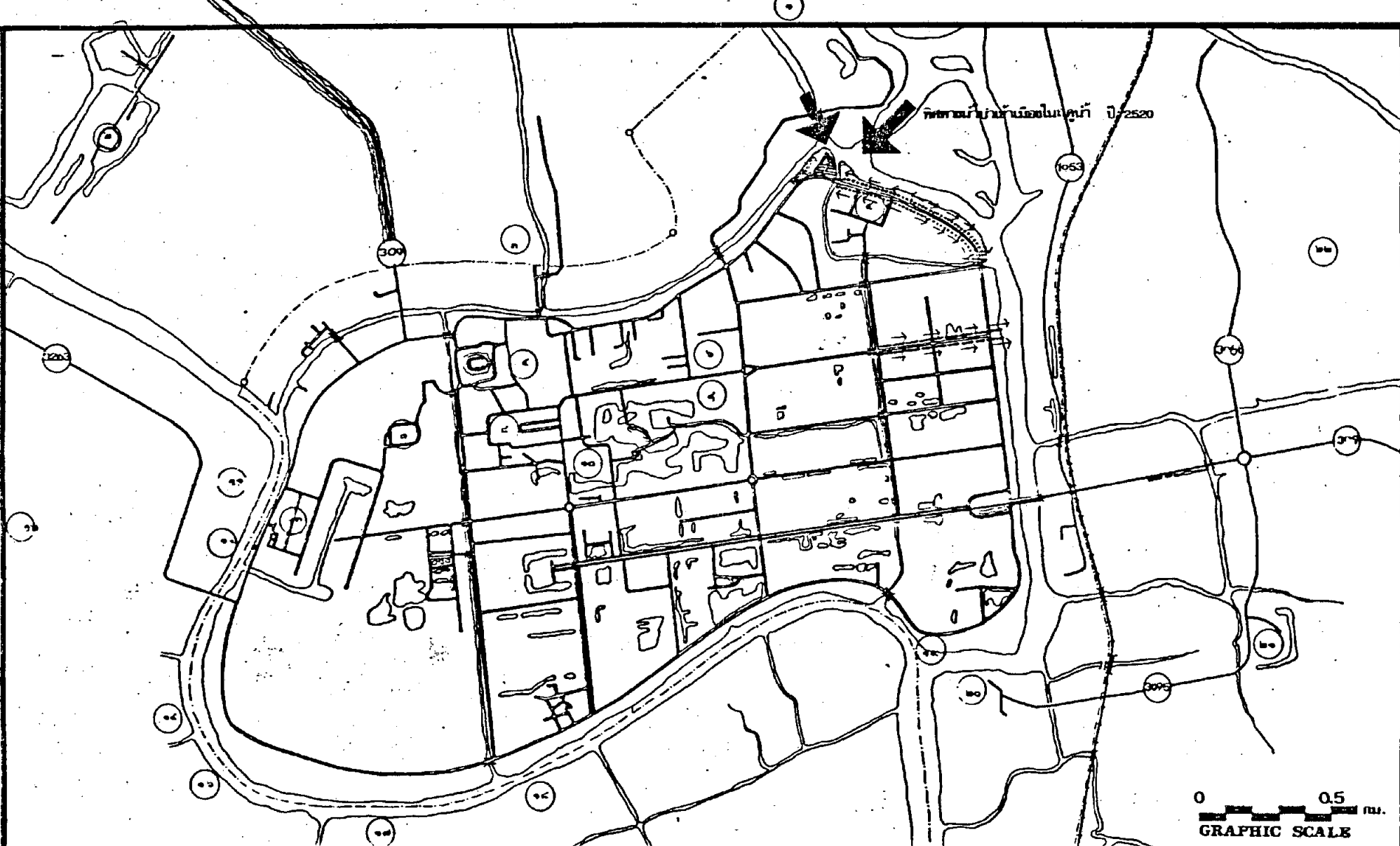
เทศบาล	กำลังผลิตปี 2531 ม ³ /วัน	ปริมาณน้ำที่ขาดแคลน ม ³ /วัน		
		2521	2526	2531
พระนครศรีอยุธยา	3,840	11,338	13,383	15,703
สระบุรี	4,080	4,915	15,463	17,324
ลพบุรี	41,760	ยังไม่ขาดแคลน	ยังไม่ขาดแคลน	ยังไม่ขาดแคลน

7.2.3 การระบายน้ำ ระบบระบายน้ำของเขตเทศบาลเมืองทั้ง 3 แห่ง ในพื้นที่โครงการ เป็นระบบธรรมชาติที่ใช้กันในเขตเทศบาลทุกแห่ง คือเป็นระบบที่รับทั้งน้ำฝนและน้ำทิ้งจากอาคาร บ้านเรือน เป็นระบบที่เส้นท่อไม่เชื่อมกันเป็นโครงข่าย มีทางระบายน้ำออกหลายทางลงแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้ที่สุดหรือสะดวกที่สุด

เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

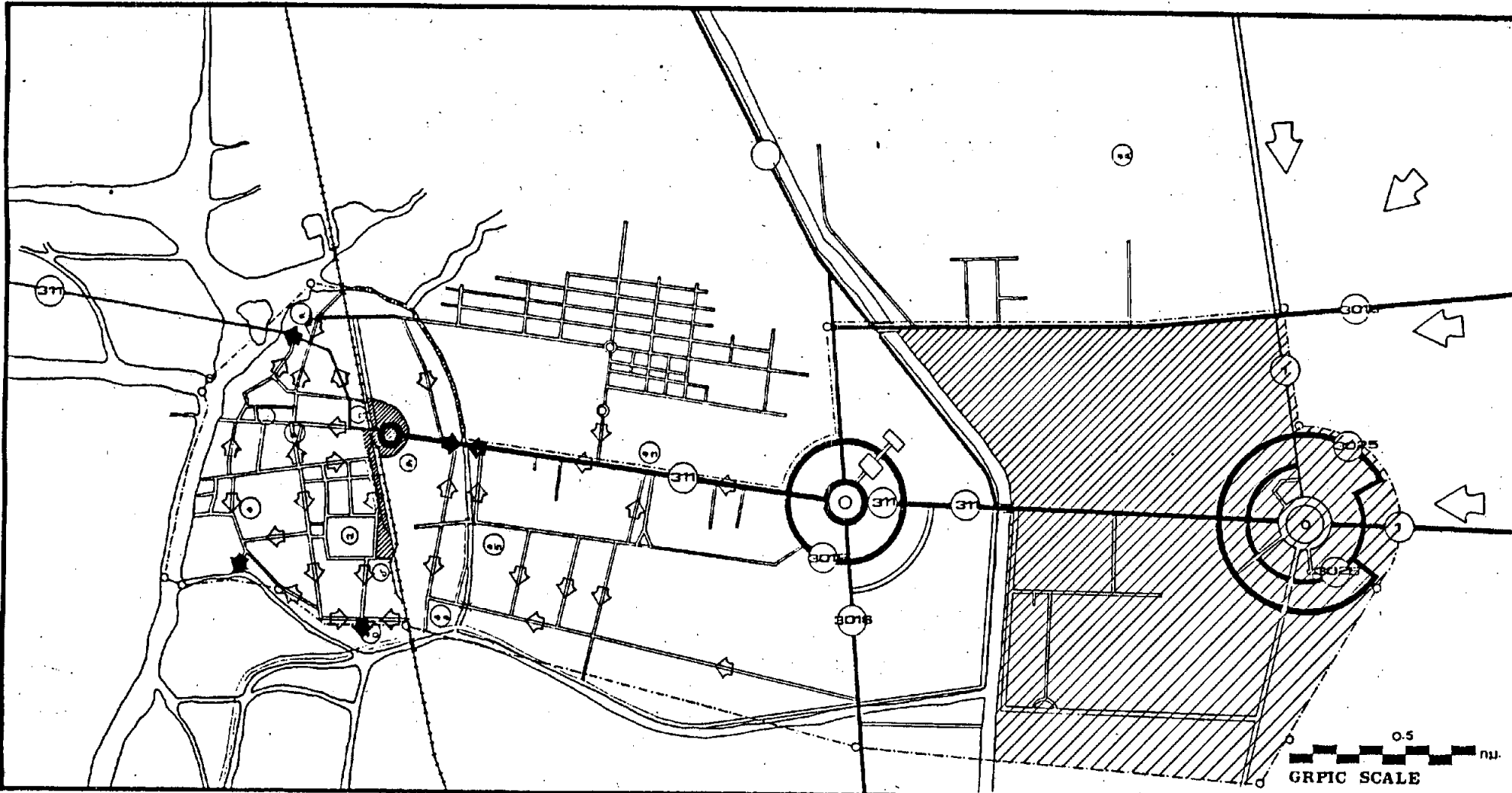
จากลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลเมืองอยุธยาที่มีแม่น้ำล้อมรอบเกาะเมืองและภายในเกาะเมืองยังมีคูคลอง บึงที่ขุดขึ้นในสมัยอยุธยา และสมัยหลัง มีจำนวนมาก การระบายน้ำภายในเขตเทศบาลส่วนใหญ่จึงยังไม่มีปัญหา ด้วยเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำ จึงทำการระบายน้ำทิ้งและน้ำฝนจากอาคารบ้านเรือนลงแม่น้ำลำคลอง และคูเมืองเป็นส่วนมาก ซึ่งอาจจะมีปัญหาคันมลภาวะบ้างแต่ก็ยังไม่พบปัญหาในขณะนี้ จะมีปัญหาเฉพาะในย่านชุมชนหนาแน่น คือบริเวณตลาดหัวรอและตลาดเจ้าพรหม มีท่อระบายน้ำฝนและน้ำทิ้งใช้ร่วมกัน ซึ่งเป็นระบบธรรมชาติที่ใช้กันในเขตเทศบาลทุกแห่ง เป็นท่อคอนกรีตเสริมเหล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๐6 ที่บริเวณหน้าตลาดหัวรอไปตามถนนอุทองถึงบริเวณหน้าพระราชวังจันทร์เกษม เป็นระยะทาง 500 เมตร ทั้งสองฝากถนนปลายเปิดระบายลงสู่แม่น้ำป่าสัก และท่อคอนกรีตเสริมเหล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๐6 จากเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาไปตามถนนเจ้าพรหม ถึงบริเวณตลาดเจ้าพรหม ระบายลงแม่น้ำป่าสัก ในช่วงฤดูฝนจะมีปัญหาบ้าง เนื่องจากน้ำฝนระบายไม่ทัน อาจเนื่องจากสาเหตุของท่อตัน และมีขนาดเล็ก แต่ก็เป็นช่วงเวลาจากฝนหายไม่เกิน 3 ชั่วโมง

แนวทางแก้ไข ควรได้มีการลอกคูคลองในบริเวณเกาะเมืองทั้งหมด เพื่อแก้ปัญหการระบายน้ำฝน และเพื่ออนุรักษ์คูคลองโบราณอีกประการหนึ่งด้วย ส่วนการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร ควรจัดวางท่อระบายน้ำทิ้งในบริเวณชุมชนที่หนาแน่น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหามลภาวะ จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เชื่อว่าในช่วง 5-10 ปี ยังไม่มีปัญหา เนื่องจากปริมาณน้ำในแม่น้ำมีจำนวนมาก และหลายสาย จึงทำให้น้ำทิ้งเจือจางไป ในด้านปัญหาที่เกิดจากน้ำหลากในฤดูน้ำ จากการศึกษาข้อมูลในปี 2520 ปรากฏว่าน้ำในแม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี ไหลหลากเข้าตัวเมืองบริเวณตลาดหัวรอถึงบริเวณหน้าพระราชวังจันทร์เกษม ในแนวถนนอุทอง เป็นระยะทางประมาณ 500 เมตร แต่น้ำก็สามารถลดลงได้รวดเร็วเมื่อน้ำลด การแก้ไขปัญหาคันน้ำในปัจจุบันทางเทศบาลใช้กระสอบทรายอุดปากท่อระบายน้ำบริเวณริม

0 0.5 กม.
GRAPHIC SCALE

 ผู้ทำการศึกษา น.ร. ศิษย์ บางชันนาย สาขาชั้นมัธยม แผนกวิชาชั้นมัธยม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง		แสดง :		ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ		ที่อยู่อาศัย และ บริเวณน้ำท่วม		 แผนที่ 7.1 รวม 18 แผนที่
	สัญลักษณ์		๑) เขตของชนบท ๒) ภูเขาทอง ๓) วัดมหาธาตุ ๔) วัดจันทราวาส ๕) พระราชวังโบราณ ๖) วัดราชบูรณะ ๗) วัดโสมนัส		๘) วัดพระศรีสรรเพชญ์ ๙) วัดมหาธาตุ ๑๐) วัดราชวร ๑๑) วัดราช ๑๒) วัดพระเชตุพน ๑๓) วัดราช ๑๔) วัดราช		๑๕) วัดไชยวัฒนาราม ๑๖) วัดสนามไชย ๑๗) วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม ๑๘) ป้อมเพชร ๑๙) วัดหน้าพระ ๒๐) วัดใหญ่ชัยมงคล ๒๑) วัดทองนพคุณ		
สัญลักษณ์ บริเวณน้ำท่วม ถนน ทางรถไฟ แม่น้ำ แหล่งน้ำ เขตเทศบาล ที่อ.ค.ส.ล. ๑-๑๐ ที่อ.ค.ส.ล. ๑-๓๐			ที่มา		แผนภูมิเมืองพระนครศรีอยุธยา		พ.ศ. 2522		

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
น.ม. ทิธิต แวกปานานู

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญลักษณ์**
- พื้นที่น้ำท่วม
  - บลายนท่อระบายน้ำ
  - ทิศทางการระบายน้ำ

แสดง :		ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ	พื้นที่น้ำท่วม	การระบายน้ำ	
๑	พระนารายณ์ราชวังเดิม	๖	วัดบึงโคกหิน	๓	บ่อน้ำซับชะนางความ
๒	ปรางค์นขก	๗	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๔	วัดสันเปาโล
๓	ปรางค์สามยอด	๘	บ้านหลวงโบราณขุท	๕	ประตูเหล็กยศ
๔	ศาลพระกาม	๙	บ่อน้ำท่าโพธิ์	๖	พระที่นั่งไกรสรสีหราช
๕	วัดนครโกษา	๑๐	บ่อน้ำคูขี้		

แผ่นที่ 7๕2

แม่น้ำ และทำกันกันน้ำกระสอบทรายจากตลาดหัวรอ ถึงพระราชวังจันทร์เกษม ทำให้สามารถกันน้ำได้ จึงไม่มีปัญหามากนักในด้านปัญหาน้ำท่วมในปัจจุบัน คูแผนที่แผ่นที่ 7.1

เทศบาลเมืองลพบุรี

จากแผนที่แผ่นที่ 7.2 แสดงการระบายน้ำของเทศบาลเมืองลพบุรี ถนนส่วนมากไคววางท่อไว้เกือบทุกสาย การระบายส่วนมากระบายได้ดี แต่บางสายมีดินแกลบจากร้านน้ำแข็ง และร้านค้าบางแห่งชอบทิ้ง เศษขยะลงบ่อพัก ทำให้สิ่งเหล่านี้ไปอุดคันท่อ และบางสายระดับท่อเป็นแบบท้องช้าง การระบายน้ำโสโครกจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร จากลักษณะภูมิประเทศของเกาะเมืองลพบุรี มีแม่น้ำลพบุรีไหลผ่านด้านทิศตะวันตก และมีคูเมืองอีก 3 ด้าน การระบายน้ำจากท่อระบายจึงทำการระบายลงแม่น้ำลพบุรีและคูเมือง (คลองบางปี คลองเรือก) เนื่องจากในปัจจุบันในหน้าแล้งน้ำในแม่น้ำลพบุรีและคูเมืองมีปริมาณที่ต่ำ บางปีไม่มีน้ำเลย การระบายน้ำทิ้งจากท่อระบายลงสู่แม่น้ำและคูเมือง ทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ปัจจุบันจะมีปัญหามากบริเวณด้านแม่น้ำลพบุรี น้ำในแม่น้ำเน่า เป็นที่รังเกียจแก่กักท่องเที่ยวโดยส่วนรวม ในด้านปัญหาน้ำท่วมจะมีเฉพาะหน้าฝน ถ้าพิจารณาจากบทที่ 2 ในเรื่องสภาพภูมิประเทศบริเวณเกาะเมืองลพบุรี ระดับความสูงภายในเกาะเมืองสามารถที่จะป้องกันปัญหาน้ำหลากในฤดูน้ำได้ แต่จากการที่ตัดถนนเข้าสู่เกาะเมือง (หมายเลข 311) จากด้านทิศตะวันออก และมีทางรถไฟที่เปรียบเสมือนคันกันน้ำวิ่งผ่านกลางเกาะเมือง ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในหน้าฝนบริเวณจุดตัดระหว่างทางรถไฟและถนน คือบริเวณศาลพระกาฬ และด้านทิศใต้ของทางรถไฟขนานกับทางรถไฟ เป็นระยะทางประมาณ 500 เมตร แต่อย่างไรก็ตามน้ำจะท่วมไม่เกิน 2-3 ชั่วโมง ก็สามารถระบายลงสู่ท่อระบาย และไหลลงคูเมืองด้านทิศตะวันออกและตะวันตกได้หมด สำหรับบริเวณที่เรียกว่าเมืองใหม่ คือจากอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ด้านทิศตะวันออกของเขตเทศบาล ถึงวงเวียนสระแก้ว ปรากฏว่าจากลักษณะภูมิประเทศที่เอียงลาดจากบริเวณภูเขาด้านตะวันออก เข้าสู่ตัวเมือง ทำให้ในฤดูฝนน้ำเข้าตัวเมืองอย่างรวดเร็ว จะท่วมบริเวณดังกล่าวเกือบทั้งหมด แต่จากการที่มีคลองชลประทานอนุศาสนาสนันท์ตัดผ่านจากแนวเหนือใต้ของเขตเทศบาล ทำให้ถนนที่วิ่งขนานกับคลอง เป็นคันกันน้ำไม่ให้น้ำเข้าตัวเมืองเป็นอย่างดี แต่จะทำให้ด้านทิศตะวันออกน้ำท่วมเป็นเวลาหลายวัน เพราะบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่มีท่อระบายน้ำ บริเวณถนนน้ำจะไม่ท่วมถนน แนวทางการแก้ปัญหาควรจะดำเนินการวางท่อเฉพาะท่อระบายน้ำฝน ซึ่งแยกจากท่อระบายน้ำทิ้งจากอาคาร โดยขนานไปกับถนนหมายเลข 311

จากบริเวณคานทิศตะวันออกของเขตเทศบาลไปตามแนวถนนลงสู่คลองชลประทาน จะทำให้เก็บปัญหา น้ำท่วมได้ สำหรับการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร ไม่ควรจะระบายลงคลองชลประทาน ซึ่งอาจทำให้เกิดสภาพมลภาวะของน้ำภายหลัง

7.2.4 ระบบไฟฟ้า

7.2.4.1 การบริการในปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบส่วนใหญ่ในการให้บริการ บริการไฟฟ้าแก่ชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการได้แก่

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) มีหน้าที่ผลิตพลังงานไฟฟ้า และส่งไปตามสายส่งแรงสูงขนาด 230 KV ผ่านสถานีลดแรงดันลงเหลือ 115 หรือ 69 KV และผ่านสถานีลดแรงดันอีกครั้งหนึ่ง ให้เหลือ 11, 12 หรือ 33 KV แล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ จากสถานีลดแรงดันพลังงานไฟฟ้า จะถูกส่งไปตามระบบจำหน่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) มีหน้าที่จำหน่ายพลังงานไฟฟ้าแก่ผู้ใช้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะผลิตพลังงานเฉพาะพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างไกลจากสถานีลดแรงดันเกินไป โดยใช้เครื่องดีเซลกำเนิด ไฟฟ้าขนาดเล็ก

7.2.4.2 การใช้ไฟฟ้า ตารางที่ 7.11 แสดงสถิติการใช้ไฟฟ้าในเขตอำเภอ เมืองต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ ปี พ.ศ. 2520 เมื่อเปรียบเทียบปริมาณไฟฟ้าที่ใช้จะพบว่า อำเภอ เมืองสระบุรี ใช้พลังงานไฟฟ้ามากที่สุดคือ 278.75 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง หรือ 77.88 % ของ พลังงานไฟฟ้าที่ใช้ทั้งหมดในพื้นที่โครงการ ซึ่งสูงกว่าอำเภอเมืองลพบุรี ซึ่งใช้มากเป็นที่สอง (54.4 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง) ถึง 5 เท่ากว่า และสูงกว่าอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา (24.76 ล้าน-กิโลวัตต์-ชั่วโมง) ถึงกว่า 11 เท่า เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มการใช้พลังงานไฟฟ้าของแต่ละอำเภอ เมืองในแต่ละปี ดังตารางที่ 7.14 จะพบว่าอัตราการเพิ่มไม่สม่ำเสมอ อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา มีแนวโน้มอัตราเพิ่มขึ้นที่ลดลง ส่วนอำเภอเมืองสระบุรี และลพบุรี มีแนวโน้มที่ลดลง คือใน ปี พ.ศ. 2520-2521 อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยามีอัตราการเพิ่ม 16.79 % อำเภอเมืองสระบุรี 6.11 % อำเภอเมืองลพบุรี 9.63 % ในปี พ.ศ. 2521-2522 มีอัตราการเพิ่มที่ลดลง คือ อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา 8.93 % ส่วนอำเภอเมืองสระบุรีและลพบุรี ปริมาณการใช้ไฟฟ้า

ในปี พ.ศ. 2522 ลดลงจากปี พ.ศ. 2521 คือ 0.52 % และ 1.38 % ตามลำดับ การใช้ปริมาณไฟฟ้าในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2521 ปริมาณการใช้ไฟฟ้า 23.9 % ของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ทั้งจังหวัด ซึ่งน้อยกว่าอำเภอบางปะอิน ซึ่งใช้ปริมาณไฟฟ้าถึง 55 % ของทั้งจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากในอำเภอบางปะอินมีโรงงานอุตสาหกรรมมาก ดังตารางที่ 7.12 ส่วนในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยาถ้าคิดปริมาณการใช้ไฟฟ้า โดยแยกตามประเภท จะปรากฏว่า ที่พักอาศัย มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าที่สูงที่สุดคือ 39.09 % รองลงมาคือ ธุรกิจทั่วไป 38.1 % ธุรกิจขนาดใหญ่ไม่มี เนื่องจากขาดข้อมูลปริมาณการใช้ไฟฟ้าแต่ละอำเภอในเขตจังหวัดสระบุรี และลพบุรี แต่จากการสรุปของกองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ปรากฏว่า ในจังหวัดสระบุรี อำเภอเมือง ใช้ปริมาณไฟฟ้ามากกว่าอำเภออื่น ๆ คือปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ 279 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง ในปี พ.ศ. 2521 และเป็นประเภทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่สำหรับจังหวัดลพบุรี อำเภอเมืองจะใช้ปริมาณไฟฟ้ามากกว่าอำเภออื่น ๆ คือปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ประมาณ 54 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง ในปีพ.ศ. 2521 เป็นประเภทธุรกิจรายย่อย

7.2.4.3 ความต้องการในอนาคต ตารางที่ 7.14 แสดงความต้องการพลังงานไฟฟ้าในอนาคต ของอำเภอเมืองต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2526 อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา สระบุรี มีความต้องการปริมาณไฟฟ้า 37.97, 309.69, 62.76 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2531 มีความต้องการปริมาณไฟฟ้า 58.23, 355.54, 76.36 ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง การคาดคะเนอาศัยจากอัตราการเพิ่มในช่วง 2 ปี อาจคลาดเคลื่อน ทั้งนี้การให้บริการไฟฟ้าในอนาคตพอเพียงหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการผลิตพลังงานไฟฟ้า และกำลังความสามารถของสถานีผลิตแรงดันต่าง ๆ

ตารางที่ 7.11 แสดงการกระจายของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในอำเภอเมือง ในพื้นที่โครงการ ปี 2522

อำเภอเมือง	ปริมาณไฟฟ้า ที่ใช้ในอำเภอเมือง	
	ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง	สัดส่วน %
พระนครศรีอยุธยา	24.76	6.92
สระบุรี	278.75	77.88
ลพบุรี	54.4	15.2
รวม	357.91	100

ที่มา . กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 7.12 แสดงปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในเขตอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2521

อำเภอ	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ ลานกิโลวัตต์-ชั่วโมง	สัดส่วน %
พระนครศรีอยุธยา	24.76	23.9
เสนา	5.83	5.63
ผักไห่	2.6	2.51
บางปะอิน	56.97	55.0
มหาราช	0.24	0.23
วังน้อย	1.41	1.36
นครหลวง	1.67	1.6
บางปะหัน	0.98	0.95
บางไทร	0.34	0.33
อุทัย	0.61	0.59
ลาดบัวหลวง	0.07	0.07
บ้านแพรก	0.12	0.12
บางบาล	← ไฟฟ้าเอกชน ไม่มีข้อมูล →	
ภาชี	0.75	0.72
บางซ้าย	0.1	0.16
ท่าเรือ	7.08	6.83
รวมทั้งจังหวัด	103.6	100 %

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 7.13 แสดงการใช้ไฟฟ้าในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา แยกตามประเภทปี 2521

ประเภท	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ กิโลวัตต์-ชั่วโมง	สัดส่วน %
ที่พัก	9,677,265	39.09
ธุรกิจรายย่อย	4,839,022	19.55
ธุรกิจทั่วไป	9,432,118	38.1
ธุรกิจขนาดกลาง	593,120	2.36
ธุรกิจขนาดใหญ่	—	—
ประปา	—	—
เหมืองแร่	—	—
การเกษตร	42,007	0.17
สาธารณะ	76,968	0.32
ชั่วคราว	98,289	0.41
รวม	24,758,789	100 %

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 7.14 แสดงสถิติและการคาดคะเนความต้องการปริมาณการใช้ไฟฟ้า ในอำเภอเมือง
พื้นที่โครงการ

อำเภอเมือง	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง				
	2520	2521	2522	2526	2531
พระนครศรีอยุธยา	21.20 —	24.76 (16.79%)	26.97 (8.93%)	37.97	58.23
สระบุรี	262.70	278.75 (6.11%)	277.3 (-0.52%)	309.69	355.54
ลพบุรี	49.62	54.40 (9.63%)	53.65 (-1.38%)	62.76	76.36

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

หมายเหตุ 24.76 = ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง
(16.79%) = อัตราการเพิ่มของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ต่อปี

7.2.5 ระบบกำจัดขยะ

7.2.5.1 ปริมาณขยะ ปริมาณขยะของแต่ละเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการนั้นจะคำนวณได้จากจำนวนประชากร และอัตราการผลิตขยะของประชากรแต่ละคน ตัวเลขอัตราการผลิตขยะเฉลี่ยในพื้นที่โครงการ ได้กำหนดตามมาตรฐานเทศบาลกรุงเทพมหานคร คือ 0.0025 ลูกบาศก์เมตร/คน/วัน จากตารางที่ 7.15 แสดงปริมาณขยะของเขตเทศบาลเมืองต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ ปี พ.ศ. 2521 เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี ผลิตขยะประมาณวันละ 127, 112 และ 90 ลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ จะปรากฏว่าเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยามีปริมาณขยะมากกว่าเขตเทศบาลเมืองอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ จำนวนประชากรที่ผลิตขยะไม่ได้คิดรวมถึงนักท่องเที่ยว ซึ่งคิดว่าปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยวน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะจากประชากรในเขตเทศบาล

7.2.5.2 ขีดความสามารถในการเก็บขยะ การเก็บขยะในความรับผิดชอบของเทศบาลทั้ง 3 แห่ง ในขณะนี้ใช้วิธีเดียวกันคือ ใช้รถเก็บขยะและมีคนงานอีก 4 คน รถที่ใช้สามารถบรรทุกขยะได้ประมาณ 4 ลูกบาศก์เมตร จำนวนเที่ยวที่ใช้เก็บขยะไม่แน่นอนขึ้นกับปริมาณรถเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา จำนวนเที่ยวเก็บขยะรวมจากรถทุกคันประมาณ 28 เที่ยว ซึ่งสูงที่สุดในพื้นที่โครงการ คิดเฉลี่ยต่อคันจะได้เท่ากับ 14 เที่ยวต่อคัน เทศบาลเมืองสระบุรี มีรถเก็บขยะ 3 คัน เก็บวันละ 18 เที่ยว และเทศบาลเมืองลพบุรี ซึ่งมีจำนวนรถบรรทุกขยะมากที่สุดคือ 5 คัน เก็บวันละ 20 เที่ยว

จากจำนวนตัวเลขรถขนขยะ ความจุของรถ และจำนวนเที่ยวของการเก็บขนขยะ จะคำนวณขีดความสามารถในการเก็บขยะได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7.15 และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของการผลิตขยะจากประชากร จะปรากฏว่าทุกเทศบาลเมืองไม่สามารถเก็บขยะได้หมด คือ เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาเก็บขยะได้ 112 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือ 88 % ของจำนวนขยะทั้งหมดต่อวัน เทศบาลเมืองสระบุรี เก็บขยะได้ 72 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือ 64 % ของจำนวนขยะทั้งหมดต่อวัน เทศบาลเมืองลพบุรี เก็บขยะได้ 80 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือ 88.9 % ของจำนวนขยะทั้งหมดต่อวัน จากขีดความสามารถในการเก็บขยะจะเห็นได้ว่า เทศบาลเมืองสระบุรีมีขีดความสามารถในการเก็บขยะน้อยที่สุด ทั้งนี้ประสิทธิภาพในการเก็บขยะยังขึ้นอยู่กับ ปัญหาหลายประการ เช่น

ประชาชนให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงใด รถขนส่งเข้าถึงแหล่งที่มีขยะใดหรือไม่ รถขนส่งและคนงานมีประสิทธิภาพในการทำงานเพียงใด ปัจจุบันขยะที่เก็บไม่ได้ ประชาชนส่วนหนึ่งจะทิ้งตามแม่น้ำ ลำคลอง หรือพื้นที่ว่างบริเวณอาคารที่พัก ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

7.2.5.3 การกำจัดขยะ ในปัจจุบันการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองหังสามแห่ง จะใช้วิธีต่างกันดังตารางที่ 7.17 คือ เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีเผา ถมกลบในที่เอกชนต้องการ ปัจจุบันอยู่บริเวณคานเหมือนนอกเขตเกาะเมืองออกไปประมาณ 500 เมตร เป็นที่เอกชนมีเนื้อที่ 3 ไร่ เทศบาลเมืองสระบุรีใช้วิธีกองทิ้งบริเวณนอกเมืองห่างออกไป 1 กิโลเมตร มีพื้นที่ 5 ไร่ เทศบาลเมืองลพบุรีถมกลบที่ลุ่มทั่วไป จะเห็นว่าแหล่งที่กำจัดหรือทิ้งขยะอยู่ไกลเขตเทศบาลมาก การกำจัดขยะของเทศบาลเมืองสระบุรี กรรมวิธีกองทิ้งไว้กลางแจ้งจะไม่มีเหมาะสมในค่านสิ่งแวดล้อม

7.2.5.4 ความต้องการในอนาคต ในปี พ.ศ. 2526 จากการเพิ่มจำนวนประชากร ปรากฏว่า จะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยามากกว่าเมืองอื่น ๆ คือ 144 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน จะต้องใช้รถขนส่งทั้งหมด 9 คัน เทศบาลเมืองสระบุรี 142 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ใช้รถขนส่ง 9 คัน เทศบาลเมืองลพบุรี 96 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน จะต้องใช้รถขนส่ง 6 คัน ในปี พ.ศ. 2531 ปริมาณก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังตารางที่ 7.16

จากปัญหาดังกล่าว ควรจัดเตรียมแผนงานปรับปรุงและกำจัดขยะให้ดีกว่าเดิม เพื่อเตรียมรับปัญหาในอนาคต ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของชุมชน และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่โครงการ

ตารางที่ 7.15 แสดงปริมาณขยะในปัจจุบันของเทศบาลเมือง ในพื้นที่โครงการ ปี พ.ศ. 2521

รายละเอียด	เทศบาลเมือง		
	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี
ประชากร คน	50,592	44,976	35,994
ปริมาณขยะเฉลี่ย m^3 /คน/วัน	0.0025	0.0025	0.0025
ปริมาณขยะ m^3 /วัน	127	112	90
จำนวนรถขยะที่ใช้งาน คัน	2	3	5
จำนวนเที่ยวที่เก็บขยะ เที่ยว/วัน	28	18	20
ปริมาณขยะที่เก็บได้ m^3 /วัน	112	72	80
เปอร์เซ็นต์ขยะที่เก็บได้ ต่อวัน %	88 %	64 %	88.9 %
พนักงานประจำรถขยะ คน/คัน	4	4	4
เวลาปฏิบัติงาน ชั่วโมง	8	8	8

ที่มา : เทศบาลเมือง ในพื้นที่โครงการ

ตารางที่ 7.16 แสดงปริมาณขยะและความต้องการรถขนขยะในอนาคตของเทศบาลเมือง

เทศบาลเมือง	ปี 2526			ปี 2531		
	ประชากรใน เขตเทศบาล คน	ปริมาณขยะ ม ³ /วัน	ใช้รถขนขยะ คัน	ประชากร ในเขต เทศบาล คน	ปริมาณขยะ ม ³ /วัน	ใช้รถขนขยะ คัน
พระนครศรีอยุธยา	57,409	144	9	65,143	163	10
สระบุรี	56,782	142	9	71,347	178	11
ลพบุรี	38,527	96	6	41,238	103	7

หมายเหตุ : รถขนขยะชนิด 4 ม³/คัน/เที่ยว และขนวันละ 4 เที่ยว/คัน

ตารางที่ 7.17 แสดงสถานที่ทำลายขยะ

เทศบาลเมือง	พื้นที่ (ไร่)	ระยะทางจาก เขตเทศบาล (กม.)	วิธีการทำลายขยะ
พระนครศรีอยุธยา	3	0.5	เผา ถูมที่เอกชนที่ต้องการ ถมที่แล้วกลบ
สระบุรี	5	1	กองทิ้ง
ลพบุรี	-	-	ถมกลบที่ลุ่มทั่วไป

7.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

7.3.1 ปัญหามลภาวะของน้ำ เนื่องจากบริเวณเขตเทศบาลเมืองทั้ง 3 แห่งในพื้นที่โครงการ มีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย โดยเฉพาะเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา การดำรงชีวิตของชุมชนส่วนใหญ่ผูกพันอยู่กับแม่น้ำคิงที่ได้อีกแล้วในบทที่ 2 ในเรื่องสภาพกายภาพพื้นที่โครงการ ดังนั้นปัญหามลภาวะของน้ำ จะเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในด้านการรองรับประชากรของเมือง และนักท่องเที่ยวที่ต้องการสภาพแวดล้อมที่ดีของแหล่งท่องเที่ยว ในการศึกษาในหัวข้อนี้ได้พิจารณาข้อมูลจากกองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ทำการทดลองคุณภาพน้ำจากแม่น้ำในบริเวณพื้นที่โครงการ ดังตารางที่ 7.19 จุดที่ทำการทดลองคุณภาพน้ำทั้งหมด 6 จุด และจะนำผลการทดลองมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำ ในตารางที่ 7.18 โดย Ministry of Finance, Japan และตารางที่ 7.20 โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

7.3.1.1 แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่ทำการเก็บตัวอย่างน้ำ คือหน้าโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา เทศบาลเมือง พระนครศรีอยุธยา และหน้าสถานีตำรวจอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากตารางที่ 7.19 ค่า pH ไม่เกินมาตรฐานที่กำหนดในตารางที่ 7.18 ทั้งสองแห่ง จากตารางที่ 7.20 ในด้านคุณภาพทางกายภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานของกรมอนามัย ปรากฏว่า บริเวณหน้าโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา น้ำมีความขุ่นมาก และมีกลิ่นเนื่องจากสาหร่าย ที่ทิ้งจากโรงงานสุราบริเวณเหนือขึ้นไปจากโรงพยาบาล ตามลำน้ำเจ้าพระยาประมาณ 2 กิโลเมตร ทั้งนี้เนื่องจากความมั่งคั่งของโรงงานสุรากรมสรรพสามิต ไม่ได้ผ่านกระบวนการกำจัดน้ำทิ้งเสียก่อนปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงาน ควรจะได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยรีบด่วน ปัญหานี้ยังมีผลกระทบไปถึง น้ำดิบที่จะใช้สำหรับผลิตน้ำประปาเพื่อจ่ายให้กับเขตเทศบาล บริเวณโรงสูบน้ำจะอยู่ห่างจากโรงงานสุราประมาณ 3 กิโลเมตร ตามลำน้ำลงมาทางใต้ของเกาะเมือง ในด้านคุณภาพทางเคมี ปรากฏว่าบริเวณอำเภอบางปะอินมีปริมาณ Dissolved Oxygen (D.O.) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ (กำหนดใหม่ค่ามากกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร) คือมีปริมาณ 2.4 มิลลิกรัมต่อลิตร แสดงว่าคุณภาพน้ำบริเวณนี้สกปรกเนื่องจากชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรมระบายน้ำเสียลงมาก ลักษณะเช่นนี้จนถึงกรุงเทพมหานคร จะมีค่า D.O. ต่ำลงเรื่อย ๆ สำหรับคุณภาพทางแบคทีเรีย ปรากฏว่าทั้งสองจุดที่ทำการนำน้ำไปทดลอง มีปริมาณแบคทีเรียสูงมาก คือบริเวณหน้าโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา 11,000 MPN/-

100 ML และบริเวณหน้าสถานีตำรวจอำเภอบางปะอิน 5,400 MPN/100 ML การที่นำน้ำดิบจาก บริเวณนี้เพื่อไปผลิตน้ำสะอาด หรือน้ำประปา จำเป็นต้องใช้วิธีนอกเหนือจากการตกตะกอน การกรอง และการฆ่าเชื้อโรค โดยจะต้องมีกรรมวิธีพิเศษเพิ่มขึ้นอีก จึงสามารถกำจัดแบคทีเรียให้หมดไปได้ และจากสภาพปัจจุบันของการผลิตน้ำประปาในเขตเทศบาล จะใช้วิธีการตกตะกอน การกรอง และการฆ่าเชื้อโรค โดยเติมคลอรีนเท่านั้น ดังนั้นน้ำที่จ่ายให้ประชากรในเขตเทศบาลในปัจจุบันจึงยังไม่ เป็นน้ำที่สะอาดเพียงพอ

7.3.1.2 แม่น้ำป่าสัก บริเวณที่เก็บตัวอย่างน้ำคือ บริเวณสะพานปรีดีธำรง เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำ เทศบาลเมืองสระบุรี จากตารางที่ 7.19 ปรากฏว่า บริเวณเทศบาลเมืองสระบุรีมีค่า pH มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในตารางที่ 7.18 คือมีค่า pH เท่ากับ 8.7 แสดงว่าน้ำในบริเวณนี้มีความเป็นด่างสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากบริเวณพื้นที่โครงการ คำนตะวันออกในบริเวณอำเภอชัยบาดาลที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่าน มีปริมาณหินปูนสูงก็ได้ จึงทำให้น้ำที่ไหล ผ่านตัวเมืองสระบุรีมีความเป็นด่างสูง จากตารางที่ 7.20 ปรากฏว่าทั้งสองแห่งนี้มีปริมาณแบคทีเรีย สูงมาก โดยเฉพาะบริเวณสะพานปรีดีธำรง มีจำนวนแบคทีเรียถึง 16,000 MPN/100 ML ซึ่งจะ ต้องใช้กรรมวิธีพิเศษนอกเหนือจากการตกตะกอน การกรอง การฆ่าเชื้อโรคด้วยวิธีธรรมดา และจาก ตารางที่ 7.19 จะเห็นว่า วันเดือนปีที่เก็บตัวอย่างน้ำจะเป็นฤดูฝน ซึ่งมีปริมาณน้ำในแม่น้ำมากก็ตาม จำนวนแบคทีเรียก็ยิ่งสูงมาก

7.3.1.3 แม่น้ำลพบุรี บริเวณเก็บตัวอย่างน้ำคือ บริเวณสะพานไต่วัดโพธิ์งาม เทศบาลเมืองลพบุรี แม้ว่าวันเดือนปีที่เก็บตัวอย่างน้ำจะเป็นฤดูน้ำหลาก น้ำในแม่น้ำลพบุรีมีปริมาณสูง แต่ปรากฏว่าค่า Dissolved Oxygen (D.O.) มีปริมาณน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (กำหนดให้มีค่า มากกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร) คือมีปริมาณ 1.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งน้อยมาก แสดงว่าน้ำบริเวณเขต เทศบาลเมืองมีความสกปรกมาก ดังตารางที่ 7.20 และมีจำนวนแบคทีเรียที่อยู่ในเกณฑ์กำหนดข้อที่ สอง คือมีปริมาณแบคทีเรีย 3,500 MPN/100 ML การนำน้ำดิบจากบริเวณนี้มาใช้ สามารถใช้วิธี การตกตะกอน การกรอง และการฆ่าเชื้อโรค ด้วยวิธีธรรมดาได้ แต่จากสภาพความเป็นจริงในฤดู แลว ปริมาณน้ำในแม่น้ำลพบุรีบริเวณนี้ไม่มีน้ำเลย แม่น้ำลพบุรี จะได้รับการระบายน้ำโสโครกออกจาก ตัวเมือง ทำให้บริเวณแม่น้ำลพบุรีตอนนี้มีสภาพสกปรกมาก และมีกลิ่นเน่าเหม็นจากน้ำ เป็นสิ่งที่น่ารัง เกียจแค้นก่ทองเที่ยว และประชาชนที่ผ่านไปมา

7.3.1.4 คลองชลประทานอนุศาสน์ บริเวณเก็บตัวอย่างน้ำ คือบริเวณ
 สพานชลประทาน 7 เทศบาลเมืองลพบุรี แม้ว่าจะทำการเก็บตัวอย่างน้ำในฤดูแล้ว แต่คุณภาพน้ำใน
 คลองมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์กำหนด ดังนั้นเทศบาลเมืองลพบุรีจึงนำน้ำดิบในคลองชลประทานแห่งนี้ไปใช้
 ผลิตน้ำประปาเพื่อบริการชุมชน

7.3.1.5 ความจำเป็นในการแก้ปัญหา ปัญหามลภาวะของน้ำในเขตเทศบาล
 เมืองทั้ง 3 แห่ง จำเป็นจะต้องเริ่มวางแผนและดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว โดยเฉพาะเทศบาลเมือง
 พระนครศรีอยุธยา ปัญหาน้ำทิ้งจากโรงงานสุรา กรมสรรพสามิต กรมวิธีปลอยน้ำทิ้งจากโรงงานควร
 จะควบคุมโดยกระทรวงอุตสาหกรรมอย่างรัดกุม พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
 จะมีส่วนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แม้ว่าพระราชบัญญัตินี้จะมีผลโดยทางอ้อมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ก็ตาม ส่วนเทศบาลเมืองลพบุรี ปัญหาน้ำทิ้งจากตัวเมืองจะมีปัญหาเฉพาะฤดูแล้ง ควรมีมาตรการที่จะ
 ควบคุมการระบายน้ำ โดยการตั้งโรงงานกำจัดน้ำเสีย แต่การลงทุนสูงมาก ถ้าคิดถึงคุณค่าทางสภาพ
 แวดล้อมจะคุ้มค่าในระยะยาว

ตารางที่ 7.18 ตัวอย่างมาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำ สำหรับการดำรงชีวิต

Standard Relating to Living Environment (River)

Category	Item Purpose of Utilization	pH	Standard Values ¹			
			B.O.D.	Suspended Solids (S.S)	D.O.	Number of Coliform Groups
AA	Water Supply, Class 1; Conservation of Natural Environment and Uses Listed in A - E	6.5 - 8.5	1 P.P.M. or Less	25 P.P.M. or Less	7.5 P.P.M. or More	50 MPN/100 ML or Less
A	Water Supply, Class 2; Fishery, Class 1; Bathing and Uses Listed in B - E	6.5 - 8.5	2 P.P.M. or Less	25 P.P.M. or Less	7.5 P.P.M. or More	1000 MPN/100 ML or Less
B	Water Supply, Class 3; Fishery, Class 2, and Uses Listed in C - E	6.5 - 8.5	3 P.P.M. or Less	25 P.P.M. or Less	5 P.P.M. or More	5000 MPN/100 ML or Less
C	Fishery, Class 3; Industrial Water, Class 1, and Uses Listed in D - E	6.5 - 8.5	5 P.P.M. or Less	50 P.P.M. or Less	5 P.P.M. or More	

Category	Item Purpose of Utilization	pH	Standard Values ¹			
			B.O.D.	Suspended Solids (S.S.)	D.O.	Number of Coliform Group
D	Industrial Water, Class 2 Agricultural Water ² , and Uses Listed in E	6.0 - 8.5	8 P.P.M. or Less	100 P.P.M. or Less	2 P.P.M. or More	
E	Industrial Water, Class 3; Conservation of Environment					

1. The Standard Value is Based on the Daily Average Value (The Same Applies) to the Standard Values of Lakes and Coastal Water)
2. At the inlet of Agricultural Water, PH. Shall be between 6.0 and 7.5 and Dissolved Oxygen Shall not be less Than 5 P.P.M. (The Same Applies to the Standard Values of Lakes

1 : Environment Agency, Japan (1974) Quality of the Environment in Japan, Ministry of Finance, Japan.

ตารางที่ 7.19 คุณภาพน้ำในแม่น้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการ ปี 2522

จุดที่	บริเวณเก็บตัวอย่างน้ำ	อุณหภูมิ °C	pH	วันเดือนปีที่เก็บตัวอย่าง
1	<u>แม่น้ำเจ้าพระยา</u> หน้าโรงพยาบาลอยุธยา	31.5	6.9	20 มิถุนายน 2522
2	<u>แม่น้ำเจ้าพระยา</u> หน้าสถานีตำรวจ อำเภอบางปะอิน	29.5	7.4	20 มิถุนายน 2522
3	<u>แม่น้ำป่าสัก</u> สะพานปรีศรีรำรงค์ เทศบาลเมืองอยุธยา	29.0	7.1	5 พฤศจิกายน 2522
4	<u>แม่น้ำป่าสัก</u> สะพานข้ามแม่น้ำ อำเภอเมือง เทศบาลเมืองสระบุรี	28.5	8.7 *	5 พฤศจิกายน 2522
5	<u>แม่น้ำลพบุรี</u> สถานีวัดโพธิ์งาม เทศบาลเมืองลพบุรี	32.5	7	29 พฤศจิกายน 2522
6	<u>คลองชลประทานอนุศาสน์</u> สะพานชลประทาน 7 เทศบาลเมืองลพบุรี	> 29.5	7.5	18 มีนาคม 2522

หมายเหตุ

* ไม่อยู่ในเกณฑ์กำหนด

ที่มา :

กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.20 คุณภาพน้ำในแม่น้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการ ปี 2522
เปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำดิบเพื่อการประปา

1 คุณภาพทางกายภาพ (Physical Quality)	Recommended Standard	จุดเก็บตัวอย่างน้ำ						หมายเหตุ
		1 โรงพยาบาลอยุธยา	2 บางปะอิน	3 สพานปรดิธำรงค์	4 เทศบาลสระบุรี	5 สพานวัดโพธิ์งามลพบุรี	6 คลองชลประทาน	
สี Platinum-Cobalt Scale ความขุ่น	300 —	30 ขุ่น* มาก	25 —	20 —	10 —	20 —	15 —	ยังไม่ควรกำหนดเนื่องจากวิธีการกำจัดความขุ่นขึ้นกับขบวนการหลายอย่างเช่นระบบตกตะกอน การกรอง
กลิ่น และรส	ไม่ควรมีสิ่งแปลกปลอมอื่นเป็นเหตุทำให้เกิดกลิ่นและรส (ยกเว้นเกิดตามธรรมชาติ)	กลิ่น* เนื่องจาก สา เหลา	—	—	—	—	—	

หมายเหตุ

* ไม่อยู่ในเกณฑ์กำหนด

ที่มา :

กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2 คุณภาพทางเคมี (Chemical Quality)	Recommended Standard	จุดเก็บตัวอย่างน้ำ						หมายเหตุ
		1 โรงพยาบาล อยุธยา	2 บางปะ อิน	3 สถาน ปรีดี ธำรงค	4 เทศบาล สระบุรี	5 สถาน วัดโพธิ์ งาม ลพบุรี	6 คลอง ชลประ ทาน	
2.1 สารที่ผลต่อ คุณสมบัติของน้ำดื่ม	MG/L							
Total Dissolved Solids	1,500	214	201	132	385	112	119	
เหล็ก	50	-	-	-	-	-	0.25	
แมงกานีส	5	-	-	-	-	-	0.1	
ทองแดง	1.5	-	-	-	-	-	0.04	
สังกะสี	5	-	-	-	-	-	-	
แมกนีเซียม	150	-	-	-	-	-	7.8	
Alkyl Benzyl Sulfonates (ABS Surfactants)	0.5	-	-	-	-	-	-	
2.2 สารที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพอนามัย	MG/L							
ไนเตรท ($AS NO_3$)	45	1.6	1.26	NIL	1.56	0.30	0.5	
ฟลูออไรด์	1.5	-	-	-	-	-	0.23	
2.3 สารที่เป็นพิษ								
Phenolic Substances	0.002	-	-	-	-	-	-	
สารหนู	0.05	-	-	-	-	-	-	
แคดเมียม	0.01	-	-	-	-	-	-	

2 คุณภาพทางเคมี (Chemical Quality)	Recommended Standard	จุดเก็บตัวอย่างน้ำ						หมายเหตุ
		1 โรงพยาบาล อยุธยา	2 บาง ปะอิน	3 สพาน ปรีดี ธำรงค	4 เทศ บาล สระ บุรี	5 สพาน วัดโพธิ์ งาม ลพบุรี	6 คลอง ชลประ ทาน	
2.3 สารที่เป็นพิษ(ต่อ)								
โครเมียม (Cr^{+6})	0.05	—	—	—	—	—	0.01	
ไซยาไนด์	0.02	—	—	—	—	—	—	
ตะกั่ว	0.05	—	—	—	—	—	—	
ซีลีเนียม	0.01	—	—	—	—	—	—	
2.4 คุณภาพทางเคมีซึ่ง แสดงถึงความสกปรก								
Dissolved Oxygen (D.O.)	4	5.4	2.4*	4.8	10.7	1.5*	7.1	
Biochemical Oxygen Demand (B.O.D.)	2	1.2	1.5	1.5	1.4	1	1	ค่าที่ 20° C เวลา 5 วัน
ไนโตรเจนรวม (ยกเว้น NO_3)	3	1.01	0.84	0.78	0.78	1.4	—	
แอมโมเนีย (Free NH_3)	0.5	—	—	—	—	—	—	
ไขมันและน้ำมัน	ไม่ควรมียู	—	—	—	—	—	—	

หมายเหตุ *ไม่อยู่ในเกณฑ์กำหนด

ที่มา : กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

3 <u>คุณภาพทาง</u> <u>แบคทีเรีย</u> (Bacteriological Quality)	Recommended Standard	จุดเก็บตัวอย่างน้ำ						หมาย เหตุ
		1 โรงพยา บาลอยู่ ธยา	2 บาง ปะอิน	3 สพม ปรด ธำรงค์	4 เทศบาล สระบุรี	5 สพมวัด โพธิ์งาม ลพบุรี	6 คลองชล ประทาน	
คุณภาพทางแบคทีเรียของน้ำดิบแบ่งตามลักษณะของขบวนการและกรรมวิธีทำน้ำสะอาด	MPN/100 ML Coliform Bacteria							
1. การทำน้ำสะอาดโดยการฆ่าเชื้อโรคเท่านั้น	0-50							
2. การทำน้ำสะอาดโดยการตกตะกอน การกรอง และการฆ่าเชื้อโรค	50-5000					3500	2200	
3. การทำน้ำสะอาดโดยการกระทำตามข้อ 2 ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอต้องมีกรรมวิธีพิเศษเพิ่มขึ้นอีก	5000-50000	11000	5400	16000	5400			
4. น้ำดิบมีความสกปรกอย่างมากแต่มีความจำเป็นตองใช้เพราะไม่สามารลดหาแหล่งน้ำอื่นๆได้ตองมีวิธีการทำน้ำสะอาดโดยเฉพาะและปลอดภัยพอ	50000							

ที่มา : กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

7.3.2 ปัญหาภูมิทัศน์

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ 5 ที่ว่าด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่ในพื้นที่โครงการ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประเภทโบราณสถาน และศาสนสถาน ดังนั้นปัญหาภูมิทัศน์ในข้อนี้จะทำการศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและศาสนสถานเป็นสำคัญ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และเกาะเมืองลพบุรี โดยจะทำการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวทางแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ เป็นสถานที่ดึงดูดใจ และเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้เข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มากขึ้น การจัดภูมิทัศน์ที่ดีจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกที่ดี เมื่อได้เข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อาจจะมิใช่เพียงแต่นักท่องเที่ยวเข้าไปเพื่อเที่ยวชมตัวโบราณสถานเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเข้าไปเพื่อพักผ่อน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเน้นให้เห็นถึงสภาพโบราณหรือแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีคุณค่าแก่การเข้าไปเที่ยวมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ คงสภาพอยู่ได้ยาวนานตลอดไป

7.3.2.1 สภาพภูมิทัศน์ทั่วไปในปัจจุบัน

เมืองพระนครศรีอยุธยา สภาพทั่วไปประกอบด้วย โบราณสถาน สระน้ำคลอง แม่น้ำลอมรอบเกาะ ถนนอิฐ ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะพิเศษของเมืองพระนครศรีอยุธยา สภาพภายในบริเวณเมืองเก่า มีกลุ่มโบราณสถานกระจุกกระจายอยู่ทั่วไป แต่ค่อนข้างหนาแน่นในบริเวณภายในเกาะเมือง โดยมีพระราชวังโบราณและวัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นแกนกลาง บริเวณทั่วไปในโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่ค่อนข้างหนาแน่น ซึ่งถูกนำมาปลูกในสมัยหลัง แต่ไม่สัมพันธ์กับโบราณสถาน ความหนาแน่นของชุมชนบางส่วนได้ทำลายโบราณสถานลงไปบางส่วน

เมืองลพบุรี สภาพทั่วไปประกอบด้วยโบราณสถาน อยู่ชิดกับย่านการค้าที่แออัด ตลาดและบ้านเรือนราษฎรได้รุกเข้าไปปลูกชิดโบราณสถานเป็นจำนวนมาก กลุ่มโบราณสถานกระจุกกระจายไปอยู่ทั่วไป แต่จะมีลักษณะที่หนาแน่นในบริเวณพระนารายณ์ราชนิเวศน์ และบ้านหลวงรับราชทูต โดยมีวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเป็นแกนกลาง ต้นไม้ในบริเวณโบราณสถานแทบไม่มีเลย จะเป็นบริเวณสนามหญ้าเป็นจำนวนมาก เช่นปรางค์สามยอด และต้นไม้ที่นำมาปลูกก็ไม่สัมพันธ์กับโบราณสถานบางแห่ง เช่นปรางค์แขก มีม้านั่งหินขัดไปตั้งเรียงรายจารึกผู้บริจาค ทำให้เสียคุณค่าทางด้านภูมิทัศน์ลงไปมาก

7.3.2.2 ทัศนียภาพบริเวณโบราณสถาน7.3.2.2.1 ปัญหาในปัจจุบันภูมิทัศน์ทั่วไป

— สิ่งรบกวนและการชิงเด่นของอาคาร ในเมืองพระนครศรีอยุธยาและลพบุรี มีปัญหามากมาย เนื่องจากการปลูกสร้างอาคารทั้งของเอกชนและสถานที่ราชการ เข้าไปชิดโบราณสถานทำให้เสียคุณค่าทางทัศนียภาพลงไปอย่างมากมาย ทั้งนี้รวมถึงสาธารณูปโภคมีหลายแห่ง เช่น หอสูง ถังน้ำประปา อาคารสูงหลาย ๆ ชั้น อยู่ชิดโบราณสถาน โดยเฉพาะในลพบุรี ร้านขายของที่ระลึก ช่องโถ้เบ็ดเตล็ดบางแห่งอยู่บนฐานของเจดีย์โบราณ (อยุธยา) ริมวัดพระศรีมหาธาตุ (ลพบุรี) เป็นต้น

— แม่น้ำลำคลอง สระน้ำ บึง มีเป็นจำนวนมากที่ต้นเขินโดยทั่วไปแล้วจะเห็นได้ว่าอยุธยาถูกขนานนามว่า "เวนิสตะวันออก" ดังจดหมายเหตุของราชทูตที่เข้ามาในสมัยอยุธยา เช่น ลา ลูแบร์ และนิโกลาส แซเวสต์ ได้เขียนพรรณนาไว้ นอกจากจะใช้เป็นเส้นทางคมนาคม อุปโภคบริโภค และทำการเกษตรแล้ว ยังให้ความชุ่มชื้นด้านจิตใจอีกด้วย ควรที่จะได้รับการขุดลอกให้คืนดังเดิม เพื่อยังคงคุณค่าทางด้านทัศนียภาพ

— ป้อมปราการ กำแพงเมือง และคูเมือง บริเวณกำแพงเมืองที่ยังเหลืออยู่บางส่วนถูกพืชพันธุ์ปกคลุม ทำให้มองไม่เห็นรูปร่าง ลักษณะของกำแพง และป้อม ได้ชัดเจนด้วยสายตาในระยะไกล โดยเฉพาะป้อมเพชร ซึ่งอยู่บริเวณที่แม่น้ำป่าสักไหลมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณนี้น้ำนิ่งเรือจากบางปะอินจะเข้าอยุธยา จะแลเห็นป้อมเพชรตั้งตระหง่านอยู่บนเกาะเมือง ทำให้เกิดทัศนียภาพที่งดงาม และเป็นจุดเด่นมาก

สิ่งประกอบภูมิทัศน์ ป้าย ทางเดินและม้านั่ง ฯลฯ

ป้าย ป้ายบอกข้อความ ป้ายชื่อ และป้ายอื่น ๆ เช่นป้ายบอกทิศทางไปสู่โบราณสถานซึ่งอยู่ในบริเวณเมืองเก่าอยุธยา และลพบุรี ยังไม่อยู่ในมาตรฐานที่ดี ตัวอักษร วัสดุ และสีที่ใช้เขียนยังขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ม้านั่ง เป็นสิ่งจำเป็นในอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา แต่ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และการตีความ

หลักฐานจากจดหมายเหตุ พงศาวดาร จารึก และทางประวัติศาสตร์ กล่าวถึงลักษณะการจัดแต่งภูมิทัศน์ ในสมัยอยุธยาและลพบุรีไว้น้อยมาก หลักฐานส่วนใหญ่กล่าวถึง อาคารทางศาสนา ปราสาท ราชวัง เป็นส่วนมาก แต่ด้วยเหตุที่เสียกรุงครั้งที่สอง จึงทำให้หลักฐานต่าง ๆ ถูกทำลายลงไปควมมากมาย เหลือแต่หลักฐานจากชาวต่างประเทศที่เข้ามาในสมัยนั้น และยังมีหลักฐานที่เขียนขึ้นภายหลังกรุงศรีอยุธยาแตกแล้ว ที่พอจะใช้เป็นข้ออ้างอิงได้

ปัญหาด้านบำรุงรักษาบริเวณ

การบำรุงรักษาบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ และโบราณสถานอื่น ๆ ให้สะอาด เป็นหัวใจสำคัญที่สุด รองจากการทำนุบำรุงโบราณสถาน สภาพการบำรุงรักษาปัจจุบันคือ

- ก. มีพื้นที่ต้องดูแลรักษาเป็นจำนวนมาก และกระจัดกระจายอยู่กันหลายแห่ง
- ข. รถตัดหญ้ามีจำนวนไม่เพียงพอ
- ค. รถตัดหญ้าเสียบ่อยมาก เนื่องจากพื้นที่ขรุขระจากเศษอิฐ
- ง. ต้องใช้คนตัดหญ้าด้วยมือ ในบริเวณที่เครื่องตัดหญ้าตัดไม่ได้
- จ. คนรักษาความสะอาดด้านเก็บกวาดมีจำนวนน้อย
- ฉ. ไม่มีการรดน้ำต้นไม้ เว้นแต่บริเวณพิพิธภัณฑ์ และใกล้หน่วยศิลปากรที่ไปตั้ง คือบริเวณวัดพระมหาธาตุ เนื่องจากขาดแคลนเครื่องสูบน้ำ น้ำ และกำลังเจ้าหน้าที่
- ช. ยามดูแลโบราณสถาน และบริเวณโครงการมีน้อย

สรุปประเด็นปัญหาในค่านภูมิทัศน์

จากการศึกษาสภาพภูมิทัศน์ในเขตโบราณสถานมีข้อสรุปคือ

- ก. สภาพที่เป็นปัญหาต้องแก้ไข เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งจะต้องทำผังแม่บทกำหนดการใช้ที่ดิน
- ข. จะต้องกำหนดเขตโบราณสถานแต่ละแห่งให้แน่นอน
- ค. อาคารบ้านพักอาศัย ที่อยู่ชิดโบราณสถาน ใช้วัสดุไม่เหมาะสม ถ้าประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ควรย้ายออกไป

- ง. ร้านขายของที่ระลึก ขายเครื่องคัม ควรกำหนดที่ขายให้เหมาะสม ไม่ควรขายใกล้โบราณสถานเกินไป เช่น หน้าวัดพระมงคลบพิตร ในพระราชวัง พระนารายณ์ราชนิเวศน์
- จ. เปลี่ยนเส้นทางยวดยานต่าง ๆ ที่ตัดผ่านหรือเข้าใกล้โบราณสถานเสียใหม่
- ฉ. บริเวณที่มีปัญหาที่ต้องปรับปรุงหรือย้ายออกไป คือ
- โรงเลื่อย ตลาด โรงแรม บ้านพักอาศัย ที่ชิดโบราณสถาน
  - ร้านขายของที่ระลึก
  - ส้วมสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว
  - วัดสร้างใหม่ ฌาปนสถานข้างวัดหน้าพระเมรุ เป็นต้น
  - สาธารณูปโภค เช่น สายไฟฟ้าแรงสูง ถังน้ำประปา ใกล้ชิดโบราณสถาน

สภาพดินทาง เกษตรสำหรับจัดภูมิทัศน์

จากการสำรวจพบว่าไม่ค่อยพบปัญหา เนื่องจากบริเวณของโบราณสถานทั้งสองจังหวัดตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม โดยเฉพาะอยุธยาเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา การจัดปลูกต้นไม้อาจมีอุปสรรคบ้าง ในบริเวณที่ใกล้โบราณสถาน เนื่องจากเศษอิฐหินจากการหักพังมีจำนวนมากที่จะต้องกำจัดออกไป สรุปได้ว่าในการจัดการปลูกต้นไม้ตามพงศาวดาร จดหมายเหตุ แผนที่โบราณ จึงไม่มีอุปสรรคในคันดิน และมีที่ดินเพียงพอแก่การจัดภูมิทัศน์ในด้านพืชพันธุ์ต่าง ๆ

7.3.2.2.2 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์นั้น ควรจะมีจุดประสงค์ที่จะสร้างบรรยากาศในพงศาวดาร จดหมายเหตุ แผนที่ และหลักฐานอื่นให้ใกล้เคียงที่สุด และเพื่อปรับปรุงคุณภาพทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป และตามจุดสำคัญต่าง ๆ

ในการปรับปรุงภูมิทัศน์นั้น ควรจะเน้นให้ตัวโบราณสถานและหลักฐานทางโบราณคดีเป็นตัวสำคัญ และให้ความสำคัญของทิวทัศน์ด้านริมแม่น้ำและอาศัยป่าหรือทิวไม้เป็นฉากหลัง หรือบริเวณสนามหญ้าด้านหน้าโบราณสถาน นอกจากนี้ควรเปิดทัศนวิสัยให้เชื่อมโยงโบราณสถานที่กระจัดกระจาย สร้างลำดับของพื้นที่ว่างให้เหมาะสม เพื่อเผยให้เห็นโบราณสถานเด่นชัดขึ้น

เกณฑ์ในการวางแผนและออกแบบ

ก. เกณฑ์ในเรื่องวัสดุพืชพันธุ์

ไม้ยืนต้น

1. ในบริเวณที่มีหลักฐานตามพงศาวดาร และจดหมายเหตุแผนที่โบราณ หรือจากจารึกต่างๆ ให้กำหนดการปลูกต้นไม้ชนิดนั้นให้ตรงตามหลักฐาน
2. ต้นไม้อื่นที่ปลูกเพื่อประโยชน์ใช้สอยทางภูมิสถาปัตยกรรม เช่นการให้ร่มเงาหรือปลูกเพื่อปิดบังสิ่งไม่น่าดูให้ใช้ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่เดิมในท้องถิ่น
3. หลีกเลี่ยงการใช้ต้นไม้ต่างถิ่นหรือต้นไม้ต่างประเทศ ที่ทำให้เสียเอกลักษณ์ต้นไม้ต่างประเทศเดิมที่มีอยู่ให้คงอยู่ปลูกทดแทนด้วยต้นไม้ท้องถิ่น
4. รักษาต้นไม้เดิมไว้ทั้งหมด เพื่อประหยัดงบประมาณและเวลา

ไม้ประดับ

การปลูกไม้ดอกไม้ประดับเป็นสิ่งจำเป็นในบางจุดทั้งนี้เป็นการเพิ่มแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่การใช้ไม้ดอกไม้ประดับ ก็เป็นภาระในด้านบำรุงรักษา ดังนั้นจึงควร

1. ใช้ต้นไม้ที่ทนทาน เป็นประเภทยืนต้น โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ไม้ล้มลุกโดยไม่จำเป็น
  2. การปลูกควรปลูกเป็นกลุ่ม ไม่กระจัดกระจาย
  3. ตำแหน่งที่ปลูก ควรอยู่ไกลผู้มอง เช่นไกลบริเวณริมทางเดิน หรือบริเวณที่นั่งพัก
- ข. เกณฑ์ในการสร้างสวนป่าและอุทยานตามพงศาวดาร จดหมายเหตุ และแผนที่โบราณ
1. ปลูกเป็นกลุ่มใหญ่เพียงพอให้เกิดความรู้สึกเป็นป่า หรืออุทยาน แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ให้มีความลึกจนเกิดความรู้สึกเปลี่ยวน่ากลัว และอันตราย
  2. การปลูกไม่ควรปลูกเป็นแพดตารางสม่ำเสมอ เหมือนสวนผลไม้ ส่วนป่าในปัจจุบัน ควรปลูกเป็นกลุ่มแพ่หรือกลุ่มไม้ในอุทยาน
  3. พยายามใช้ลักษณะการจัดกลุ่มต้นไม้ เข้าช่วยในการสร้างที่ว่างและเสริมคุณภาพของ

ที่ว่าง

ค. เกณฑ์ในการปรุงแต่งภูมิทัศน์บริเวณโบราณสถาน

1. จัดไม้พุ่มเตี้ยที่ปิดทัศนวิสัยที่มุ่งสู่โบราณสถาน หรือทิวทัศน์ที่งดงาม แต่ให้เก็บรักษาต้นไม้ยืนต้นไว้ทั้งหมด

2. พยายามปิดบังสิ่งที่รบกวนด้วยการใช้ต้นไม้

3. ลักษณะการออกแบบจะต้องเรียบง่ายสะอาด เพื่อเสริมตัวโบราณสถานไม่ควรออกแบบในลักษณะทำลายความสำคัญของโบราณสถาน

ง. เกณฑ์การออกแบบอาคารและสิ่งก่อสร้างใหม่

1. ความสูงไม่ควรเกินสองชั้นหรือสูงไม่เกินระดับยอดไม้

2. วัสดุควรเป็นวัสดุท้องถิ่น เช่น ไม้ อิฐ หรือวัสดุอย่างอื่นที่เหมือนกับการใช้ก่อสร้างโบราณสถาน เช่น อิฐ หินทราย ศิลาแลง เทาที่หาได้

3. สีควรเป็นสีธรรมชาติของวัสดุ

4. รูปทรงแม่จะต้องออกมาตามลักษณะของการใช้สอยในปัจจุบันก็ตาม ก็ควรมีลักษณะการแสดงออกที่กลมกลืนกับโบราณสถาน เช่นอาคารพักอาศัย กำหนดเป็น "บ้านสวน" และต้องมีการควบคุมการตรวจแบบก่อสร้าง การตรวจงานของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบขณะปลูกสร้างอย่างกวาดขัน

5. จะต้องคิดอยู่เสมอว่าอาคารและสิ่งก่อสร้างใหม่ จะต้องเป็นรองโบราณสถานและภูมิทัศน์ จึงควรซ่อนหรือปิดบังมิให้เด่น โดยการถอยร่นหรือปิดบังทางภูมิทัศน์

6. หอสอง เช่น หอดังประปา เสาส่งวิทยุ จะต้องกำหนดไว้ในตำแหน่งที่มีอยู่นอกทิศทางการมองโบราณสถานหรือทิวทัศน์

จ. เกณฑ์ในการออกแบบสิ่งประกอบทางภูมิทัศน์

1. ทางเดินควรมีความกว้างเพียงพอกับปริมาณของคน ที่จะเดินบนเส้นทาง ทางเดินทั่วไปควรใช้เส้นโค้ง ให้เกิดความรู้สึกชวนเดิน และควรแนบไปกับความสูงต่ำของบริเวณ วัสดุที่ใช้ปูผิวทางเดิน ควรเป็นวัสดุที่เหมือนกับวัสดุที่ใช้สร้างโบราณสถาน หรือตามบันทึกลงในพงศาวดาร จดหมายเหตุ แผนที่โบราณ เช่น ถนนอิฐ เป็นต้น

ในทางเดินที่ใกล้หรือติดกับโบราณสถาน ควรใช้เส้นเสาคณิตที่เข้ากับตัวโบราณสถานนั้น

2. บริเวณที่นั่งเล่นควรเลือกบริเวณที่ร่มรื่น เช่นใต้ต้นไม้ใหญ่ริมน้ำ และควรเป็นจุดที่เห็นโบราณสถาน หรือทิวทัศน์บริเวณนั้น เล่น ควรลาดพื้นแข็ง ปูด้วยอิฐหรือศิลาแลง

3. ม้านั่งควรวางไว้สลับที่ถาวร เช่นไม้คันท้ายา แผ่นศิลา หรือคอนกรีตเปลือย ขนาดและรูปทรงควรหนักแน่นถาวร และควรยึดติดกับที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ ม้านั่งหินขัดห้องตลาดไม่ควรใช้เด็ดขาด

4. ป้ายบอกข้อความ เครื่องหมาย ป้ายชื่อต่าง ๆ ควรออกแบบให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุที่ถาวรทนทาน ตัวอักษรควรอ่านง่าย ข้อความกระชับรัด หากใช้สัญลักษณ์แทนได้ก็จะประหยัด เพราะไม่ต้องเขียนเป็นตัวอักษรเป็นสองภาษา ลักษณะการออกแบบและวัสดุควรเป็นอย่างเดียวกันทั้งหมด

5. การให้แสงสว่างในบริเวณโบราณสถาน ควรซ่อนดวงโคมทั้งหมดไว้ที่พื้นหรือบริเวณไม้พุ่ม แล้วส่องพุ่งไปยังโบราณสถาน ไฟทางเดินควรเลือกแบบที่ต่ำกว่าระดับสายตา และแบบง่าย ๆ เป็นของภูมิทัศน์ สายไฟทั้งหมดในบริเวณโบราณสถานควรต้องเดินใต้ดิน

ดวงโคมที่จำเป็นต้องอยู่สูง เช่น โคมไฟถนน ควรวางรูปทรงง่าย ๆ หลีกเสี่ยงการรูปทรง "ไทย ๆ" เนื่องจากจะก่อให้เกิดความสับสนทางประวัติศาสตร์

จ. เกณฑ์ในการวางแผนและทางเดินใหม่

1. หลีกเสี่ยงการ "ตัด" ที่จะก่อให้เกิดแผลจากรอยดากขนาดใหญ่
2. ใช้วิธีเอบซ้อนถนนไปกับภูมิทัศน์ โดยให้ลดเลี้ยวไปตามภูมิประเทศและแนวกลุ่มต้นไม้
3. แนวถนนควรวางให้ตรงกับหลักฐานเดิมตามแผนที่โบราณ ทั้งนี้โดยเฉพาะอยุธยา ระบบถนนจะขนานไปกับคลอง ซึ่งเป็นลักษณะผังเมืองแบบ Grid System เฉพาะเกาะเมือง
4. วางแนวถนนให้ผ่านเข้าไปในจุดมองโบราณสถานหรือทิวทัศน์ และจัดทำที่พักรถเพื่อชมโบราณสถานหรือทิวทัศน์ ในที่สามารถทำได้
5. ความกว้างควรวางให้น้อยเท่าที่จำเป็น
6. ออกแบบให้ใช้ความเร็วดำ

7.3.2.2.3 ตัวอย่างการแก้ปัญหาภูมิทัศน์

หัวข้อนี้จะยกตัวอย่างแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน และศาสนสถาน ประเภทธรรมชาติที่สำคัญบางแห่ง มากล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาภูมิทัศน์ ในเขตเทศบาล เมืองพระนครศรีอยุธยา และเทศบาลเมืองลพบุรี ดังแสดงในรูปต่อไปนี้

เมืองพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 7.1 สวนสาธารณะบึงพระราม การจัดการภูมิทัศน์บางส่วนยังสับสน โดยเฉพาะด้านริมน้ำ ควรเปิด Water Front โดย Set Back ต้นไม้โดยห่างจากริมน้ำออกไป แก้ปัญหาโดยปลูกต้นไม้ทดแทน เมื่อโตได้ขนาดที่ต้องการแล้ว ตัดต้นเก่าทิ้ง

ภาพที่ 7.2, 7.3 วัดพระมงคลบพิตร และวัดพระศรีสรรเพ็ชร ขาดความต่อเนื่องกันทั้งสองวัด โดยมีแนวต้นไม้ทึบเป็นแนวปิดกัน ควรเปิดพื้นที่บางส่วนให้เกิดความต่อเนื่อง โดยกระทบกระเทือนต้นไม้จนยืที่สุด ปัญหารานกาคานชายของภาพอยู่ชิดโบราณสถานเกินไป

ภาพที่ 7.4 บ้านสวน ที่สร้างในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ควรมีมาตรฐานที่เข้ากับสภาพแวดล้อมของโบราณสถาน ดังตัวอย่างในภาพ

ภาพที่ 7.5 วัดมหาธาตุ การจัดการภูมิทัศน์ การแก้ปัญหาในด้านกรปลูกต้นไม้ลมรุกชิดฐานโบราณสถาน และไม่ควรปลูกเป็นแถว ปัญหาการรคน้ำต้นไม้จะมีส่วนทำลายโบราณสถาน ปัญหาการปลูกต้นไม้ไม่ถูกต้องตามหลักฐานดั้งเดิมในสมัยอยุธยา ปัญหา Image ในเรื่องของ Edge ควรแก้ไข

ภาพที่ 7.6 วัดมหาธาตุ และวัดราชบูรณะ เป็นจุดที่มีภูมิทัศน์งดงาม ถ้าได้แก้ปัญหา Street Furniture เช่น สายเมนโทรศัพท์ เสาไฟฟ้า โดยย้ายออกไปให้ห่างโบราณสถาน เช่น ด้านหลังจุดยืนถ่ายภาพ ป้ายสัญลักษณ์ควรออกแบบให้เข้ากับโบราณสถาน ปัญหาการขาดความต่อเนื่องของทั้งสองวัด โดยถนนผ่านกลางระหว่างสองวัด และต้นพุทราในวัดราชบูรณะ ควรออกแบบภูมิทัศน์ให้เกิดความต่อเนื่องระหว่างวัดทั้งสอง

ภาพที่ 7.7 แม่น้ำลพบุรี ด้านตอนเหนือของเกาะเมือง ราษฎรบุกรุกปลูกอาคารรุกล้ำลงไปใ้แม่น้ำ การปลูกอาคารในแม่น้ำควรเป็นลักษณะ เรือนแพ

ภาพที่ 7.8 บริเวณที่พักอาศัยริมแม่น้ำป่าสัก มองจากฝั่งด้านเกาะเมือง แสดงสภาพความเป็นอยู่อย่างไทย ๆ ใช้เรือในการคมนาคม ควรจะอนุรักษ์ไว้

ภาพที่ 7.9 เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล ถ้าขับรถมาตามถนนสายเอเชีย จะเห็นเจดีย์นี้เป็น Distant Landmark เป็นตัวสร้าง Image ที่สำคัญ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้ว่าถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้ว

ภาพที่ 7.10 บริเวณย่านพาณิชย์กรรม การออกแบบอาคารทางสถาปัตยกรรม ควรให้มีลักษณะของเมืองโบราณ โดยจะต้องออกแบบอาคารให้เข้ากับบรรยากาศของเมือง ในสมัยอยุธยาแนวถนนสายนี้เคยเป็นแนวกำแพงเมือง

ภาพที่ 7.11 ร้านขายของที่ระลึกและโบราณวัตถุ หน้าบึงพระราม ไม่ควรจัดในลักษณะของห้องแถวริมถนน ที่ไม่มีสิ่งค้ำทางด้านสถาปัตยกรรม และไม่เข้ากับบรรยากาศโบราณสถาน ทำให้เกิดความแตกต่างที่เห็นได้ชัดกับโบราณสถาน ควรจัดเป็นกลุ่มอาคารชั้นเดียว โดยอยู่ห่างเขตโบราณสถานมากกว่านี้ โดยใช้ต้นไม้เป็นตัวปิดล้อมเพื่อแยกอาคารพาณิชย์กับโบราณสถานออกจากกัน

ภาพที่ 7.12 อาคารที่ทำการสมาคมนักเรียนเกาอยุธยาวิทยาลัย สร้างติดโบราณสถานเป็นย่านสถาบันการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่โบราณสถานในเกาะเมืองจะถูกทำลายโดยการสร้างอาคารสถานที่ราชการเป็นส่วนใหญ่ หน่วยราชการโดยเฉพาะสถานศึกษาเองก็มีผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ไม่ให้ความสำคัญของโบราณสถานเท่าที่ควร

ภาพที่ 7.13 เจดีย์วัดสามปลื้ม เป็น Local Landmark อยู่กลางวงเวียนถนนโรจนะ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้ว่ากำลังจะเข้าตัวเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ควรแก้ไขปัญหาถนนวงเวียนโบราณสถานมากเกินไป ปัญหาไหลถนนขาดต้นไม้ ควรจัดกลุ่มต้นไม้สายตา

ภาพที่ 7.14 คลองท่อ เป็นคลองโบราณผ่านด้านทิศตะวันตกของพระราชวังโบราณและโบราณสถานที่สำคัญหลายแห่ง มีความสวยงามตามธรรมชาติ แม้วางจะขึ้นเขินก็ตาม การแก้ไขโดยการขุดลอก รวมทั้งขุดคลองต่าง ๆ ตามที่ปรากฏหลักฐานในสมัยอยุธยา เพื่อใช้ในการระบายน้ำฝน และใช้ประโยชน์เป็นทางคมนาคมทางน้ำ เช่น จัดเรือนำเที่ยวเข้าสู่แหล่งโบราณสถานตามแนวคลองต่าง ๆ นี้ และจัดภูมิทัศน์ 2 ฝั่งคลองให้มีความงดงาม เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่งดงามมาก

ภาพที่ 7.15 การขยายตัวของชุมชน ทำให้คุณค่าโบราณสถานลดลงไป ในภาพแก้ปัญหา โดยปลูกต้นไม้เป็น Back Ground แยกโบราณสถานกับอาคารบ้านเรือนออกจากกัน

เมืองลพบุรี

ภาพที่ 7.16 ประตูชัย ถูกบดบังด้วยอาคาร เสาไฟฟ้า ป้ายโฆษณา และอยู่ท่ามกลางย่านชุมชน ทำให้บดบังความสำคัญของโบราณสถานไหลคั่นน้อยลง แก้ไขโดยย้ายเสาไฟฟ้า ป้ายโฆษณาออกไป และจัดภูมิทัศน์บริเวณรอบด้านอาจเป็น Mini Park ได้อย่างดี

ภาพที่ 7.17 วัดบันไดหิน จะเห็นว่ามีทางรถไฟวิ่งซัดโบราณสถานมาก ความสั่นสะเทือนจากรถไฟทำให้โบราณสถานพังทะลาย บริเวณด้านหน้าวัดยังถูกบดบังด้วยป้ายโฆษณาต่าง ๆ การปลูกต้นไม้ไม่สัมพันธ์กับโบราณสถาน

ภาพที่ 7.18 ปราสาทแขก อยู่ในบริเวณที่เป็น Node เป็นย่านพาณิชย์กรรม มีการจราจรผ่านไปมาคับคั่ง ปัจจุบันเป็น Mini Park มีม้านั่งหินขัดจารึกชื่อผู้บริจาค ไม่กลมกลืนกับโบราณสถาน ควรจัดต้นไม้และม้านั่งให้กลมกลืนกับโบราณสถาน ต้นไม้ใหญ่ที่มี หูพอน จะทำให้โบราณสถานพังเร็วขึ้น

ภาพที่ 7.19, 7.20 ปราสาทสามยอด ถูกล้อมรอบด้วยความเติบโตของชุมชนทั้งสี่ด้าน แม้ว่าจะมีมุมมองที่เปิดโล่งอยู่บ้าง แต่ถูกบดบังด้วย Railway Furniture และปัญหาการไฟฟวิ่งซัดโบราณสถานมากเกินไป ความสั่นสะเทือนจากรถไฟและรถยนต์ที่วิ่งผ่านจะทำให้โบราณสถานทรุดโทรมลงเร็วขึ้น

ภาพที่ 7.21 วัดนครโกษา ปัญหาเช่นเดียวกับภาพที่ 7.17, 7.19, 7.20 ปัจจุบันเจดีย์พังทะลายลงอาจเนื่องจากความสั่นสะเทือนของรถไฟประการหนึ่ง

ภาพที่ 7.22 วัดสันเปาโล เป็นสถาปัตยกรรมที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่ง สร้างโดยนักบวชชาวฝรั่งเศส เป็นหอคอยสำหรับดูดาวสูง 3 ชั้น บริเวณรอบด้านไม่ค่อยมีที่เปิดโล่งสำหรับมอง มีบ้านเรือนราษฎรปลูกรุกล้ำเข้ามาใกล้ การแก้ไขปัญหาคควรกักกันพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน จัดภูมิทัศน์ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ภาพที่ 7.23 พระนารายณ์ราชินีเวศน์ ด้านซ้ายของภาพมีอาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะโรงแรมเอเชีย สูง 6 ชั้น สร้างชิงเด่นกับพระราชวัง และมีความสูงกว่าพระราชวัง ด้านขวาของภาพ

เป็นท่าจอดรถประจำทางเกือบทุกสายที่วิ่งภายในตัวเมืองลพบุรี การแก้ไข โดยย้ายท่าจอดรถประจำทางออกไปจากย่านนี้ อาคารพาณิชย์เมื่อหมดสภาพโดยการกำหนดระยะเวลา จะต้องทำการย้ายออกไปจากบริเวณนี้ หรือสร้างใหม่มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น และจะต้องออกแบบให้กลมกลืนกับโบราณสถาน

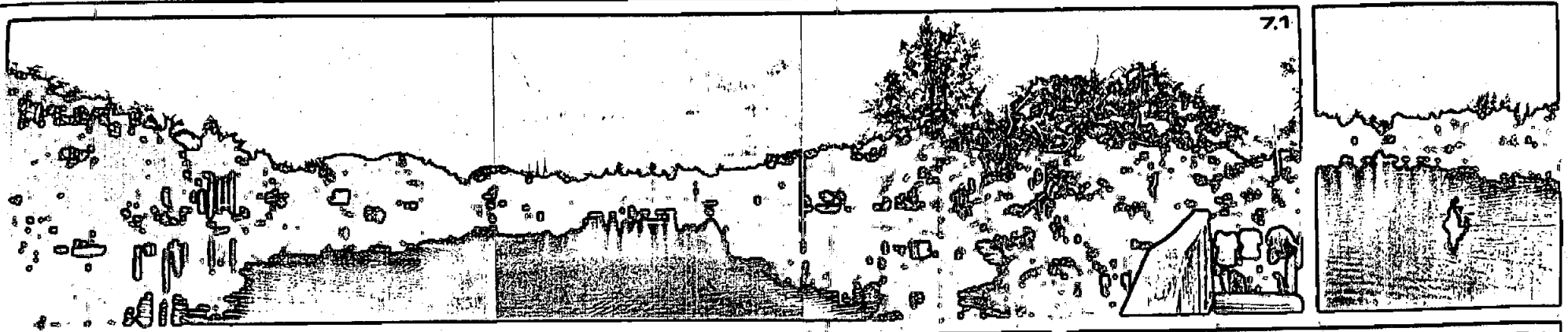
ภาพที่ 7.24 บ้านหลวงรับราชทูต ด้านขวาของภาพจะเห็นรั้วของราษฎรสร้างชิดรั้วของโบราณสถาน ปัญหาเสาไฟฟ้าบดบังโบราณสถาน แก้ไขโดยให้รถยนต์บนเรือนราษฎรที่สร้างชิดโบราณสถานออกไป ย้ายเสาไฟฟ้ามายังฝั่งตรงข้ามของถนน ปลุกต้นไม้เพื่อไม่ให้โบราณสถานดูแห้งแล้งเกินไป

ภาพที่ 7.25 ป้อมชัยชนะสงคราม ปัจจุบันยังไม่มีบ้านเรือนราษฎรปลูกชิดโบราณสถานมาก ควรจัดเป็น Mini Park ปลุกต้นไม้ให้ดูงดงาม และมีบรรยากาศขึ้น

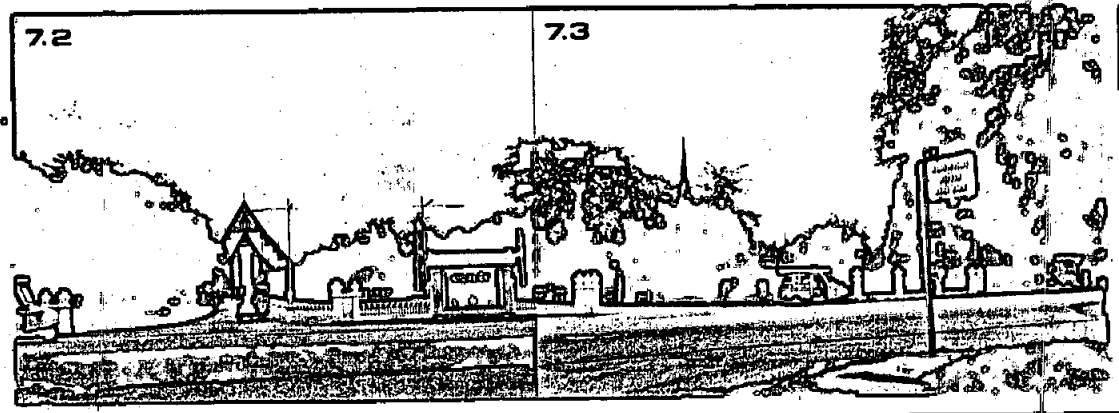
ภาพที่ 7.26 ภายในพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ภูมิทัศน์โดยทั่วไปอยู่ในชั้นดี นอกจากปัญหาการสร้างร้านขายเครื่องดื่มและสวมসাဇာဏ်းด้านขวาของภาพ ทำให้เกิดความแตกต่างที่รุนแรงกับโบราณสถาน ควรมีการแก้ไขโดยจัดใหม่มีความกลมกลืนกับโบราณสถาน และใช้ต้นไม้เป็นตัวปิดกั้นสิ่งปลูกสร้างใหม่ ๆ หรือรื้อถอนออกไป

ภาพที่ 7.27 วัดราชา ถูกบุกรุกโดยความเห็นแก่ตัวของบุคคลบางคน ด้านซ้ายของภาพสร้างประตูรั้วถนนเข้าบ้านชิดโบราณสถาน โดยรื้อซากโบราณสถานบางส่วนออก เป็นการทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ควรได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ด้านหลังโบราณสถานควรปลุกต้นไม้เพื่อปิดบังอาคารใหม่ ๆ เพื่อแยกโบราณสถานออกจากกัน

ภาพที่ 7.28 ป้อมท่าโพธิ์ มีสภาพคล้ายภาพที่ 7.27 ควรรื้อถอนบ้านเรือนราษฎรออกไป และจัดเป็น Mini Park ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

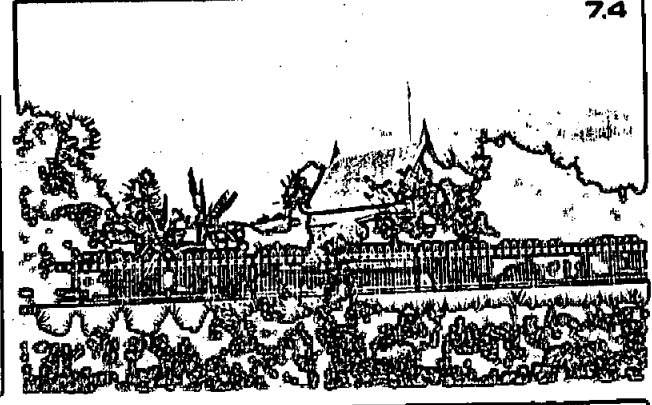
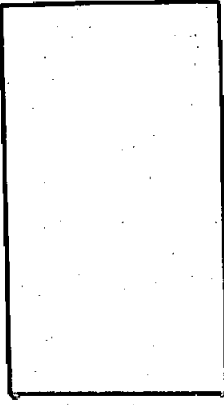

7.1

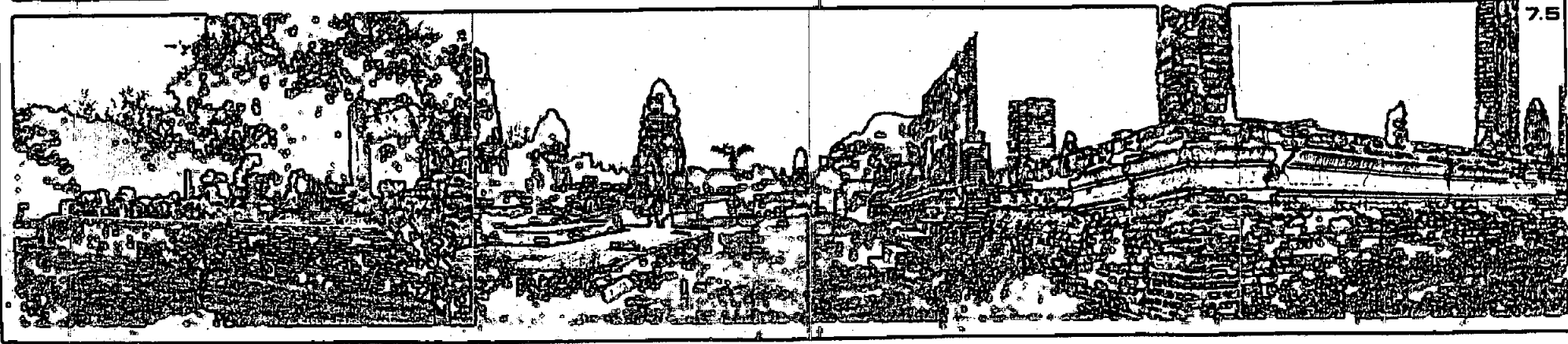

7.2

7.3

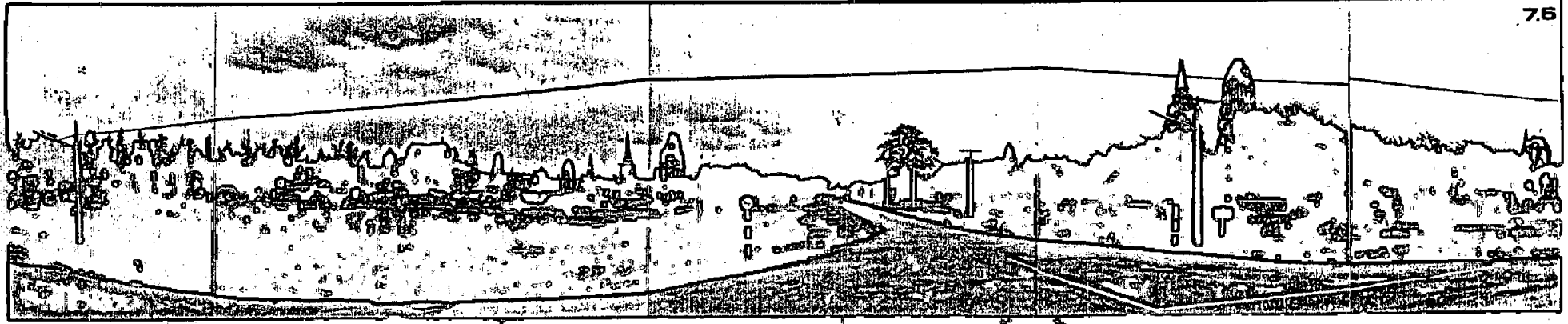
7.4

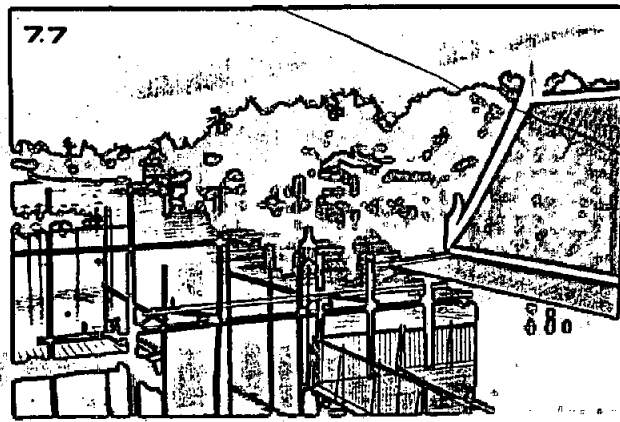
7.5

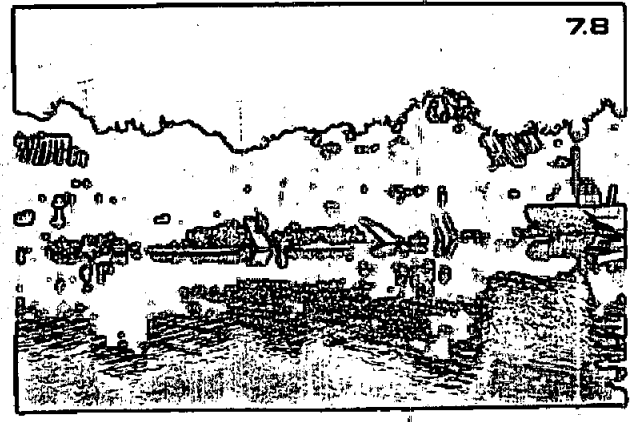
7.6

7.7

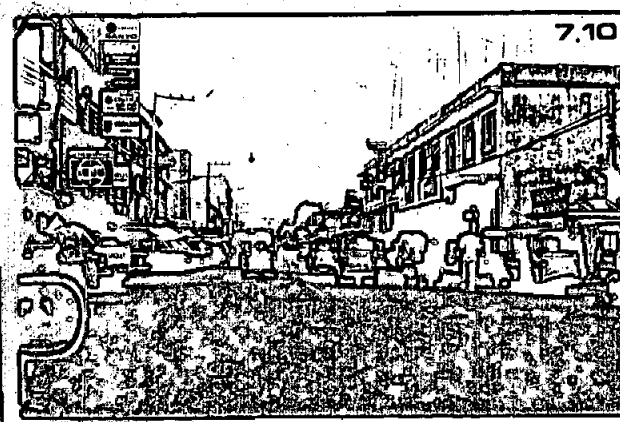
7.8

7.9

7.10

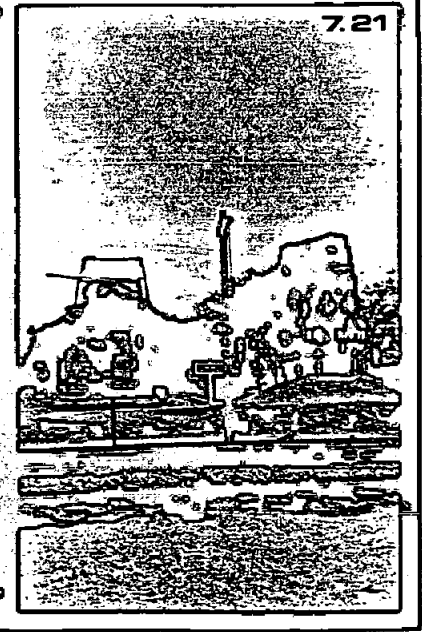
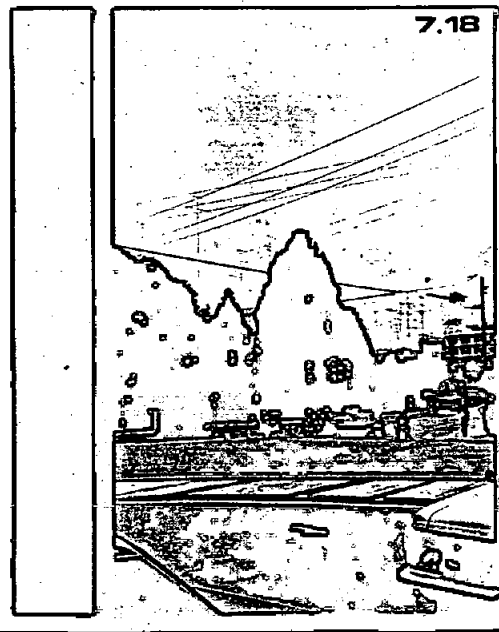
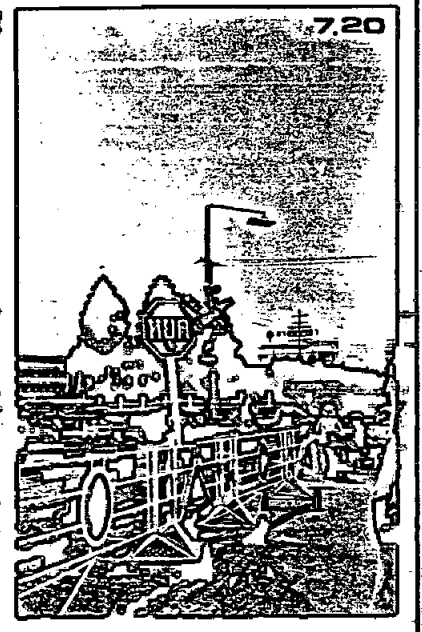
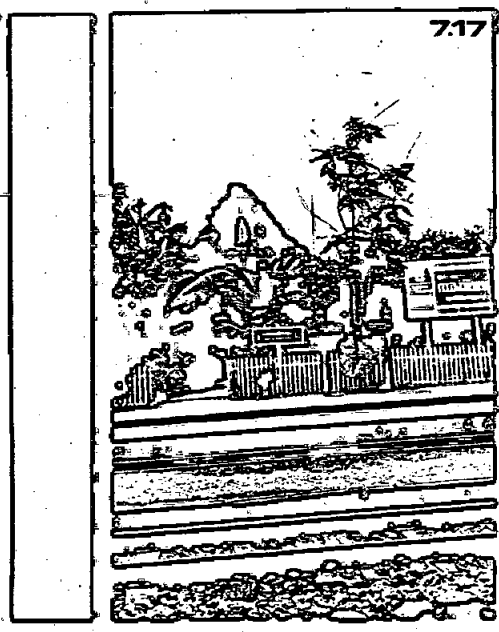
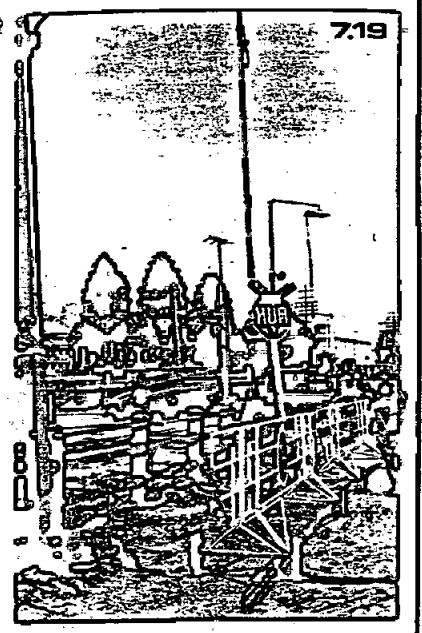
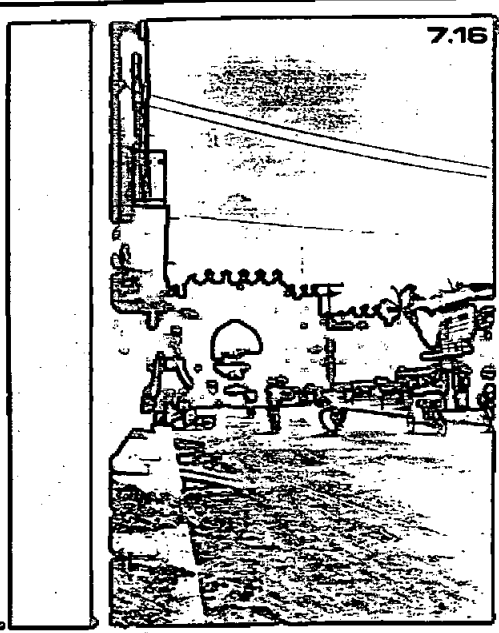
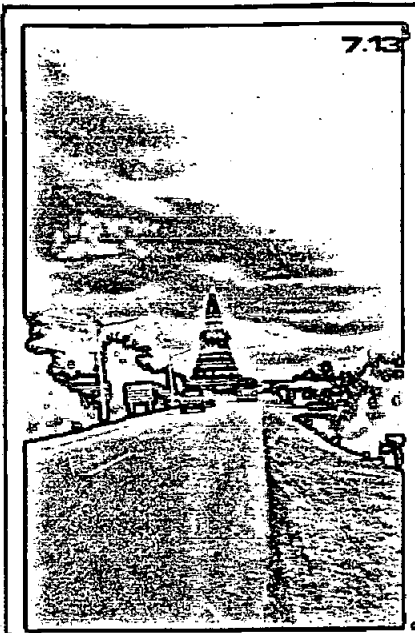

7.11

7.12

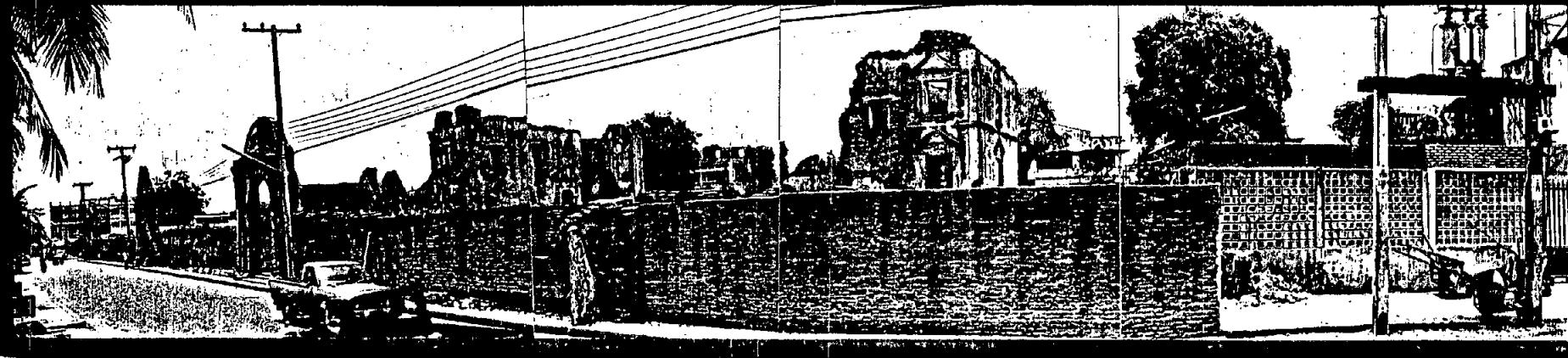

7.22

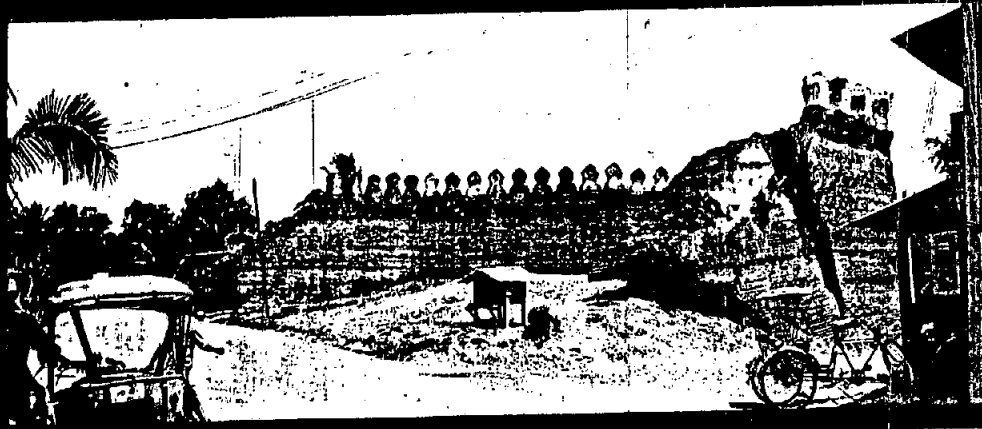
7.23

7.24

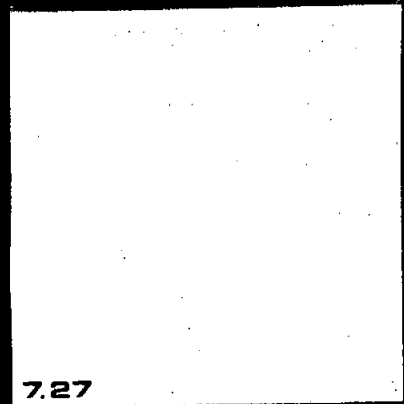

376

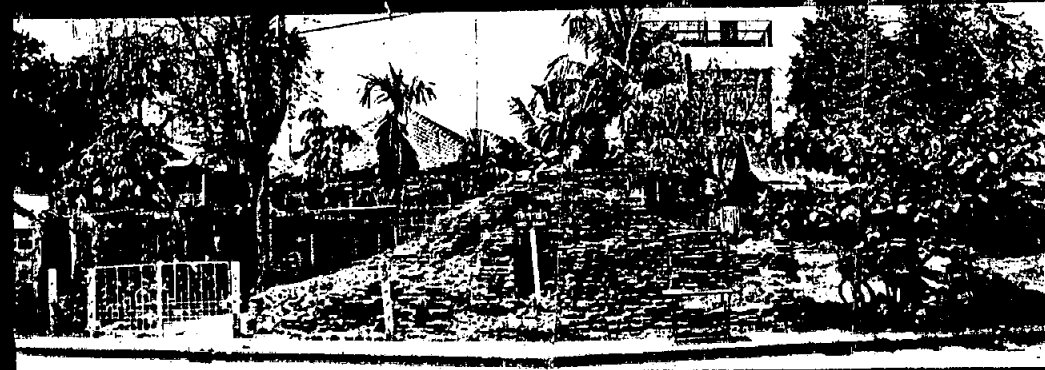

7.25

7.26

7.27

7.28

7.4 โรงแรม

7.4.1 โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

ในปี พ.ศ. 2522 ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีโรงแรมสำหรับบริการนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจทั้งหมด 6 โรงแรม ซึ่งมีจำนวนห้องพักทั้งหมด 174 ห้อง เป็นโรงแรมขนาดเล็ก ไม่มีโรงแรมชั้นหนึ่ง และไม่มีที่พักประเภทเรือนรับรอง (Guest House) ลักษณะโรงแรมเป็นตึกแถว และบังกาโล โรงแรมทั้ง 6 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 7.21 เมื่อเปรียบเทียบทุกโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา โรงแรมอุทงมีจำนวนห้องพักมากกว่าโรงแรมอื่น ๆ คือ 37.35% ของจำนวนห้องพักทั้งหมดจากโรงแรม โรงแรมที่มีห้องพักรองลงมาก็คือ โรงแรมคาเชย์ และโรงแรมไทยไท ซึ่งมีจำนวนห้องพักเท่ากับ 14.94 % และ 14.37 %

7.4.1.1 อัตราการเข้าพัก จากตารางที่ 7.23 แสดงตัวเลขของผู้เข้าพักในโรงแรม ในช่วงปี พ.ศ. 2520, 2521 และ 2522 อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้เข้าพักในช่วงปี พ.ศ. 2520-2521 และช่วงปี 2521-2522 มีแนวโน้มในอัตราที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คือเพิ่มจาก 1.51 % เป็น 5.83 % เมื่อนำอัตราการเปลี่ยนแปลงใน 2 ช่วงปีมาเฉลี่ย ปรากฏว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้เข้าพักในโรงแรมจะมีค่าเท่ากับ 3.67 %

7.4.1.2 การบริการในปัจจุบัน ตารางที่ 7.24 แสดงการให้บริการเข้าพักของโรงแรมต่าง ๆ ปรากฏว่าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน จำนวนห้องพักรวมกันทุกโรงแรมทุกประเภท มีห้องบริการ 174 ห้อง บริการผู้พักได้ 395 คนต่อวัน หรือ 144,175 คนต่อปี และเมื่อคิดอัตราเฉลี่ยเข้าพักต่อห้อง จะมีค่าเท่ากับ 2.27 คนต่อห้องต่อวัน

จากตารางที่ 7.23 จะสามารถคำนวณอัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ของโรงแรมได้ดังนี้

จากสูตร

$$\text{อัตราการเข้าพัก} = \frac{\text{จำนวนผู้เข้าพัก} \times \text{วันพักเฉลี่ย} \times 100}{\text{จำนวนห้องพัก} \times \text{อัตราคนเข้าพักต่อห้อง}}$$

ตัวแปรที่ต้องการคือ

1. จำนวนผู้เข้าพักโรงแรมทั้งปี

ปี 2520 เท่ากับ 63,630 คน

ปี 2521 เท่ากับ 64,590 คน

ปี 2522 เท่ากับ 68,358 คน

2. วันพักเฉลี่ย

วันพักเฉลี่ยคนละ 1.11 วัน¹

3. จำนวนห้องที่มีบริการตลอดปี = จำนวนห้องพักรวมทุกโรงแรม X จำนวนวันใน 1 ปี

$$= 174 \times 365$$

$$= 63,510 \text{ ห้อง}$$

4. อัตราการเข้าพักต่อห้อง

จากตารางที่ 7.24 = 2.27 คน/ห้อง/วัน

แทนค่าในสูตร

$$\text{อัตราการเข้าพักใน ปี 2520} = \frac{63,630 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27} = 48.99 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักใน ปี 2521} = \frac{64,590 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27} = 49.73 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักใน ปี 2522} = \frac{68,358 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27} = 52.63 \%$$

¹ กองวิจัย "รายงานสำรวจนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน้า 22.

จากการคำนวณปรากฏว่า การให้บริการของโรงแรมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2522 สามารถบริการให้แก่ผู้ต้องการใช้บริการของโรงแรมได้อย่างเพียงพอคือ ในปี พ.ศ. 2520 มีอัตราการเข้าพักเพียง 48.99 % ปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 49.73 % และปี พ.ศ. 2522 เท่ากับ 52.63 % ของจำนวนห้องพักที่มีบริการ

7.4.1.3 ความต้องการในอนาคต ความต้องการการบริการโรงแรมประเภทต่าง ๆ ในอนาคต ย่อมขึ้นกับจำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาพัก และอัตราจำนวนคนที่เข้าพักเฉลี่ยต่อห้อง และนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

จำนวนนักท่องเที่ยว ใช้จำนวนผู้เข้าพักในโรงแรมในตารางที่ 7.23 และการคาดคะเนจำนวนผู้เข้าพักในอนาคต ในตารางที่ 7.26

เวลาพักเฉลี่ย เวลาพักเฉลี่ยในปัจจุบันของผู้ใช้บริการจากโรงแรม ในปี พ.ศ. 2522 จากการสำรวจและคำนวณ ปรากฏว่าเวลาพักเฉลี่ยของผู้ใช้บริการจากโรงแรม มีวันพักเฉลี่ย 1.11 วันต่อคน

เนื่องจากเมื่อมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการแล้วคาดว่า จำนวนผู้ใช้บริการจากโรงแรมทั้งหมดจะมีวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และจากตารางที่ 7.25 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย ในช่วงปี ค.ศ. 1960-2973 เพิ่มขึ้น ในอัตราที่ไม่แน่นอน และปี พ.ศ. 1980 จากการคาดคะเนเวลาพักเฉลี่ยเป็น 5 วันต่อปี เมื่อนำค่าเวลาพักเฉลี่ยในช่วง 20 ปีมาคำนวณจะปรากฏว่ามีวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2 วัน หรือเพิ่มในอัตรา 0.1 วันต่อปี จากตาราง 7.25 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย เพิ่มขึ้นในอัตรา 0.1 วันต่อปี ดังนั้นในปี พ.ศ. 2526 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจะเท่ากับ 1.51 วันต่อปี และในปีต่อไปจะเพิ่มขึ้นปีละ 0.1 วันต่อปี ปี พ.ศ. 2531 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจะเท่ากับ 2.01 วันต่อปี ดังตารางที่ 7.26

จากการคาดคะเนจำนวนผู้เข้าพักในโรงแรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2531 จะมีจำนวนผู้เข้าพักในโรงแรม ดังตารางที่ 7.26

ดังนั้น อัตราการเข้าพักในปี 2526 และ 2531 จะมีค่าเท่ากับ

$$\text{อัตราการเข้าพักในปี 2526} = \frac{78,959 \times 1.51 \times 100}{63,510 \times 2.27}$$

$$= 82 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักในปี 2528} = \frac{84,861 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27}$$

$$= 100.66 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักในปี 2531} = \frac{124,676 \times 2.01 \times 100}{63,510 \times 2.27}$$

$$= 174 \%$$

การคำนวณจะพบว่าในปี 2528 จำนวนห้องพักเริ่มจะไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าพัก และจะมีเปอร์เซ็นต์จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

จากตารางที่ 7.26 ใ้คคำนวณจำนวนห้องพักที่ต้องการเพิ่มต่อวัน จะเห็นว่าในปี 2528 จำนวนห้องพักเริ่มไม่เพียงพอกับการบริการแก่ผู้ใช้บริการเป็นต้นไป จนถึงปี 2531 จะต้องมีห้องพักเพิ่มขึ้นอีก 128 ห้อง จึงจะเพียงพอ บริการแก่ผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 7.21 แสดงจำนวนห้องพักของ โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

โรงแรม	ห้องเดี่ยว	ห้องคู่	จำนวนห้องพัก	เปอร์เซ็นต์ ของห้องพัก
อู๋ทอง	54	11	65	37.35
คาเธ่ย์	21	5	26	14.94
ไทยไท	24	1	25	14.37
เวียงฟ้า	19	—	19	10.92
ศรีสมัย	18	5	23	13.22
จันทร์เกษม	12	4	16	9.20
รวม	148	26	174	100.00

ที่มา : สํารวจภาคสนามร่วมกับกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.22 แสดงจำนวนห้องพักของโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

โรงแรม	ห้องเดี่ยว	ห้องคู่	จำนวนห้องพัก	เปอร์เซ็นต์ ของห้องพัก
เอเชีย	93	18	111	25.64
ไทเป	67	29	96	22.17
เมืองทอง	22	8	30	6.93
เนคที	20	8	28	6.47
ซอลิเดย์	41	—	41	9.46
วิบูลย์ศรี	47	4	51	11.78
ศรีอินทรา	19	4	23	5.31
อมรสุธ	19	—	19	4.39
จุฬาพิทย	12	—	12	2.77
ไทยอารีย์	5	4	9	2.08
รักพงษ์	13	—	13	3.00
รวม	358	75	433	100.00

ที่มา . สํารวจภาคสนาม ร่วมกับกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.23 แสดงจำนวนผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาและลพบุรี

ปี	จังหวัด	พระนครศรีอยุธยา ¹			ลพบุรี ²		
		จำนวน (คน)	เปลี่ยนแปลง (คน)	%	จำนวน (คน)	เปลี่ยนแปลง (คน)	%
2520		63,630	—	—	50,280	—	—
2521		64,590	960	1.51	52,633	2353	4.68
2522		68,358	3768	5.83	52,685	52	0.10
	เฉลี่ย			3.67		เฉลี่ย	2.39

หมายเหตุ จำนวนผู้ใช้บริการในตารางนี้ รวมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื่องจากข้อมูลจากทางโรงแรมไม่ได้ทำการแยกประเภทผู้มาพักไว้

ที่มา : 1 กองสถิติและวิจัย "รายงานการสำรวจนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2 แผนกทะเบียน กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 7.24 แสดงการให้บริการเข้าพักของโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและลพบุรี ปี พ.ศ. 2522

โรงแรม	ห้องเดี่ยว			จำนวน	ห้องคู่		รวม จำนวนห้อง (คน)	รวม บริการผู้พัก (คน)
	จำนวน	ผู้พักต่อห้อง	บริการผู้พัก (คน)		จำนวน	ผู้พักต่อห้อง		
พระนครศรีอยุธยา								
อุทอง	54	2	108	11	4	44	65	152
คาเชย	21	2	42	5	3	15	26	57
ไทยไท	24	2	48	1	4	4	25	52
ศรีสมัย	18	2	36	5	4	20	23	56
เวียงฟ้า	19	2	38	—	—	—	19	38
จันทร์เกษม	12	2	24	4	4	16	16	40
รวม							174	395
ลพบุรี								
เอเซีย	93	2	186	18	4	72	111	258
ไทเป	67	2	134	29	4	116	96	250
เมืองทอง	22	2	44	8	4	32	30	76
เนตตี	20	2	40	8	4	32	28	72
ชอลิเคย	41	2	82	—	—	—	41	82
วิบูลย์ศรี	47	2	94	4	4	16	51	100
ศรีอินทรา	19	2	38	4	3	12	23	50
อมรสูข	19	2	38	—	—	—	19	38
จุฬาพิทย	12	2	24	—	—	—	12	24
ไทยอารีย์	5	2	10	4	4	16	9	26
รักพงษ์	13	2	26	—	—	—	13	26
รวม							433	1,012

ที่มา : สํารวจภาคสนามร่วมกับ กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โรงแรมทั้ง 6 แห่ง	สามารถบริการผู้มาพักได้	395 คน/วัน
	จำนวนห้องพัก	174 ห้อง
	เฉลี่ยอัตราการเข้าพักต่อห้อง	$\frac{395}{174} = 2.27$ คน/ห้อง/วัน

จังหวัดชลบุรี

โรงแรมทั้ง 11 แห่ง	สามารถบริการผู้มาพักได้	1,012 คน/วัน
	จำนวนห้องพัก	433 ห้อง
	เฉลี่ยอัตราการเข้าพักต่อห้อง	$\frac{1,012}{433} = 2.3$ คน/ห้อง/วัน

ตารางที่ 7.25 เวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวในประเทศ

ปี	เวลาพักผ่อน (วัน/ปี)	เวลาพักผ่อนเพิ่ม (วัน/ปี)
1960	3.0	0
1961	3.0	0
1962	3.0	0
1963	5.7	2.7
1964	4.5	1.2
1965	4.8	0.3
1966	5.0	0.2
1967	4.6	0.4
1968	4.23	0.37
1969	4.88	0.65
1970	4.82	0.06
1971	4.87	0.05
1972	4.93	0.06
1973	4.70	0.23
1980	5.00*	0.03
รวม	20 ปี	เวลาพักผ่อนเพิ่ม 2

หมายเหตุ * คำนวณโดย

ที่มา : Netherlands Institute of Tourism Development Consultants
and 56 V-Natuland & CO. LTD. (1976), National Plan on
Tourism Development, Final Report, pp. 15-16.

ตารางที่ 7.26 การประมาณจำนวนห้องพักในโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา
และลพบุรี

ปี	2522	2526	2527	2528	2529	2530	2531
พระนครศรีอยุธยา							
จำนวนผู้เข้าพักในโรงแรม	68,358	78,959	81,857	84,861	87,975	120,262	124,676
เวลาพักเฉลี่ย (วัน)	1.11	1.51	1.61	1.71	1.81	1.91	2.01
จำนวนห้องที่ใช้พัก/วัน	91	143	159	175	192	277	302
จำนวนห้องพักที่ต้องการเพิ่ม/วัน	—	—	—	1	18	103	128
ลพบุรี							
จำนวนผู้เข้าพักในโรงแรม	52,685	57,905	59,289	60,709	62,157	63,643	65,164
เวลาพักเฉลี่ย (วัน)	1.01	1.41	1.51	1.61	1.71	1.81	1.91
จำนวนห้องที่ใช้พัก/วัน	63	97	107	116	127	137	148
จำนวนห้องพักที่ต้องการเพิ่ม/วัน	—	—	—	—	—	—	—

$$\text{จำนวนห้องพักที่ใช้บริการ} = \frac{\text{จำนวนผู้เข้าพักทั้งปี} \times \text{วันพักเฉลี่ย}}{\text{อัตราเฉลี่ยคนเข้าพัก} \times \text{จำนวนวันใน 1 ปี}}$$

7.4.2 โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ในปี พ.ศ. 2522 ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีโรงแรมสำหรับบริการนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจทั้งหมด 11 โรงแรม ซึ่งมีจำนวนห้องพักทั้งหมด 433 ห้อง เป็นโรงแรมขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีโรงแรมชั้นหนึ่ง และไม่มีที่พักประเภทเรือนรับรอง (Guest House) ลักษณะโรงแรมเป็นตึกแถว และบังกาโล โรงแรมทั้ง 11 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 7.22 เมื่อเปรียบเทียบทุกโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี โรงแรมเอเชีย มีจำนวนห้องพักมากกว่าโรงแรมอื่น ๆ คือ 25.64% ของจำนวนห้องพักทั้งหมดทุกโรงแรม โรงแรมที่มีห้องพักรองลงมาคือ โรงแรมไทยเป ซึ่ง มีจำนวนห้องพักเท่ากับ 22.17 % และโรงแรมไทยอารีย์ เป็นโรงแรมที่เล็กที่สุด มีจำนวนห้องพักเพียง 2.08% ของจำนวนห้องพักทั้งหมดทุกโรงแรม

7.4.2.1 อัตราการเข้าพัก จากตารางที่ 7.23 แสดงตัวเลขของผู้เข้าพักในโรงแรม ในช่วงปี พ.ศ. 2520, 2521 และ 2522 อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้เข้าพักในช่วงปี พ.ศ. 2520-2521 เท่ากับ 4.68 % และช่วงปี พ.ศ. 2521-2522 มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มที่ลดลง เท่ากับ 0.10 % เมื่อนำอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วง 2 ปีมาเฉลี่ย ปรากฏว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้พักในโรงแรมจะมีค่าเท่ากับ 2.39 %

7.4.2.2 การบริการในปัจจุบัน ตารางที่ 7.24 แสดงการให้บริการเข้าพักของโรงแรมต่าง ๆ ปรากฏว่าในจังหวัดลพบุรีในปัจจุบัน จำนวนห้องพักรวมกันทุกโรงแรมทุกประเภท มีห้องบริการ 433 ห้อง บริการผู้พักได้ 1,012 คนต่อวัน หรือ 438,196 คนต่อปี และเมื่อคิดอัตราเฉลี่ยเข้าพักต่อห้อง จะมีค่าเท่ากับ 2.3 คนต่อห้องต่อวัน

จากตารางที่ 7.2 จะสามารถคำนวณอัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ของโรงแรมได้ดังนี้

จากสูตร

$$\text{อัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate)} = \frac{\text{จำนวนผู้เข้าพัก} \times \text{วันพักเฉลี่ย} \times 100}{\text{จำนวนห้องพัก} \times \text{อัตราคนเข้าพักต่อห้อง}}$$

ตัวแปรที่ต้องการคือ

1. จำนวนผู้เข้าพักโรงแรมทั้งปี

ปี พ.ศ. 2520 เท่ากับ 50,280 คน

ปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 52,633 คน

ปี พ.ศ. 2522 เท่ากับ 52,685 คน

2. วันพักเฉลี่ย

วันพักเฉลี่ยคนละ 1.01 วัน¹

3. จำนวนห้องพักที่มีบริการตลอดปี = จำนวนห้องพักรวมทุกโรงแรม X จำนวนวันในปี

$$= 433 \times 365 = 158,045 \text{ ห้อง}$$

4. อัตราการเข้าพักต่อห้อง จากตารางที่ 7.24 = 2.3 คน/ห้อง/วัน

แทนค่าในสูตร

$$\text{อัตราการเข้าพักใน ปี 2520} = \frac{50,280 \times 1.01 \times 100}{158,045 \times 2.3} = 13.97 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักใน ปี 2521} = \frac{52,633 \times 1.01 \times 100}{158,045 \times 2.3} = 14.62 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักใน ปี 2522} = \frac{52,685 \times 1.01 \times 100}{158,045 \times 2.3} = 14.63 \%$$

จากการคำนวณปรากฏว่า การให้บริการของโรงแรมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2522 สามารถบริการแก่ผู้ต้องการใช้บริการของโรงแรมได้อย่างเพียงพอ คือในปี พ.ศ. 2520 มีอัตราการเข้าพักเพียง 13.97 % ปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 14.62 % และปี พ.ศ. 2522 เท่ากับ 14.63 % ของจำนวนห้องพักที่มีบริการ เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนผู้ใช้บริการในโรงแรมต่าง ๆ น้อยมาก อาจเป็นไปได้ว่าทางโรงแรมต่าง ๆ แจกจำนวนผู้เข้าพักไม่ตรงกับความเป็นจริง

¹ กองวิจัย "รายงานสำรวจนักท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี" การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

7.4.2.3 ความต้องการในอนาคต ความต้องการการบริการโรงแรมประเภทต่าง ๆ ในอนาคต ย่อมขึ้นกับจำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาพัก และอัตราจำนวนคนที่เข้าพักเฉลี่ยต่อห้อง และนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

จำนวนนักท่องเที่ยว ใช้จำนวนผู้เข้าพักในโรงแรมในตารางที่ 7.23 และการคาดคะเนจำนวนผู้เข้าพักในอนาคต ในตารางที่ 7.26

เวลาพักเฉลี่ย เวลาพักเฉลี่ยในปัจจุบันของผู้ใช้บริการจากโรงแรม ในปี พ.ศ. 2522 จากการสำรวจ และคำนวณ ปรากฏว่าเวลาพักเฉลี่ยของผู้ใช้บริการจากโรงแรม มีวันพักเฉลี่ย 1.01 วันต่อคน

จำนวนวันพักเฉลี่ยเพิ่ม เมื่อมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการใช้หลักเกณฑ์เดียวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือจะเพิ่มในอัตรา 0.1 วันต่อปี

จากตารางที่ 7.25 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อขึ้นในอัตรา 0.1 วันต่อปี ดังนั้นในปี พ.ศ. 2526 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจะเท่ากับ 1.41 วันต่อปี และในปีต่อไปจะเพิ่มขึ้นปีละ 0.1 วันต่อปี ปี พ.ศ. 2531 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจะเท่ากับ 1.91 วันต่อปี ดังตารางที่ 7.26

จากการคำนวณ อัตราการเข้าพักในปี พ.ศ. 2526-2531 ปรากฏว่าจำนวนห้องพักรวมทุกโรงแรม ยังเพียงพอต่อการบริการของผู้พัก คือในปี 2531 ยังมีความต้องการห้องพักเพียง 148 ห้อง ซึ่งน้อยกว่าจำนวนห้องพักที่มีอยู่ในปัจจุบันมาก คือในปัจจุบันมีห้องพักถึง 433 ห้อง

สรุปการให้บริการของโรงแรมในเขตพื้นที่โครงการ (เฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดลพบุรี) ในปัจจุบันการบริการยังอยู่ในระดับที่สามารถให้บริการได้เพียงพอ โรงแรมส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นโรงแรมประเภทที่ 2 คือโรงแรมขนาดเล็ก การบริการมีเพียงห้องพัก และร้านอาหารเล็ก ๆ ในโรงแรม การบริการด้านอื่น ๆ ไม่มี ความสะอาดของโรงแรมยังไม่อยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงแรมบางแห่งสูบน้ำจากน้ำในแม่น้ำขึ้นมา เพื่อให้ผู้พักใช้อาบโดยไม่ผ่านกรรมวิธีใดใดเลย ทำให้เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พักเนื่องจากน้ำจะมีความขุ่น ความต้องการในอนาคต จะเริ่มไม่เพียงพอให้การบริการแก่ผู้พัก ในปี พ.ศ. 2528 เฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนจังหวัดลพบุรีการให้บริการห้องพักยังเพียงพอจนถึงปี พ.ศ. 2531

7.5 บริการขนส่งสาธารณะ

7.5.1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

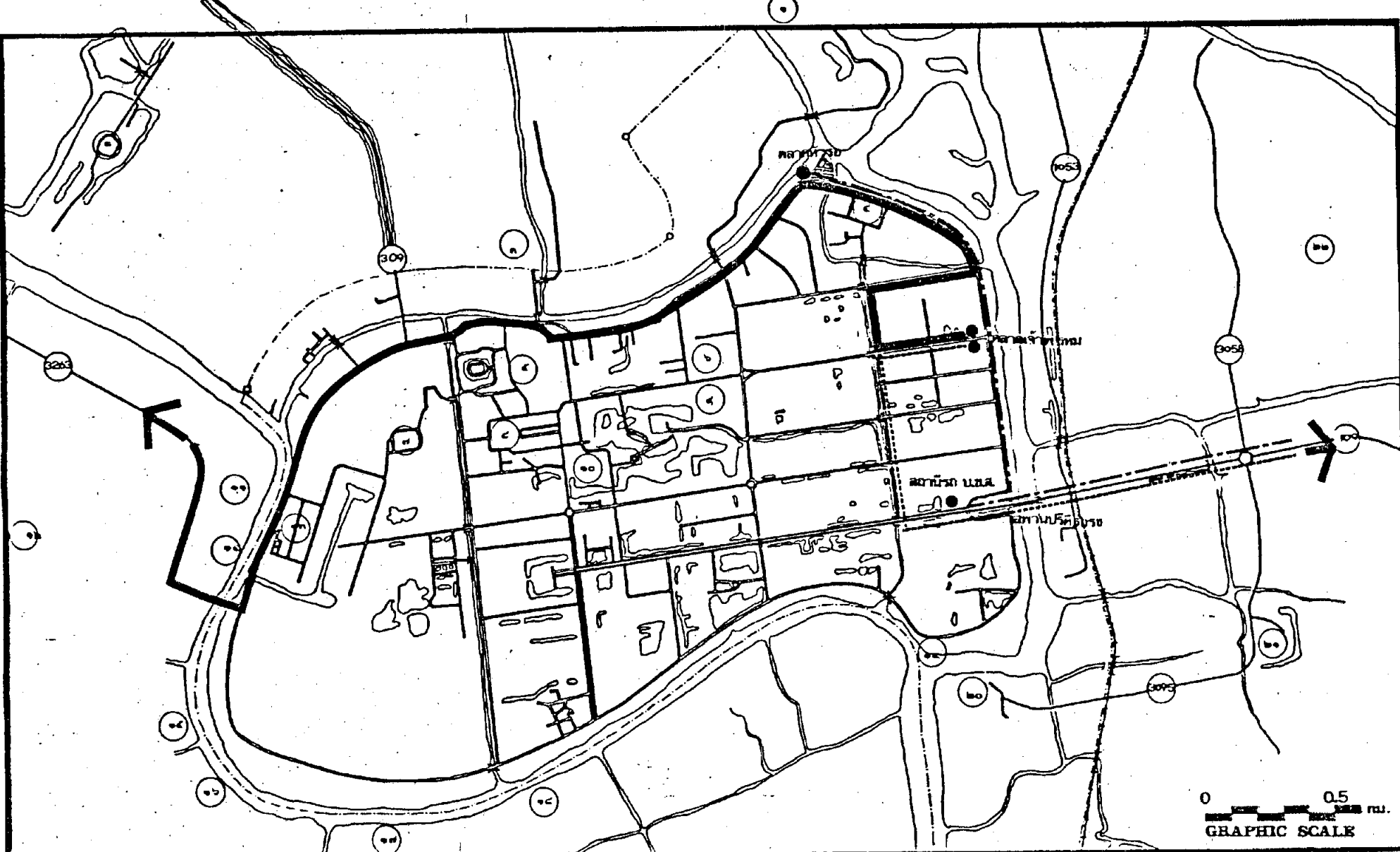
7.5.1.1 บริการขนส่งระหว่างชุมชน ได้แก่การบริการขนส่งโดยรถโดยสารประจำทาง รถโดยสารเล็ก และ รถสองแถวเล็ก (บิอ็อพ) ที่วิ่งในเส้นทางระหว่างเมืองพระนครศรีอยุธยากับอำเภอรอบนอก มีจำนวนรถวิ่ง 8 เส้นทาง ซึ่งมีรถโดยสารวันละหลายเที่ยว ความถี่ของรถประมาณ 30 นาที บริการตั้งแต่ 06.00 น. ถึงประมาณ 18.15 น. ดังตารางที่ 7.27 สำหรับบริการชุมชนรอบ ๆ เขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นรถบริการสองแถว (บิอ็อพ) ซึ่งมีได้ตั้งเป็นรูปบริษัท ปัจจุบันการดำเนินงานยังไม่ถูกกฎหมาย รถบริการจะออกจากจุดต้นทางและปลายทางเมื่อมีผู้โดยสารเต็มคัน รถจึงจะออกเดินทาง ค่าบริการตั้งแต่ประมาณ 2-7 บาท แล้วแต่ระยะทาง เริ่มบริการตั้งแต่ 6.00 น. ถึง 18.00 น. ดูแผนที่แผนที่ 7.3 ประกอบ

7.5.1.2 บริการขนส่งภายในเมือง การบริการในปัจจุบันมีเพียงรถสามล้อถีบ กับรถสามล้อเครื่องวิ่งบริการ ซึ่งมีรถเป็นจำนวนมากและสะดวกในการใช้บริการ ราคาแล้วแต่ตกลงกัน ตั้งแต่ 2 บาทขึ้นไป บริเวณที่มีรถจอดมากได้แก่บริเวณตลาดหัวรอและตลาดเจ้าพรหม บริเวณโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยาและสถานีขนส่งจำกัด

7.5.2 จังหวัดลพบุรี

7.5.2.1 บริการขนส่งระหว่างชุมชน จะบริการโดยบริษัทขนส่งจำกัดระหว่างชุมชนเมืองกับอำเภอรอบนอก ความถี่ของรถประมาณ 15 นาที เป็นรถโดยสารขนาดกลางและขนาดใหญ่ วิ่งวันละหลายเที่ยว เริ่มตั้งแต่ 05.00 น. ถึง 18.00 น.

7.5.2.2 บริการขนส่งภายในเมืองและชุมชนรอบ ๆ เขตเทศบาล จากตารางที่ 7.28 มีจำนวนรถประจำทาง 12 สาย วิ่งจากภายในเขตเทศบาลเมืองสู่ชุมชนรอบ ๆ เขตเทศบาล เริ่มบริการประมาณ 05.00 น. ถึง 20.00 น. เป็นส่วนใหญ่ ค่าโดยสารอยู่ระหว่าง 1.50-2.50 บาท แล้วแต่ระยะทาง นอกจากนี้ยังมีรถสามล้อถีบ และรถแท็กซี่เล็ก (ตุ๊กตุ๊ก 4 ล้อ) วิ่งบริการ ราคาตั้งแต่ 3.00 บาทขึ้นไป ดูแผนที่แผนที่ 7.4 ประกอบ

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.อ. พิศ นวธยานุ
นายพาทย์ หุองเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

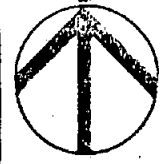
- อยุธยา - วิทยาลัย
- อยุธยา - มหาวิทยาลัย
- อยุธยา - บ้านประจัน, นครหลวง
- อยุธยา - เสา, คลอง, ปากการบ, บางบาล, วัดสิงห์
- - - อยุธยา - อุทัย

แสดง : ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ และวัดประจำตำบลที่มีพระอุโบสถ

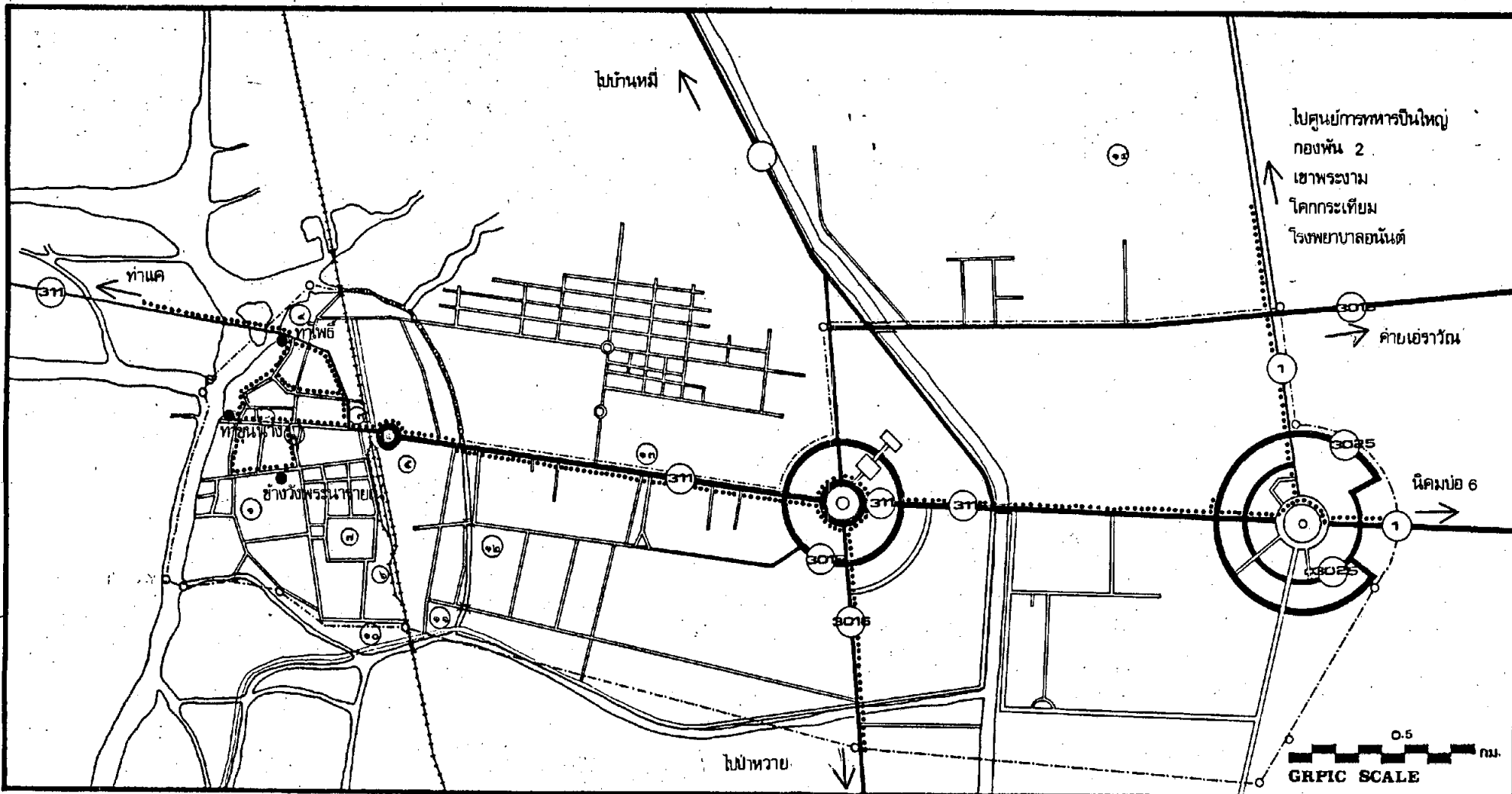
๑ เพลิงทอง	๑๖ วัดพระศรีสรรเพชญ์	๓๑ วัดเขยวุ่นการาม
๒ วัดภูเขาทอง	๑๗ วัดมหาธาตุ	๓๒ วัดสนามไชย
๓ วัดมหาพระเมรุ	๑๘ วัดระฆัง	๓๓ วัดเขยโบสถ์
๔ วัดจันทร์เกษม	๑๙ วัดระฆัง	๓๔ วัดพุทธโฆษาารักษ์
๕ พระราชวังโบราณ	๒๐ วัดระฆัง	๓๕ ป้อมเพชร
๖ วัดราชบูรณะ	๒๑ วัดสิงห์	๓๖ วัดใหญ่ชัยมงคล
๗ วัดโลกยสุธา	๒๒ วัดพิชชา	๓๗ วัดมเหยงค์
		๓๘ วัดพิกุลใหญ่

ที่มา ชนลัดจังหวัด

พ.ศ. 2522

แผ่นที่ 7.3
รวม 18 แผ่น

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา
ร.ม. ทิธิศ แรทชาภานู

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์
..... ทางเดินรถประจำทาง

แสดง :		ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ	ทางเดินรถประจำทาง
๑ พระนารายณ์ราชินีเวศน์	๑๖ วัดปิ่นโตหิน	๑๗ มอเสียมชนะสงคราม	
๒ ปรางค์แขก	๑๗ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๑๘ วัดสัน เป้าโอ	
๓ ปรางค์สามยอด	๑๘ บ้านหลวงรับราชทูต	๑๙ ประตูปะเนียบ	
๔ ศาลพระกาฬ	๑๙ มอท่าโพธิ์	๒๐ พระที่นั่งไกรสรสีหราช	
๕ วัดนครโกษา	๒๐ มาระดูชัย		

แผ่นที่ 7.4

ที่มา : สํารวจ พ.ศ. 2522

รวม 18 แผ่น

ตารางที่ 7.27 แสดงบริการขนส่งสาธารณะ ระหว่างเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา กับชุมชนรอบนอก

ลำดับ	บริษัท	เส้นทาง	ระยะทาง	จำนวนเที่ยว/วัน		เวลาเดินรถ นาฬิกา		ค่าโดยสาร	จำนวนรถ
				ไป	กลับ	เที่ยวแรก	เที่ยวสุดท้าย		
1	สหพันธขนส่งอยุธยา จำกัด	2,178 อยุธยา - มหาราช	34	50	50	06.00	18.15	6	35
2	มหาพรานมณ จำกัด	2,212 อยุธยา - เสนา	39	50	50	06.00	18.15	6	65
3	ทาทหลวงเดินรถ จำกัด	2,175 สถานีรถไฟ - สุขาภิบาลทาทหลวง	8	74	74	06.00	18.20	2	22
4	ทาทหลวงเดินรถ จำกัด	2,176 สถานีรถไฟ - บ้านรวม	4	34	34	06.00	17.00	1	8
5	บริการขนส่งพระนครศรีอยุธยา จำกัด	1,002 อยุธยา - บางปะหัน	20	24	24	06.00	18.00	3	12
6	ป. ทวารผลบริการเดินรถ จำกัด	1,001 อยุธยา - วังน้อย	21	57	75	06.00	18.20	3	32
7	อุทัยเดินรถ (2515) จำกัด	1,004 อยุธยา - อุทัย	17	50	50	06.00	18.15	3	23
8	สหกรณ์ผู้กขนสง จำกัด	2,213 อยุธยา - นครหลวง	24	25	25	06.00	18.00	4	25

ที่มา : ขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 7.28 แสดงบริการขนส่งสาธารณะ ระหว่างเทศบาลเมืองลพบุรี กับชุมชนรอบนอก ปี 2522

ลำดับ	บริษัท	เส้นทาง	ระยะทาง	จำนวนเที่ยว/วัน		เวลาเดินรถ นาที		ค่าโดยสาร	จำนวนรถ
				ไป	กลับ	เที่ยวแรก	เที่ยวสุดท้าย		
1	ศรีนครลพบุรี จำกัด	วัดเสาธงทอง-ศูนย์การทหารปืนใหญ่	13	49	49	05.00	21.00	2	9
2	ศรีนครลพบุรี จำกัด	วัดเสาธงทอง(ข้างวังพระนารายณ์)-กองบิน 2	13	47	47	05.00	20.30	2	8
3	ศรีนครลพบุรี จำกัด	เสาธงทอง-เขาพระงาม	18	46	45	05.30	20.55	2.50	16
4	ศรีนครลพบุรี จำกัด	เสาธงทอง-โคกกษะเทียม	19	39	39	06.00	18.40	2.50	10
5	ศรีนครลพบุรี จำกัด	เสาธงทอง-ป้าหวาย	5	65	65	05.00	21.00	1.50	8
6	ลพบุรีอิงเจริญ จำกัด	ท่าโพธิ์-ร.พัน 6 (ผส 31)	8	102	102	05.00	23.00	1.50	9
7	ลพบุรีอิงเจริญ จำกัด	ท่าขุนนาง-ร.พัน 6	8	102	102	05.00	23.00	1.50	10
8	ลพบุรีอิงเจริญ จำกัด	เสาธงทอง-ถนนใหญ่	12	49	49	05.00	21.30	2.00	9
9	ลพบุรีอิงเจริญ จำกัด	เสาธงทอง-ท่าแค	11	27	27	05.00	18.00	2.00	9
10	ลพบุรีอิงเจริญ จำกัด	เสาธงทอง-โรงพยาบาลอนันท์	12	30	30	05.00	22.00	2.00	12
11	ลพบุรีอิงเจริญ จำกัด	เสาธงทอง-ไธราวัน	10	49	48	05.00	20.00	2.00	6
12	พัฒนาการเดินรถนิคม จำกัด	ท่าโพธิ์-นิคมบอ 6	15	36	36	06.20	18.00	2.50	15

ที่มา : ขนส่งจังหวัดลพบุรี

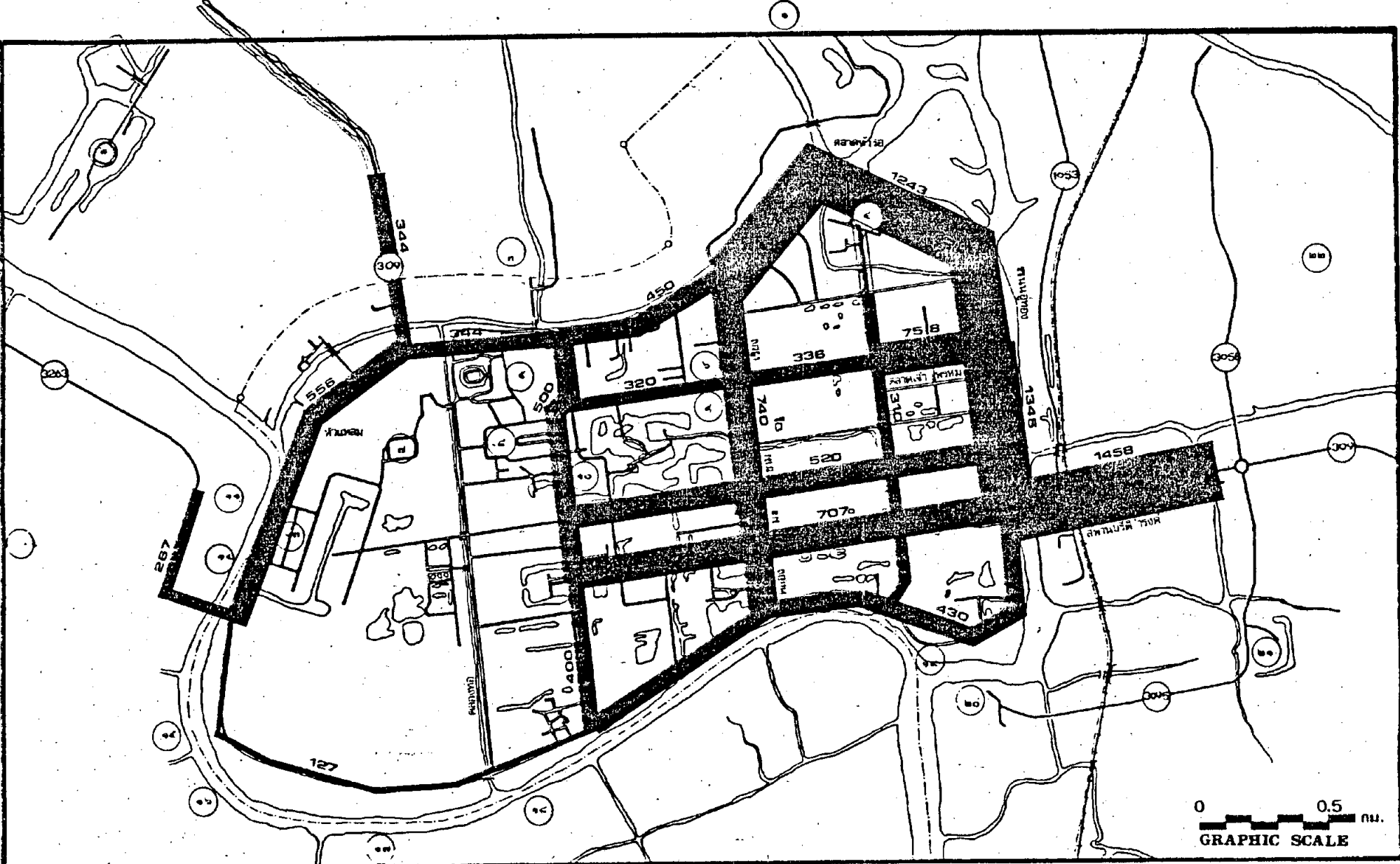
7.6 การจราจร

7.6.1 จำนวนยานพาหนะ จำนวนยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากที่จดทะเบียนไว้เพียง 2,281 คัน ในปี พ.ศ. 2511 เพิ่มขึ้นเป็น 7,640 คัน ในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก คือจาก 816 คันในปี พ.ศ. 2511 เป็น 2,877 คันในปี พ.ศ. 2519 แต่ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2521 จำนวนรถที่จดทะเบียนลดลงมาก คือเหลือ 2,051 คัน (ปี พ.ศ. 2520 ขาดข้อมูล) ดังตารางที่ 2.19 อาจเนื่องจากภาวะการขึ้นราคาน้ำมัน เมื่อพิจารณาความหนาแน่นของประชากร และฐานะเศรษฐกิจสังคม ประมาณว่ากว่า 60 % จะยังคงอยู่ในเมือง จากตารางที่ 7.30 จำนวนที่จดทะเบียนและต่ออายุรวมทุกประเภท 17,877 คัน หรือประมาณ 10,738 คันที่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง รถส่วนใหญ่จะเป็นรถจักรยานยนต์ ซึ่งมีจำนวนถึง 7,005 คันในปี พ.ศ. 2522

ในจังหวัดลพบุรี จำนวนรถที่จดทะเบียนและต่ออายุในช่วงปี 2519-2520 มีจำนวนลดลงเฉพาะรถยนต์ส่วนบุคคล แต่โดยส่วนรวมจำนวนรถที่เพิ่มขึ้นในปี 2520 จะมากกว่าปี พ.ศ. 2519 โดยเพิ่มจำนวนรถจักรยานยนต์ และรถบรรทุกส่วนบุคคลรวมรถรับจ้าง ทั้งนี้ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่โครงการทำการเกษตรจึงหันมาใช้รถเพื่อทำการขนส่งผลิตผล และเพื่อเป็นรถยนต์นั่งไปในตัว ดังนั้นรถบรรทุกส่วนบุคคลจึงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดลพบุรี สำหรับในปี พ.ศ. 2521 จำนวนรถในจังหวัดลพบุรีเท่ากับ 20,393 คัน ซึ่งมากกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

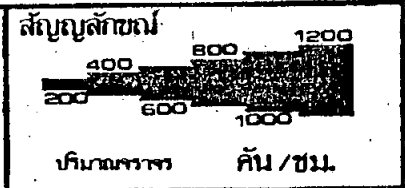
7.6.2 สภาพการจราจร สภาพการจราจรส่วนใหญ่ในเขตเมืองในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่คล่องตัว จะมีปัญหาเฉพาะบางจุดคือในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากถนนโรจนะ ข้ามสะพานปรีดีธำรงค์ เข้าสู่เกาะเมือง ซึ่งมีปัญหาการจราจรติดขัด จากปัญหาการให้ขบวนรถไฟผ่าน และสภาพสะพานที่แคบ ก็มีช่องทางจราจรเพียง 2 ช่องทาง คือไปและกลับ ข้างละ 1 ช่อง จำนวนปริมาณการจราจรสูงกว่าบริเวณอื่น ๆ จากการสำรวจในปี 2522 ในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนคือระหว่าง 7.30-8.30น. มีปริมาณจราจร 1,458 คัน บริเวณที่มีปริมาณการจราจรรองลงมาคือจากเชิงสะพานปรีดีธำรงค์ไปตามถนนอุทอง ถึงตลาดเจ้าพรหมมีปริมาณจราจร 1,345 คัน และช่วงจากตลาดเจ้าพรหมถึงตลาดหัวรอมีปริมาณจราจร 1,243 คัน ใน 2 ช่วงถนนนี้ยังไม่มีปัญหาการจราจรติดขัด คูแผนพื้นที่ 7.5 ประกอบ

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพรนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

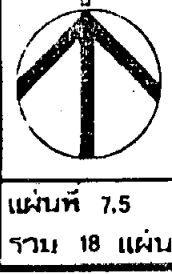
ผู้ทำการศึกษา
 ๑. น.ศ. ทิศ แรกชำนาญ
 ๒. น.ศ.พรพรรณ สอนชนน
 ๓. น.ศ.ณัฐนิช แผนกวิชาผังเมือง
 ๔. น.ศ.ศศิวิมล
 ๕. น.ศ.ศศิวิมล มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัต

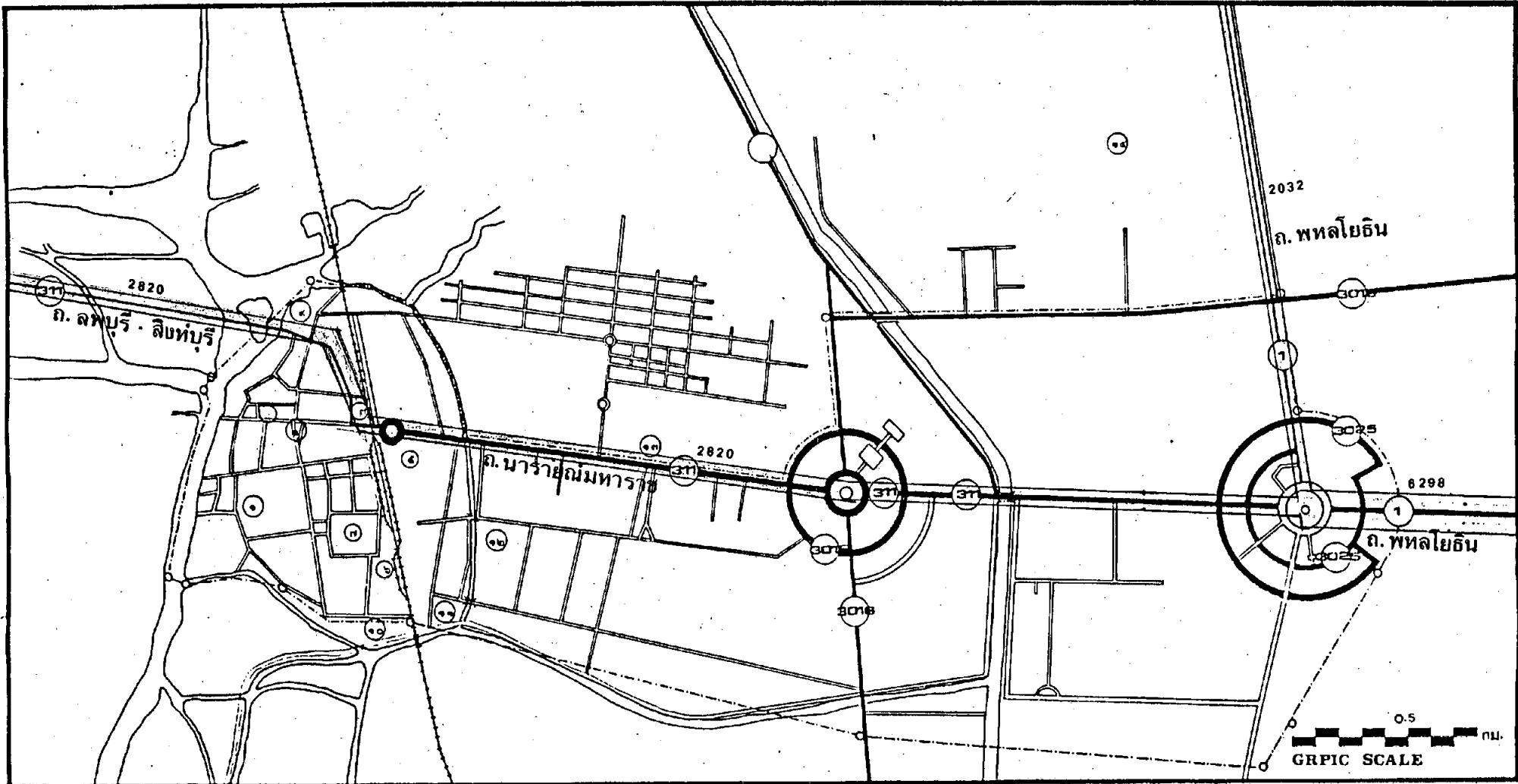

แสดง :   **สีในวงกลมแสดงที่สำคัญ และ ปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วน ๘๐๐น**

๑) เหนือคลองขวาง	๕) วิทยาลัยราชภัฏเพชร	๑๑) วิทยาลัยราชภัฏ
๒) วิทยาลัยเกษตร	๖) วิทยาลัยเกษตร	๑๒) วิทยาลัยเกษตร
๓) วิทยาลัยเกษตร	๗) วิทยาลัยเกษตร	๑๓) วิทยาลัยเกษตร
๔) วิทยาลัยเกษตร	๘) วิทยาลัยเกษตร	๑๔) วิทยาลัยเกษตร
๕) วิทยาลัยเกษตร	๙) วิทยาลัยเกษตร	๑๕) วิทยาลัยเกษตร
๖) วิทยาลัยเกษตร	๑๐) วิทยาลัยเกษตร	๑๖) วิทยาลัยเกษตร
๗) วิทยาลัยเกษตร	๑๑) วิทยาลัยเกษตร	๑๗) วิทยาลัยเกษตร
๘) วิทยาลัยเกษตร	๑๒) วิทยาลัยเกษตร	๑๘) วิทยาลัยเกษตร
๙) วิทยาลัยเกษตร	๑๓) วิทยาลัยเกษตร	๑๙) วิทยาลัยเกษตร
๑๐) วิทยาลัยเกษตร	๑๔) วิทยาลัยเกษตร	๒๐) วิทยาลัยเกษตร
๑๑) วิทยาลัยเกษตร	๑๕) วิทยาลัยเกษตร	๒๑) วิทยาลัยเกษตร
๑๒) วิทยาลัยเกษตร	๑๖) วิทยาลัยเกษตร	๒๒) วิทยาลัยเกษตร
๑๓) วิทยาลัยเกษตร	๑๗) วิทยาลัยเกษตร	๒๓) วิทยาลัยเกษตร
๑๔) วิทยาลัยเกษตร	๑๘) วิทยาลัยเกษตร	๒๔) วิทยาลัยเกษตร
๑๕) วิทยาลัยเกษตร	๑๙) วิทยาลัยเกษตร	๒๕) วิทยาลัยเกษตร
๑๖) วิทยาลัยเกษตร	๒๐) วิทยาลัยเกษตร	๒๖) วิทยาลัยเกษตร
๑๗) วิทยาลัยเกษตร	๒๑) วิทยาลัยเกษตร	๒๗) วิทยาลัยเกษตร
๑๘) วิทยาลัยเกษตร	๒๒) วิทยาลัยเกษตร	๒๘) วิทยาลัยเกษตร
๑๙) วิทยาลัยเกษตร	๒๓) วิทยาลัยเกษตร	๒๙) วิทยาลัยเกษตร
๒๐) วิทยาลัยเกษตร	๒๔) วิทยาลัยเกษตร	๓๐) วิทยาลัยเกษตร

ที่มา   **อัตราประมาณ**   **พ.ศ. ๒๕๒๒**

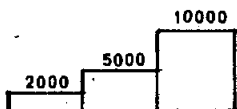
การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา

ร.อ. ทิฆุค แรทชำนาญ

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

ต้นทุน/วัน

แสดง :

- ๑ พระนารายณ์ราชวังเวศม์
- ๒ ปรางค์แขก
- ๓ ปรางค์สามยอด
- ๔ ศาลพระกาฬ
- ๕ วัดนครโกษา

ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ

- ๑ วัดอินโคหิน
- ๒ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
- ๓ บ้านหลวงรับราชทูต
- ๔ เข็มท่าโพธิ์
- ๕ ปะตูชัย

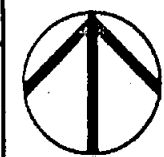
ปริมาณนักท่องเที่ยว

- ๑๑ ป้อมชัยชนะสงคราม
- ๑๒ วัดสันเปาโล
- ๑๓ ปะตูเพนียด
- ๑๔ พระที่นั่งโกธารสรีหราช

ที่มา

กรมทางหลวง

พ.ศ. 2519

แผนที่ 7.6

รวม 18 แผ่น

ตารางที่ 7.29 แสดงจำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปี	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2521
ประเภทรถยนต์										
รถยนต์ส่วนบุคคล	337	404	512	536	601	672	876	1,066	1,451	250
รถจักรยานยนต์	816	954	989	1,101	1,108	1,287	1,801	2,382	2,877	1,427
รถยนต์รับจ้าง (แท็กซี่)	94	80	52	43	40	45	127	503	528	—
รถยนต์โดยสารประจำทางและรับจ้าง	66	108	188	239	314	250	253	201	209	—
รถบรรทุกส่วนบุคคลรวมรับจ้าง	304	889	1,027	1,161	693	1,437	1,638	1,780	2,358	361
สามล้อเครื่องรับจ้าง	447	428	421	335	422	311	193	—	—	—
รถอื่น ๆ	217	189	196	182	577	213	224	229	217	13
รวม	2,281	3,052	3,385	3,597	3,755	4,215	5,112	6,161	7,640	2,051

หมายเหตุ ปี 2520 ไม่มีข้อมูล

ที่มา : แผนกทะเบียนยานพาหนะ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 7.30 แสดงจำนวนยานพาหนะจดทะเบียนและต่ออายุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พฤศจิกายน 2522

ลำดับที่	ประเภทรถ	จำนวนรถ ที่จดทะเบียน	รถแจ้งย้าย ออก	รถจดทะเบียน ใหม่
1	รถยนต์นั่งเกิน 7 คน ส่วนบุคคล	1,434	45	200
2	รถยนต์นั่งไม่เกิน 7 คน ส่วนบุคคล	1,209	28	50
3	รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	2,894	105	359
4	รถยนต์บรรทุกสาธารณะ	375	57	2
5	รถยนต์นั่งสาธารณะ (แท็กซี่)	57	—	—
6	รถยนต์ประจำทางและรับจ้าง	401	7	—
7	รถยนต์สามล้อสาธารณะ	1,123	57	—
8	รถแทรกเตอร์	327	40	13
9	รถพ่วง	—	—	—
10	รถจักรยานยนต์	7,005	165	1,427
11	ล้อเลื่อน — รถสามล้อบุคคล — รถสามล้อสาธารณะ — ล้อเลื่อนลากเข็น		ไม่มีข้อมูล	
รวม		16,359	513	2,051
รวมจำนวนยานพาหนะที่มี		$16,359 + 2,051 - 513 = 17,897$ คัน		

ที่มา : แผนกทะเบียนยานพาหนะ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

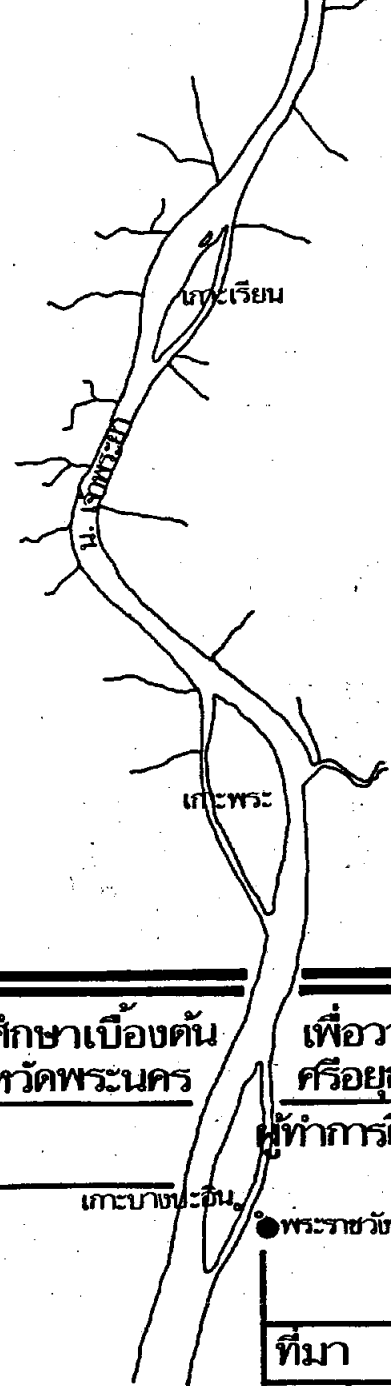
ในเมืองลพบุรีสภาพการจราจรส่วนใหญ่ไม่ติดขัด นอกจากบริเวณศาลพระกาฬ เป็นบริเวณที่ทางรถไฟวิ่งผ่านกลางเกาะเมือง และตัดกับถนนสายหลัก คือถนนนารายณ์มหาราช ซึ่งมีปริมาณการจราจรเฉลี่ยประมาณ 2,820 คัน/ชั่วโมง แต่ก็ติดขัดเฉพาะในช่วงชั่วโมงเร่งรัด และเป็นเวลาไม่นานนัก คูแผนที่แผนที่ 7.6 ประกอบ

สภาพการจราจรเมืองพระนครศรีอยุธยา จะไม่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเลยหรือน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการจราจรโดยทั่วไปยังไม่มีปัญหามากนัก ส่วนในจังหวัดลพบุรีจะมีปัญหาในถนนสายหลักและทางรถไฟวิ่งชิดโบราณสถานมาก ทำให้ความสิ้นสะท้อนจากปัญหาการจราจรมีส่วนในการทำสายโบราณสถาน

7.6.3 จำนวนเรือ แต่เดิมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอาศัยการคมนาคมทางน้ำซึ่งสะดวกมาก เนื่องจากมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน ประกอบทั้งการคมนาคมทางบกยังไม่สะดวก ประชากรส่วนใหญ่จึงใช้เรือในการคมนาคมเป็นหลัก ในปัจจุบันเมื่อถนนสายเอเชียตัดผ่านจังหวัด ทำให้รูปแบบการคมนาคมเปลี่ยนไป ดังตารางที่ 7.31 จำนวนเรือที่จดทะเบียนและต่ออายุในปี พ.ศ. 2520 ลดลงจากปี 2519 คือในปี พ.ศ. 2519 มีจำนวนเรือทั้งหมด 2,773 ลำ แต่ในปี พ.ศ. 2520 มี 2,583 ลำ ซึ่งลดลง 190 ลำ เนื่องจากลักษณะเกาะเมืองมีแม่น้ำ คูเมือง ล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยบริเวณริมแม่น้ำทั้งสองฝั่ง ดังนั้นจึงต้องอาศัยเรือข้ามฝากไปมาระหว่างเกาะเมืองและฝั่งตรงข้าม ปัจจุบันมีท่าเรือที่ให้บริการข้ามฝาก และบริการไปยังชุมชนรอบนอก 4 ท่าคือ

ท่าเรือข้ามฝากวัดพนัญเชิง	เรือ 1 ลำ ค่าโดยสาร .50 บาท/คน
ท่าเรือข้ามฝากสถานีรถไฟ	เรือ 1 ลำ ค่าโดยสาร .50 บาท/คน
ท่าเรือข้ามฝากเจ้าพรหม	เรือ 18 ลำ วิ่งวันละ 54 เที่ยว ระหว่างอยุธยา—บางปะอิน จำนวน 20 ที่นั่ง ค่าโดยสาร 5.00 บาท/คน
ท่าเรือโบเบ้	เรือ 3 ลำ วิ่งระหว่าง อยุธยา—เกาะพระ ค่าโดยสาร 5.00 บาท/คน

จากการสำรวจพบว่าเรือส่วนใหญ่มีความปลอดภัยน้อย คูเมืองไม่สามารถเดินเรือได้ทุกฤดู คูแผนที่แผนที่ 7.7 ประกอบ

**การศึกษาเบื้องต้น
จังหวัดพระนคร**

แสดง ท่าเรือ

สัญลักษณ์

- แหล่งท่องเที่ยว
- ท่าเรือ

**เพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
ศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา

ร.อ.พิชิต เรกขานาญ

● พระราชวังบางปะอิน

สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา ผังเมือง

พ.ศ. 2522

วันที่ 14/4/23

แผ่นที่ 7.7 รวม 18 แผ่น

ตารางที่ 7.31 แสดงจำนวนเรือจดทะเบียนและต่ออายุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2520

ประเภทเรือ	ปี	2519	2520
เรือยนต์ (เรือกล) 10 ตันขึ้นไป		913	815
เรือไม้ใช้เครื่อง		1,855	1,766
เรือไทย 50 ตันขึ้นไป		5	2
รวม		2,773	2,583

ตารางที่ 7.32 แสดงจำนวนยานพาหนะที่จดทะเบียนและต่ออายุในเขตจังหวัดลพบุรี

ประเภทรถยนต์	ปี	2519	2520	2521
รถยนต์ส่วนบุคคล		2,207	2,160	2,687
รถจักรยานยนต์		5,340	6,098	8,526
รถยนต์โดยสารประจำทาง และรถรับจ้าง		543	582	632
รถบรรทุกส่วนบุคคลรวมรถรับจ้าง		4,331	4,610	6,475
รถอื่น ๆ		1,481	1,732	2,073
รวม		12,421	15,182	20,393

ที่มา : แผนจดทะเบียนยานพาหนะ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดลพบุรี

สรุป

ถ้าพิจารณาเฉพาะในด้านการให้บริการของเมือง ซึ่งได้แก่ โรงแรม ประปา จังหวัด
ลพบุรีจัดได้ความพร้อมที่สุด รองลงมาได้แก่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรก็ตาม การจะ
เลือกเมืองใดเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการท่องเที่ยวแล้ว จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น
ควบคู่ไปด้วย

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมือง

7.7 การใช้ที่ดิน

เนื่องจากในบริเวณพื้นที่โครงการ คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี ดังที่ไต่ถามมาแล้วว่า แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใดแก่ ประเภทโบราณสถานและศาสนสถานในเขตจังหวัดสระบุรีบ้างก็ตาม แต่แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มีอยู่ในชุมชนหนาแน่นมาก เช่น 2 จังหวัดดังกล่าว ดังนั้นในหัวข้อนี้จะขอยกปัญหาการใช้ที่ดินเฉพาะเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาและโดยที่เมืองพระนครศรีอยุธยาและเมืองลพบุรี เป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 600 ปี ดังนั้นจึงมีเอกลักษณ์ดั้งเดิมทางศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม ซึ่งถูกปะปนด้วยความเจริญของศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ทำให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเอกลักษณ์ดั้งเดิมของเมืองพระนครศรีอยุธยาและเมืองลพบุรีเป็นอย่างมาก จนเกิดความขัดแย้งระหว่างเอกลักษณ์เก่าและใหม่อย่างเด่นชัด ทำให้เอกลักษณ์ดั้งเดิมถูกทำลายไปเรื่อย ๆ เนื่องจากขาดการวางแผน และควบคุมการใช้ที่ดิน

ในปัจจุบันแม้ว่าจะได้มีการวางผังเมืองแล้วก็ตาม (เฉพาะเมืองพระนครศรีอยุธยา) ปรากฏว่าโดยที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติควบคุมการใช้ที่ดิน ปัญหาการทำลายเอกลักษณ์ ปัญหาการทำลายโบราณสถานและสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม ก็ยังคงดำเนินต่อไป ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองพระนครศรีอยุธยาและเมืองลพบุรี จึงต้องคำนึงถึงปัญหาการใช้ที่ดินที่จะมีผลกระทบต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการใช้ที่ดินให้เหมาะสมสอดคล้องต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เมืองพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการใช้ที่ดินในอดีต (ปี พ.ศ. 2509)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่าเมืองพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่ลุ่มที่มีแม่น้ำ ลำคลองมาก ดังนั้นชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยาจึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ชุมชนที่อาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก (เมืองน้ำ) และชุมชนที่อาศัยการคมนาคมทางบกเป็นหลัก (เมืองบก)

ลักษณะดั้งเดิมของชุมชน จะอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก มากกว่าทางบก ชุมชนส่วนมากจึงอาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ บริเวณเกาะเมือง เมื่อระบบทางคมนาคมทางบกซึ่งมีความรวดเร็วกว่ามีขึ้น ชุมชนที่อาศัยการคมนาคมทางบกก็เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จากรากฐานชุมชนที่อาศัยการคมนาคมทางน้ำ จะเห็นได้ว่าศูนย์กลางความเจริญเติบโตคือบริเวณตลาดหัวรอ ซึ่งเป็นที่ชุมทางของลำน้ำหลายสาย ลักษณะของเมืองน้ำก็จะกระจายออกไปจากบริเวณนี้ตามฝั่งลำน้ำต่าง ๆ ส่วนลักษณะเมืองบกก็จะกระจายออกไปจากบริเวณนี้ตามถนนสายต่าง ๆ โดยเฉพาะถนนอุทอง จากบริเวณตลาดหัวรอถึงสะพานปรีดีธำรงค์ ซึ่งเป็นสะพานเชื่อมเกาะเมืองกับถนนสายหลักที่มุ่งไปสู่กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากตารางที่ 7.33 จะเห็นได้ว่า การใช้ที่ดินสำหรับยานพาหนะสูงกว่าการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ คือ 46.6 % รองลงมาคือสถานศึกษา 23.8 % ในขณะที่ยานพาหนะกรรมเท่ากับ 4.3 % แสดงให้เห็นว่าลักษณะการเจริญเติบโตยังไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่เขตเทศบาล คือราวพื้นที่ใช้ที่ดินสำหรับชุมชน เพียง 2,112.5 ไร่ หรือ 24.14 % ในขณะที่พื้นที่เขตเทศบาลในขณะนั้นมีถึง 8,750 ไร่ พื้นที่ที่เหลือจะได้แก่ วัด สวนสาธารณะที่ว่าง โบราณสถาน ประมาณ 6,637.5 ไร่ ซึ่งเท่ากับ 75.86 % ชุมชนขณะนั้นจึงยังเป็นชุมชนเล็ก ๆ อยู่

ตารางที่ 7.33 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2509

ประเภท	เขตเทศบาล (เขตสำรวจ)	
	ไร่	%
ย่านพักอาศัย	990.6	46.6
ย่านพาณิชย์กรรม	89.7	4.3
สถานที่ราชการ	258.5	12.3
ย่านอุตสาหกรรม	254.6	12.2
คลังสินค้า	14.0	0.8
สถานศึกษา	505.1	23.8
รวม	2,112.5	100.0

หมายเหตุ วัด สวนสาธารณะ โบราณสถาน และเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ไม่ได้แสดงในตารางนี้

ที่มา : กองสำรวจ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

รูปแบบการใช้ที่ดินปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2520)

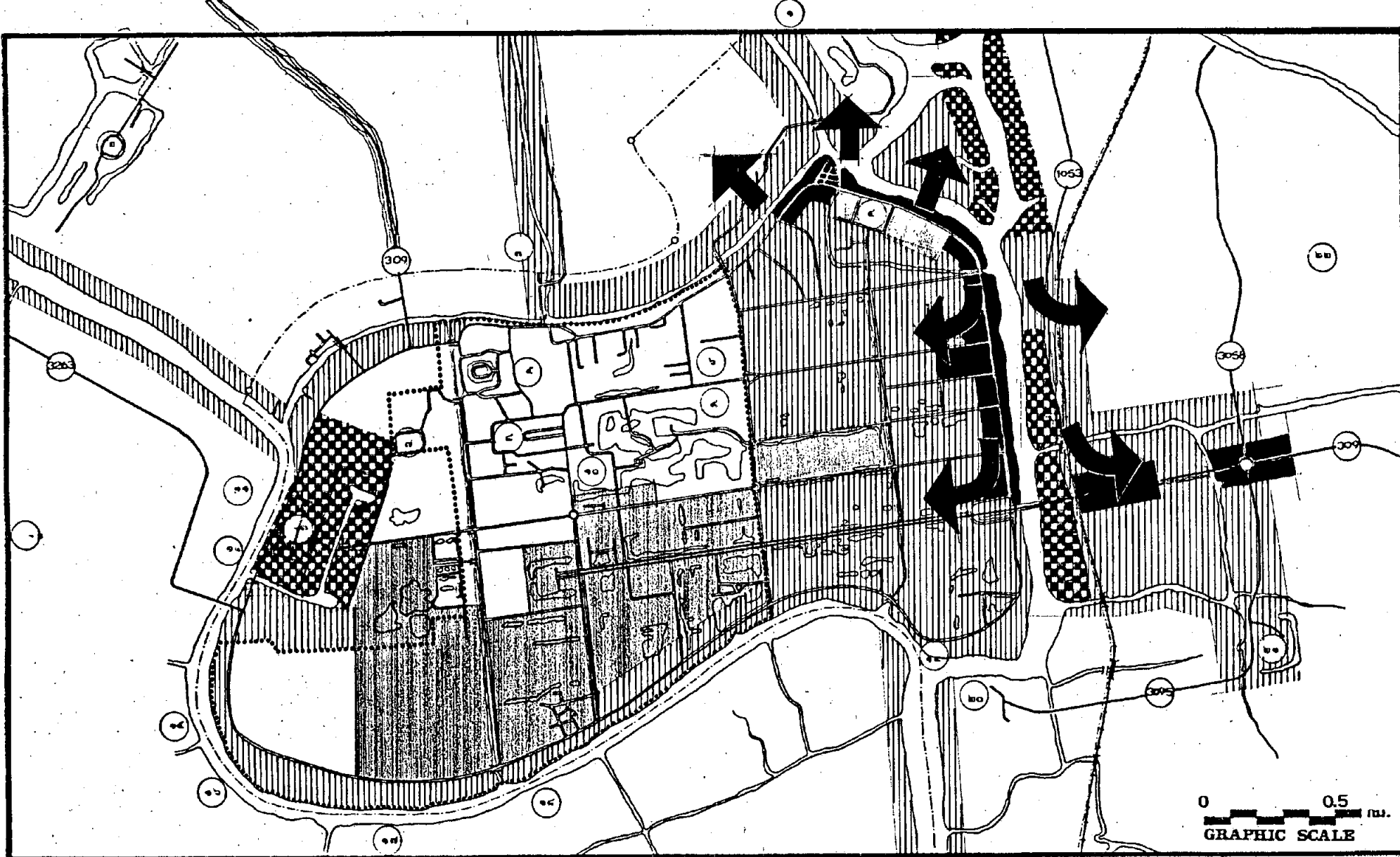
การใช้ที่ดินในปี พ.ศ. 2520 (แผนที่แผนที่ 7.8, 7.9) จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของเมืองได้ขยายตัวไปตามเส้นทางคมนาคม คือทั้งทางบก และทางน้ำ โดยกระจายตัวออกจากศูนย์กลางคือบริเวณตลาดหัวรอ โดยทางน้ำจะขยายตัวไปทางคานทิสเหนือและทิศใต้จากศูนย์กลาง ทางบกซึ่งมีถนนและทางรถไฟ เขตชุมชนจะเจริญเติบโตจากศูนย์กลางลงสู่ทางทิศใต้ และกระจายตัวออกไปทั้งทางคานทิสตะวันตก และโดยเฉพาะคานทิสตะวันออก ชุมชนมีแนวโน้มที่จะเติบโตเข้าหาทางหลวงแผ่นดินสายเอเชีย ส่วนบริเวณที่อยู่ใกล้กับศูนย์กลางไปทางทิศเหนือ นั้น ถึงแม้ลักษณะการคมนาคมทางน้ำจะทำให้ชุมชนขยายตัวออกไปจากศูนย์กลางก็ตาม แต่การคมนาคมทางบกยังไม่สะดวกเนื่องจากสภาพถนนไม่ดี การขยายตัวทางบกไปทางคานเหนือจึงมีไม่มากเท่าทางน้ำ อาจสรุปได้ว่าลักษณะการเจริญเติบโตของเมืองเป็นลักษณะกระจายตัวจากศูนย์กลาง ในลักษณะ Concentric Concept ที่ E.W. Burgess เป็นผู้ตั้งทฤษฎีไว้ รายละเอียดการใช้ที่ดินดูจากตารางที่ 7.34 จะปรากฏว่า การใช้ที่ดินที่เป็นย่านพักอาศัยเฉพาะในเขตเทศบาลจะมีพื้นที่ 1,569.8 ไร่ หรือ 19.2 % รองลงมาคือ สถานศึกษาและสถานที่ราชการเมื่อรวมกันจะมีพื้นที่เท่ากับ 1,309.8 ไร่ หรือ 16.03 % และเมื่อพิจารณาแผนที่แผนที่ 7.8 จะเห็นโครงสร้างของเมืองในส่วนที่เป็นสถานที่ราชการ (รวมสถานศึกษาที่เป็นของรัฐบาล) มีพื้นที่กว้างขวางมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์มีจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานอยู่มากมาย ดังนั้นการที่มีสถานที่ราชการ ซ่อนอยู่ใน เขตอุทยานประวัติศาสตร์นั้นจะทำให้เกิดทำลาย บุกรุกโบราณสถานหลายแห่งได้ถูกทำลายลงไป เนื่องจากการก่อสร้างอาคารใหม่ ๆ โดยเฉพาะสถานศึกษาดังนั้นปัญหาใหญ่ที่สุดในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองในด้านการใช้ที่ดิน ที่มีส่วนกระทบในด้านการทำลายโบราณสถาน และแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะได้แก่สถานที่ราชการมิใช่จากเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในบริเวณเกาะเมืองจะเป็นที่ราชพัสดุ ดังนั้นการที่กรมธนารักษ์จะอนุญาตให้มีการก่อสร้างในพื้นที่รับผิดชอบ จึงควรมีการประสานงานกับสำนักผังเมือง กรมศิลปากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์โบราณสถาน และให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 7.34 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2520

ประเภท	เขตสำรวจวางผัง					
	เขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวม	
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
ย่านพักอาศัย	1,569.8	19.2	1,040.9	61.384	2,610.7	19.20
ย่านพาณิชย์กรรม	109.9	1.35	30.0	1.77	139.9	1.34
ย่านอุตสาหกรรม	335.8	4.11	55.1	3.25	390.9	4.11
ย่านคลังสินค้า	11.0	0.13	0.7	0.04	11.7	0.13
สถานศึกษา	926.9	11.34	35.5	2.09	962.4	11.34
ศาสนสถาน	787.2	9.63	413.9	24.41	1,201.1	9.64
สถานที่ราชการ	382.9	4.69	72.0	4.25	454.9	4.68
สาธารณูปการ	21.4	0.26	12.0	0.71	33.4	0.26
สนามกีฬา-สถานที่พักผ่อน	154.7	1.89	35.6	2.1	190.3	1.89
ปศุสัตว์	4.0	0.05	—	—	4.0	0.05
แม่น้ำ-ลำคลอง	362.5	4.43	—	—	362.5	4.43
ถนน ซอย	259.7	3.18	—	—	259.7	3.19
ที่ว่าง	3,249.1	39.74	—	—	3,249.1	39.74
รวม	8,174.9	100.0	1,695.7	100.0	9,870.6	100.0

หมายเหตุ ประชากรเขตเทศบาล 49,734 คน

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
 1. พิศ ปรากฏานุกุล
 นายพรพจน์ ลุณนาค
 สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
 วิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

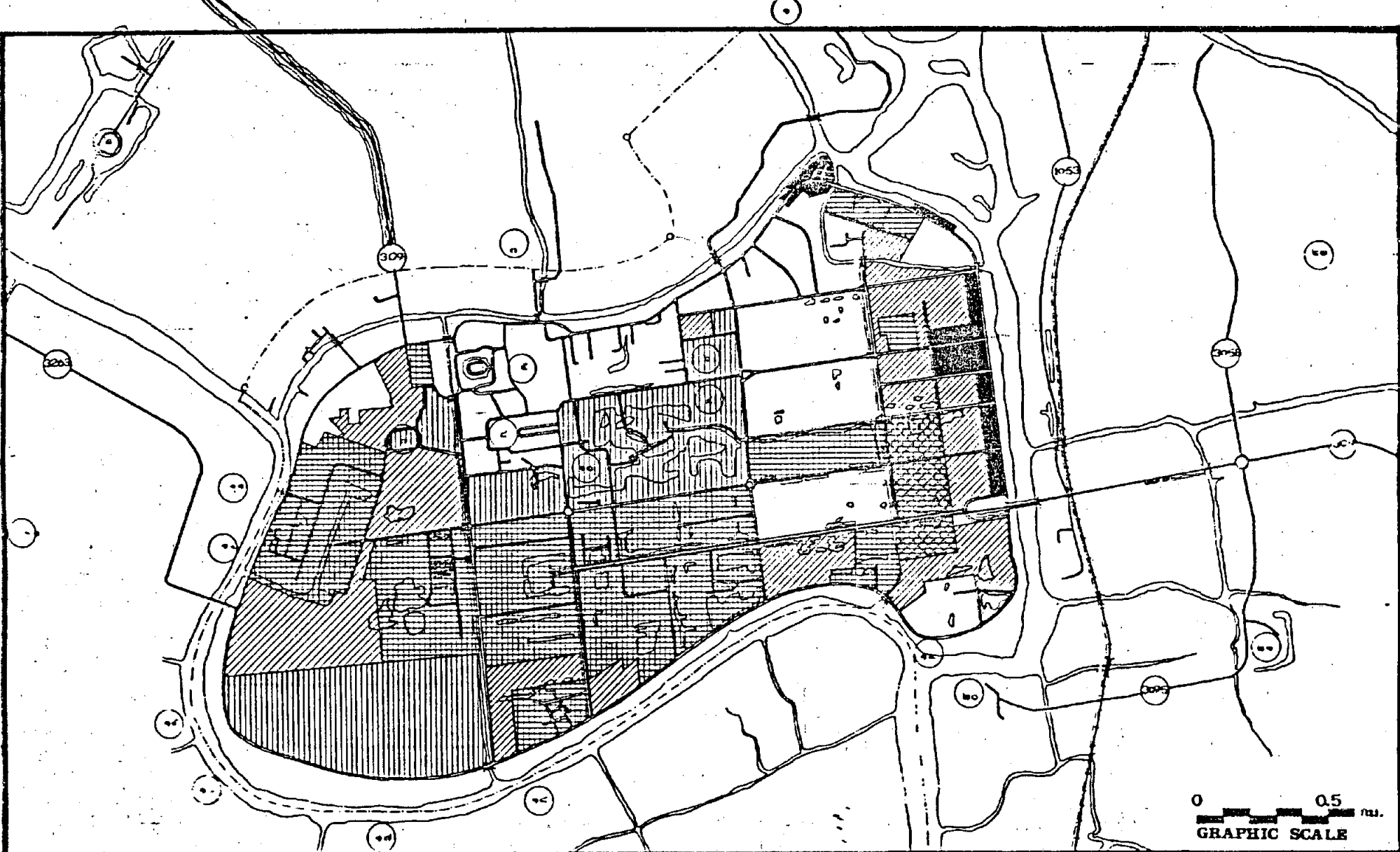
สัญลักษณ์ → ทิศทางการเติบโตของชุมชน

- ย่านพาณิชย์ยกรรม
- ย่านอุตสาหกรรม
- สถานที่ราชการ
- ย่านพักอาศัย
- อุทยานประวัติศาสตร์

แสดง	ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ	ผังโครงสร้างชุมชน
๑) เขนียดหลวงช้าง	๔) วัดพระศรีรัตนเพชญ์	๑๕) วัดไชยวัฒนาราม
๒) วัดภูเขาทอง	๕) วัดมหาธาตุ	๑๖) วัดสนามไชย
๓) วัดมหาพระเมรุ	๖) วัดพระราม	๑๗) วัดเชนโบเชฟ
๔) วัดจันทร์เกษม	๗) วัดอวราม	๑๘) วัดพุทธโฆสวรรค์
๕) พระราชวังในรวม	๘) วัดประเชด	๑๙) บ่อมเขตร
๖) วัดราชบูรณะ	๙) วัดดัง	๒๐) วัดใหญ่ชัยมงคล
๗) วัดโลกยสุธา	๑๐) วัดกษัตรา	๒๑) วัดใหญ่เชิง
		๒๒) วัดเทพมงคล

แผนที่ 7.9
รวม 18 แผ่น
พ.ศ. 2520

0 0.5 กม.
GRAPHIC SCALE

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการทอ้งเทียบ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา

ร.ม. ศิวชัย แวกชำนาญ
นายพรพจน์ สอนเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิศวกรรมโยธา
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

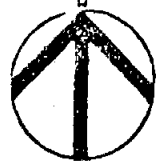
- บริเวณศูนย์ราชการในจังหวัด
- บริเวณเมืองเก่า
- บริเวณมหาวิทยาลัยและโบราณสถาน
- บริเวณพื้นที่น้ำท่วมและพิศาศภัย

แสดง :

๑. เสนอหอรัษฎ	๑๑. วัดระศรีวราราม	๑๖. วัดเชตุพนาราม
๒. วัดภูเขาทอง	๑๒. วัดมหาธาตุ	๑๗. วัดสนามไชย
๓. วัดนาพรหม	๑๓. วัดระฆัง	๑๘. วัดเขนโบสถ์
๔. วัดจันทร์เกษม	๑๔. วัดระฆัง	๑๙. วัดพุทธโสธร
๕. พระราชวังโบราณ	๑๕. วัดระฆัง	๒๐. วัดสุทัศน์
๖. วัดราชบูรณะ	๑๖. วัดสิงห์	๒๑. วัดโสมนัส
๗. วัดโลกยสุธา	๑๗. วัดอัมรินทร์	๒๒. วัดเทพศิรินทร์

ที่มา สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. ๒๕๒๒

แผ่นที่ 7.8
รวม 18 แผ่น

รูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต (ปี พ.ศ. 2533)

หลักเกณฑ์การวางผังเมืองพระนครศรีอยุธยา¹

หลักการใหญ่ๆ ในการวางผังเมืองพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ว่าเป็นการพัฒนาทั้งเมืองปัจจุบันและเมืองเก่าไปพร้อม ๆ กัน คือ

1. ส่งเสริมให้เมืองปัจจุบัน ซึ่งเกาะตัวกันอยู่ตามลำน้ำ ได้มีระบบถนนที่เชื่อมติดต่อกันและส่งเสริมให้ระบบนี้ขยายบริเวณออกไปในทิศทางที่จะเป็นไปอยู่แล้ว คือทั้งสองฟากลำน้ำป่าสัก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากบริเวณหัวรอไปทางทิศเหนือ และจากบริเวณสะพานปรีดีธำรง ไปทางทิศตะวันออก โดยจัดให้ทั้งหมดเป็นระบบที่สอดคล้องกับระบบการคมนาคมที่ผ่านพระนครศรีอยุธยา

2. ส่งเสริมเมืองเก่า ซึ่งมีความหมายเป็นพิเศษสำหรับชาวไทยทั้งชาติ ให้รักษาโบราณสถานและบรรยากาศโบราณสถานไว้ โดยในเวลาเดียวกันส่งเสริมให้มีการบูรณะชุดแต่ง และจัดให้เป็นที่พักอาศัยและทัศนอาภรณ์ที่สะดวกสำหรับรายละเอียดและการดำเนินงานในข้อที่ 2 นี้ ขึ้นอยู่กับกรมศิลปากร และกรรมการที่คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้นมา เพื่อดำเนินงานนี้โดยเฉพาะ

จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า (แผนที่แผ่นที่ 7.10) ศูนย์กลางของชุมชนเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปคือ มีบริเวณย่านอุตสาหกรรมเข้ามาร่วมกับย่านพาณิชย์กรรม ซึ่งได้กระจายตัวไปตามริมแม่น้ำป่าสัก โดยที่ย่านอุตสาหกรรมอยู่ทางด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ และย่านพาณิชย์กรรมส่วนใหญ่อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตก ขนานไปกับแม่น้ำป่าสัก และถนนอุทงจากตลาดหัวรอถึงสะพานปรีดีธำรงค์

บริเวณที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง จะอยู่รอบ ๆ บริเวณย่านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่จะแผ่ออกไปตามสองฟากแม่น้ำป่าสัก จากหัวรอลงมาจดบริเวณป้อมเพชร และจากหัวรอขึ้นไปทางเหนือตามลำน้ำลพบุรี

¹ ผังเมือง, สำนัก ผังเมืองพระนครศรีอยุธยา 2533 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บริเวณที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย จะอยู่ถัดออกไปจากบริเวณที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลางออกไปรอบ ๆ และบริเวณต่าง ๆ ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในปัจจุบันก็เป็นที่พักอาศัยเบาบางอยู่แล้ว ส่วนบริเวณที่อยู่กระจายห่างออกไปตามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จะฟังการคมนาคมทางน้ำเป็นใหญ่

บริเวณสถานที่ราชการได้กำหนดบริเวณศูนย์ราชการใหญ่ที่สะพานปรีดีธำรงค์ ซึ่งใกล้กับชุมชนเมืองมากขึ้น

บริเวณสถาบันการศึกษาสำหรับโครงการ 20 ปี กำหนดให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ กระจายอยู่ตามเขตชุมชนต่าง ๆ เพื่อจะได้บริการการศึกษาแก่ชุมชนได้สะดวก และส่วนสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ โดยย้ายออกไปยังสถานที่แห่งใหม่ที่เหมาะสมกว่า

บริเวณโบราณสถานและศาสนสถานที่ยังขึ้นทะเบียน โดยสงวนและรวมโบราณสถานต่าง ๆ ไว้เป็นเขต ๆ ไป

สวนสาธารณะ มีอย่างเพียงพอเนื่องจากเขตอุทยานประวัติศาสตร์ จะเป็นที่พักผ่อนสำหรับชุมชนเมืองอย่างเพียงพอ และมีสวนสาธารณะขนาดย่อมในย่านชุมชน เพื่อลดความหนาแน่น

บริเวณอุตสาหกรรม จะอยู่ขนานกับลำน้ำป่าสักและทางรถไฟ ทั้งนี้เพื่ออาศัยการขนส่งจากทางน้ำและรถไฟ คานตะวันตกซึ่งเป็นโรงงานสุราจะยังคงอยู่ต่อไปจนกว่าเครื่องจักรจะหมดสภาพ จึงทำการย้ายไปที่อื่น

บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์และเขตนานสวน จะอยู่บริเวณกลางเกาะเมืองและส่วนคานและขนานด้วยบริเวณบ้านสวน ส่วนคานตะวันออกนอกเกาะเมืองต่อจากเขตนานที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย จะเป็นเขตโครงการบูรณะเมืองอโยธยา

จากการวางผังเมืองในอนาคตดังกล่าว ส่วนใหญ่จะมีผลกระทบต่อคานบวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก เนื่องจากได้คำนึงถึงโบราณสถานและศาสนสถาน เป็นแนวทางหลักในการวางผังเมือง สำหรับผลกระทบจะมีในคานลบบ้าง คือโรงงานอุตสาหกรรมของกรมสรรพสามิต(โรงงานสุรา) ในช่วงที่รอการรื้อถอนหรือย้าย ในข้อกำหนดที่ว่า คอยให้เครื่องจักรหมดสภาพนั้น ควรจะมีการควบคุมระบบกำจัดน้ำเสีย ออกจากโรงงานอย่างรัดกุม เนื่องจากในปัจจุบันโรงงานปล่อยน้ำเสียจากลำเหล่า

ลงแม่น้ำ ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสียไป ซึ่งมีผลกระทบในด้านลบกับการท่องเที่ยวในด้านการล่องเรือ
เที่ยวตามลำน้ำ ในด้านชุมชนที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำป่าสัก ซึ่งจะกลายเป็นแม่น้ำซึ่งไหลผ่านกลางชุมชนที่
วางผังไว้ในอนาคต จึงต้องคำนึงถึงคุณภาพของน้ำในแม่น้ำเป็นประการสำคัญ แม้วอุตสาหกรรมบริ-
เวณนี้ จะเป็นอุตสาหกรรมประเภทโรงเลื่อยก็ตาม จะไม่ทำให้น้ำเสียในขณะนี้ แต่จากสภาพแวดล้อม
ของป่าไม้ในพื้นที่โครงการ และของประเทศได้เสื่อมโทรมลงมาก อุตสาหกรรมโรงเลื่อยบริเวณนี้อาจ
มีการเปลี่ยนรูปแบบการอุตสาหกรรมไปในด้านอื่น ซึ่งอาจเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย รวมทั้ง
น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือนต่าง ๆ จากชุมชน ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาน้ำเสียในแม่น้ำป่าสัก จึงควรได้
วางโครงการสร้างโรงงานกำจัดน้ำเสียในภาครัฐบาล เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านอุตสาหกรรม
และความเจริญเติบโตของชุมชนเสียแต่เนิ่น ๆ

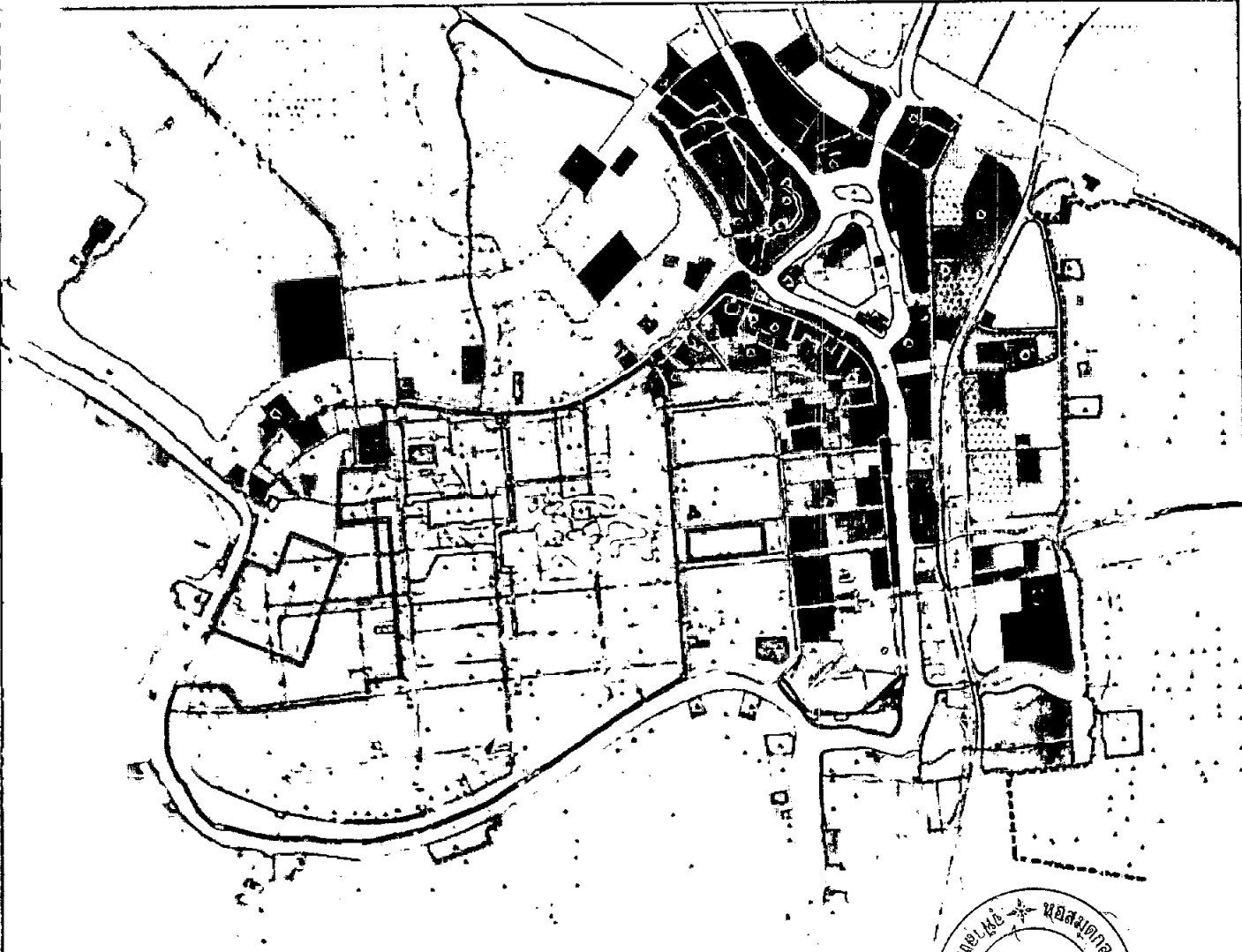
ตารางที่ 7.35 การใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยาในอนาคต พ.ศ. 2533

ประเภท	เขตวางผัง		ความหนาแน่น คน/ไร่	จำนวน ประชากร
	ไร่	%		
บริเวณพาณิชยกรรมและพักอาศัย หนาแน่นสูง	238.1	1.98	60	14,286
ย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	1,052.7	8.74	36	37,897
ย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย	1,781.5	14.79	12	21,378
สถานที่ราชการ	322.3	2.68	—	—
ปูชนียสถาน (นอกเขตเทศบาล)	320.5	2.66	—	—
สถานศึกษา	593.7	4.93	—	—
สวนสาธารณะและบริเวณทางเท้า	237.4	1.97	—	—
สาธารณูปการ	73.8	0.61	—	—
ย่านอุตสาหกรรม	499.9	4.15	6	2,999
ถนนและคลองในเขตชุมชน	497.5	4.13	—	—
แม่น้ำลำคลอง บึง	1,015.8	8.44	—	—
รวม	6,633.2	55.08	11.54	76,560
อุทยานประวัติศาสตร์	2,969.5	24.66	—	—
บริเวณบ้านสวน (ในเกาะ)	1,810.7	15.04	6	10,864
บริเวณบ้านสวน(นอกเขตเทศบาล)	628.9	5.22	6	3,773
รวม	12,042.3	100.00	7.57	91,197

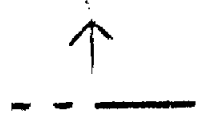
ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

พจนครศรีอยุธยา 2533 ผังการใช้ที่ดิน

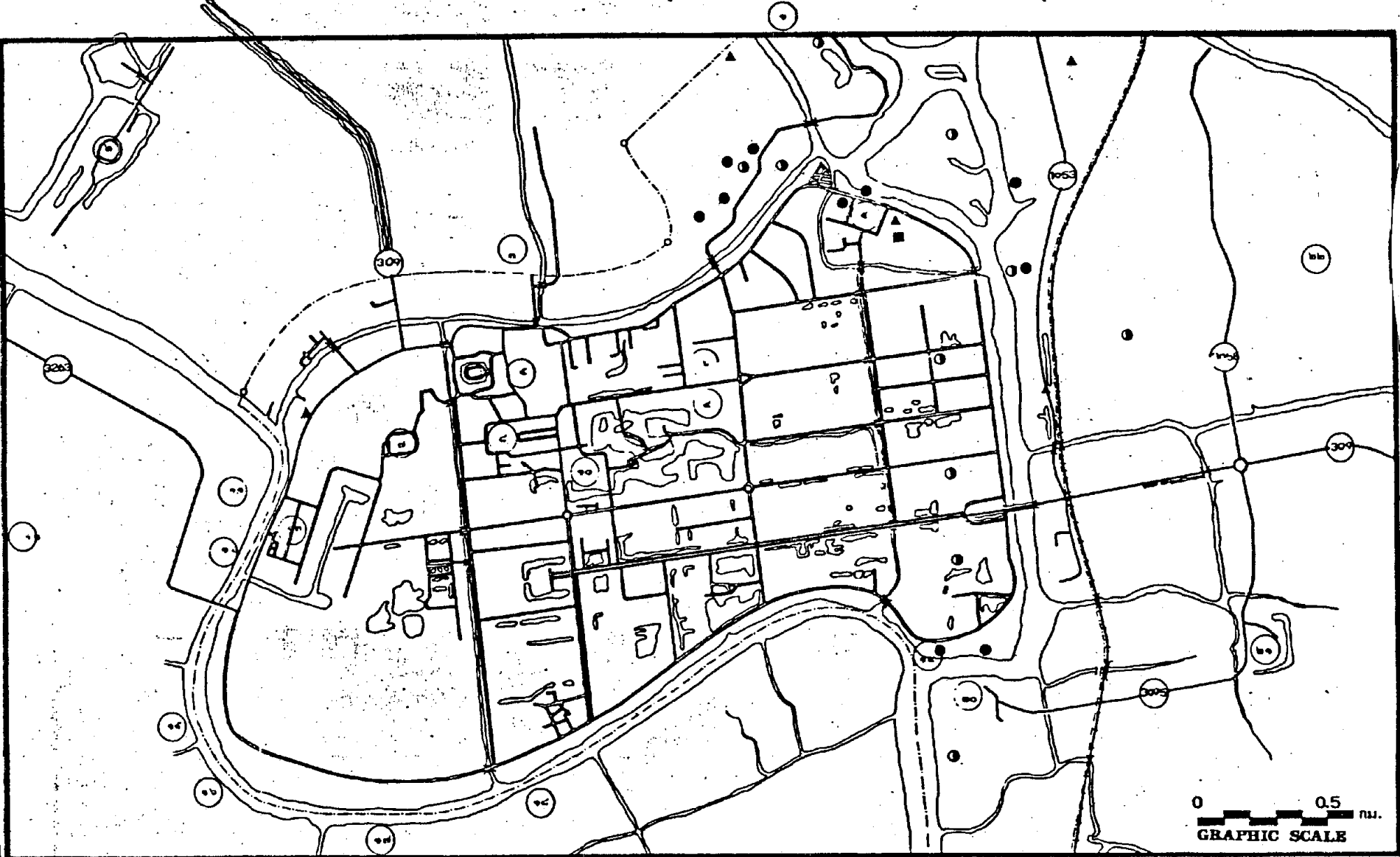

- บริเวณพาณิชย์กรม และที่อาศัยหนาแน่นสูง
- ▨ บริเวณที่กักตุนหนาแน่นปานกลาง
- ▨ บริเวณที่กักตุนหนาแน่นต่ำ
- บริเวณราชการ
- บริเวณโรงเรียน
- ▨ บริเวณศาสนสถาน และโบราณสถานที่มีฐานะเป็นมรดก
- ▨ สวนสาธารณะ และบริเวณทางเดิน
- ▨ เขตสาธารณูปการ - สาธารณูปโภค
- ▨ บริเวณอุตสาหกรรม - โรงงานอุตสาหกรรม
- ▨ โครงการชุมชนเมืองหรือโครงการของกรมศึกษาธิการ
- ▨ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สามกษัตริย์
- ▨ เขตสงวนเพื่อประโยชน์ด้านประวัติศาสตร์ มีลักษณะเป็นนา หรือเขตกสวนที่มีบ้านไทยเป็นพรมแดนตามคันนา
- ▨ เขตกสวนเพื่อประโยชน์ด้านประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นนา และบ้านสวน
- ▨ บริเวณทุ่งนา
- ▨ บริเวณสวน
- คลอง
- ถนน
- ถนนที่มีทางเท้า
- จุดขึ้นสะพาน
- ▨ ทางรถไฟ

การใช้ที่ดินในด้านการให้บริการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่อพิจารณาจากแผนที่แผนที่ 7.11, 7.12, 7.13 จะเห็นว่าที่ตั้งของสถานบริการต่าง ๆ เช่น ธนาคาร ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ที่ทำการโทรศัพท์ โรงพยาบาล โรงแรม และอื่น ๆ จะกระจายตัวกันอยู่ในชุมชนที่มีประชากรอยู่หนาแน่น

0 0.5 กม.
GRAPHIC SCALE

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.ม. พิเชฐ นวกชำนาญ
นายพรพจน์ สุขเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิศวกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

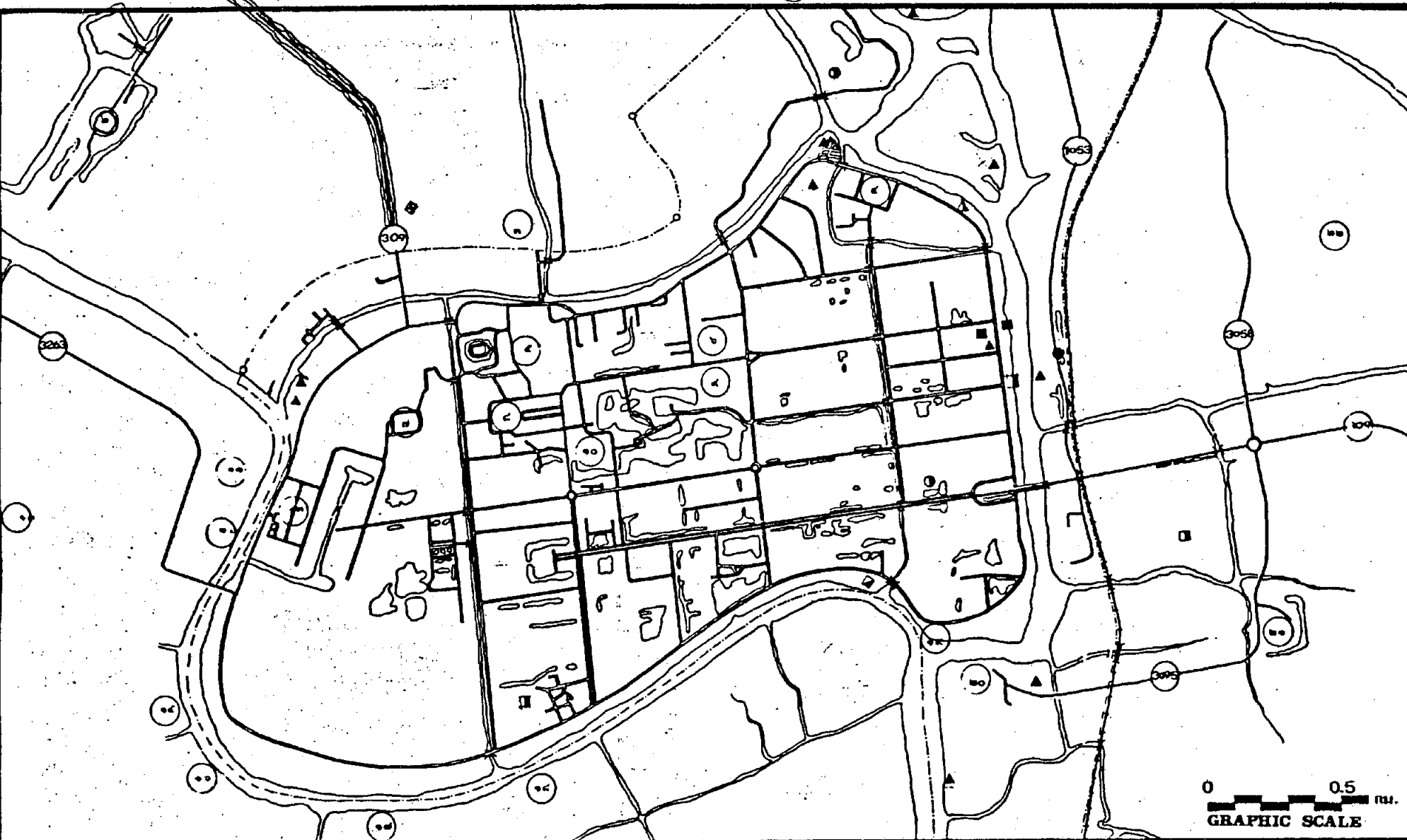
สัญลักษณ์
▲ ที่ทำการเกษตรนิคม
■ ที่ทำการเทศบาล
● สถานสาธารณะ
▲ สถานกีฬา
○ สถานวัฒนธรรม

แสดง :			ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ สถานอนุสรณ์ และ สถานอนุกรมการ		
๑) เพลมตองช้าง	๘) วัดพระศรีสรรเพชญ์	๑๕) วัดไชยวัฒนาราม			
๒) วัดภูเขาทอง	๙) วัดมหาธาตุ	๑๖) วัดสนามไชย			
๓) วัดนาพระเมรุ	๑๐) วัดพระราม	๑๗) วัดเขนไธเซฟ			
๔) รั้วเงินพรเกษม	๑๑) วัดอรุณมา	๑๘) วัดพุทธไสยาวัน			
๕) พระราชวังโบราณ	๑๒) วัดพระเชตุ	๑๙) ป้อมเพชร			
๖) วัดราชบูรณะ	๑๓) วัดพิง	๒๐) วัดไทยชัยมงคล			
๗) วัดโลกยสุธา	๑๔) วัดกษัตรา	๒๑) วัดน้อยเชิง			
		๒๒) วัดมเหยงค			

ที่มา : ผังเมือง
พ.ศ. 2522

แผ่นที่ 7.11
รวม 18 แผ่น

**การศึกษาเบื้องต้นต่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.อ. พิศ นามชำนาญ
นายพรพจน์ สอนภน
สถาปัตย์ศิลป์ แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

▲ ศาล	○ สถานีตำรวจ
■ สถานีรถไฟ	◇ ที่ทำการไปรษณีย์
● สถานีรถเมล์	◆ ที่ทำการประมง
▲ สถานีดับเพลิง	
□ โรงเรียน	

แสดง :			ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ สถานอนุสรณ์ และสถานอนุสรณ์		
๑. เหนือคลองขวาง	๔. วัดระหวังวราราม	๑๑. วัดไชย โคน เระ เระ			
๒. วัดเขาทอง	๕. วัดมหาธาตุ	๑๒. วัดสนามไชย			
๓. วัดนาพระเมรุ	๖. วัดพระราม	๑๓. วัดเขนโบเช่			
๔. วัดจันทร์เกษม	๗. วัดวรมหา	๑๔. วัดพุทธไสยาสน์			
๕. พระราชวังโบราณ	๘. วัดระฆัง	๑๕. ป้อมเพชร			
๖. วัดราชบูรณะ	๙. วัดสิงห์	๑๖. วัดใหญ่ชัยมงคล			
๗. วัดโลกยสุธา	๑๐. วัดอัมพวัน	๑๗. วัดมเหยงค์			
		๑๘. วัดพนัญเชิง			

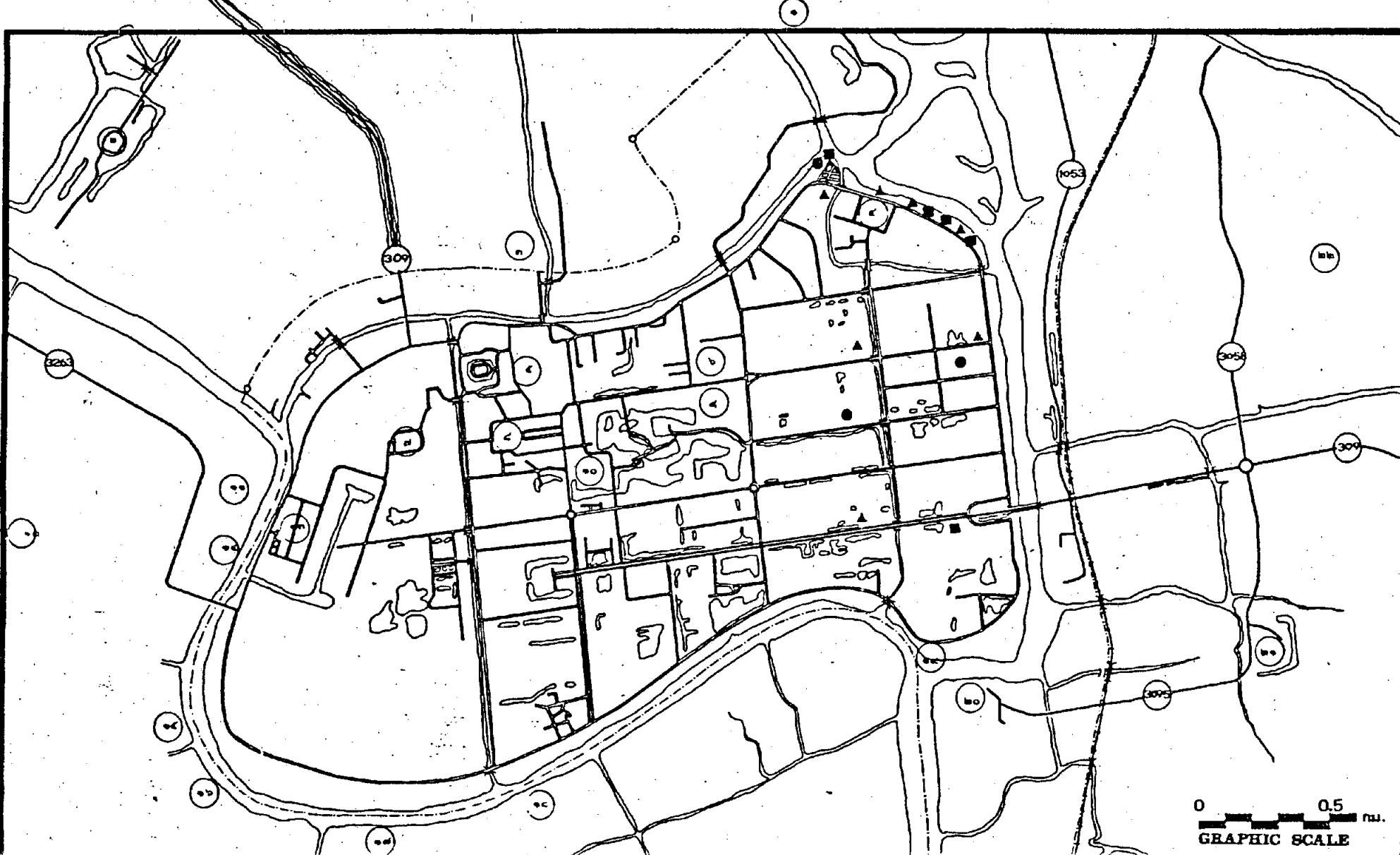

แผนที่ 712
รวม 18 แผ่น

พิมพ์

ต้นฉบับ

พ.ศ. 2522

0 0.5 กม.
GRAPHIC SCALE

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.น. พิชิต แรกชัยภานุ
นายพาทพงษ์ สอนเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์
▲ โรงเรียน
■ ศาลากลาง
● วิทยาลัยเกษตร

แสดง :			ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ			ศาสนสถาน		
๑	เพนียดหลวงช้าง	๘	วัดพระศรีรัตนวงศ	๑๕	วัดไชยวัฒนาราม			
๒	วัดภูเขาทอง	๙	วัดมหาธาตุ	๑๖	วัดนวมินทราชิน			
๓	วัดมหาพระเมรุ	๑๐	วัดพระราม	๑๗	วัดเขนโบเซฟ			
๔	วังจันทน์เกษม	๑๑	วัดธรรมาราม	๑๘	วัดพุทธไสยาวัน			
๕	พระราชวังโบราณ	๑๒	วัดประเชด	๑๙	ป้อมเพชร			
๖	วัดราชบูรณะ	๑๓	วัดพิชัย	๒๐	วัดโศภนนิมิต			
๗	วัดโลกยสุธา	๑๔	วัดอัมพวัน	๒๑	วัดเทพมงคล			

แผนที่ 7.13
รวม 18 แผ่น

เมืองลพบุรี

รูปแบบการใช้ที่ดินในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2518) จากแผนที่แผ่นที่ 7.14 จะเห็นได้ว่า โครงสร้างของเมืองได้ขยายตัวไปตามเส้นทางคมนาคม โดยกระจายตัวออกจากศูนย์กลางคือบริเวณ เกาะเมือง ส่วนใหญ่จะกระจายตัวในทางนอนมากกว่าทางตั้ง ในช่วงเกาะเมืองเก่าถึงอนุสาวรีย์ สมเด็จพระนารายณ์ เนื่องจากมีพื้นที่ทหารและพื้นที่เกษตรกรรมขนาดบ้านเหนือและใต้ โดยกระจายตัวออกจากศูนย์กลางทั้งสามคือ ย่านพานิชยกรรม เกาะเมืองเก่าออกไปทางทิศเหนือตามทางรถไฟ ทิศตะวันตกตามถนนลพบุรี-สิงห์บุรี จากศูนย์กลางย่านพานิชยกรรมวงเวียนสระแก้วไปทิศใต้ และศูนย์กลางสถานีราชการวงเวียนพระนารายณ์ ไปทางด้านทิศเหนือ และตะวันออก อาจสรุปได้ว่าลักษณะ การเจริญเติบโตจากศูนย์กลางหลายศูนย์กลาง ในลักษณะ Multiple Nuclei Concept ที่ C.D Harris และ E. Ullman เป็นผู้ตั้งทฤษฎีไว้ รายละเอียดการใช้ที่ดินดูจากตารางที่ 7.36 จะ เห็นได้ว่าบริเวณที่ว่างภายในเขตเทศบาลมีถึง 51.52 % ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมาคือย่านพักอาศัย 16.74 % และเมื่อพิจารณาจากโครงสร้าง เป็นที่น่าสังเกตว่า ศูนย์กลางของเมืองที่เป็นบริเวณพานิช- กรรมในเกาะเมือง และศูนย์ราชการบริเวณอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์ มีขนาดใหญ่ โดยเฉพาะ ศูนย์พานิชยกรรมในเกาะเมือง มีพื้นที่ว่างขวางมาก และโดยที่บริเวณเกาะเมืองมีโบราณสถานอยู่ หลายแห่ง ดังนั้นจึงเกิดทำให้มีการบุกรุกโบราณสถานอย่างมากมาย ทำให้ภูมิทัศน์บริเวณโบราณสถาน เสียไป เนื่องจากการปลูกสร้างอาคารใหม่ ๆ ขึ้นมา ดังนั้นการใช้ที่ดินส่วนใหญ่จะมีผลกระทบในด้านการทำลายโบราณสถาน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเอกชน ที่เข้าที่ดินราชพัสดุของกรมธนารักษ์ และ ที่ของกรมการศาสนา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ในเกาะเมือง การที่กรมธนารักษ์และกรมการศาสนาจะอนุญาตให้มีการปลูกสร้างในพื้นที่ ควรได้ประสานงานกับสำนักผังเมือง กรมศิลปากร และการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์โบราณสถาน และให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

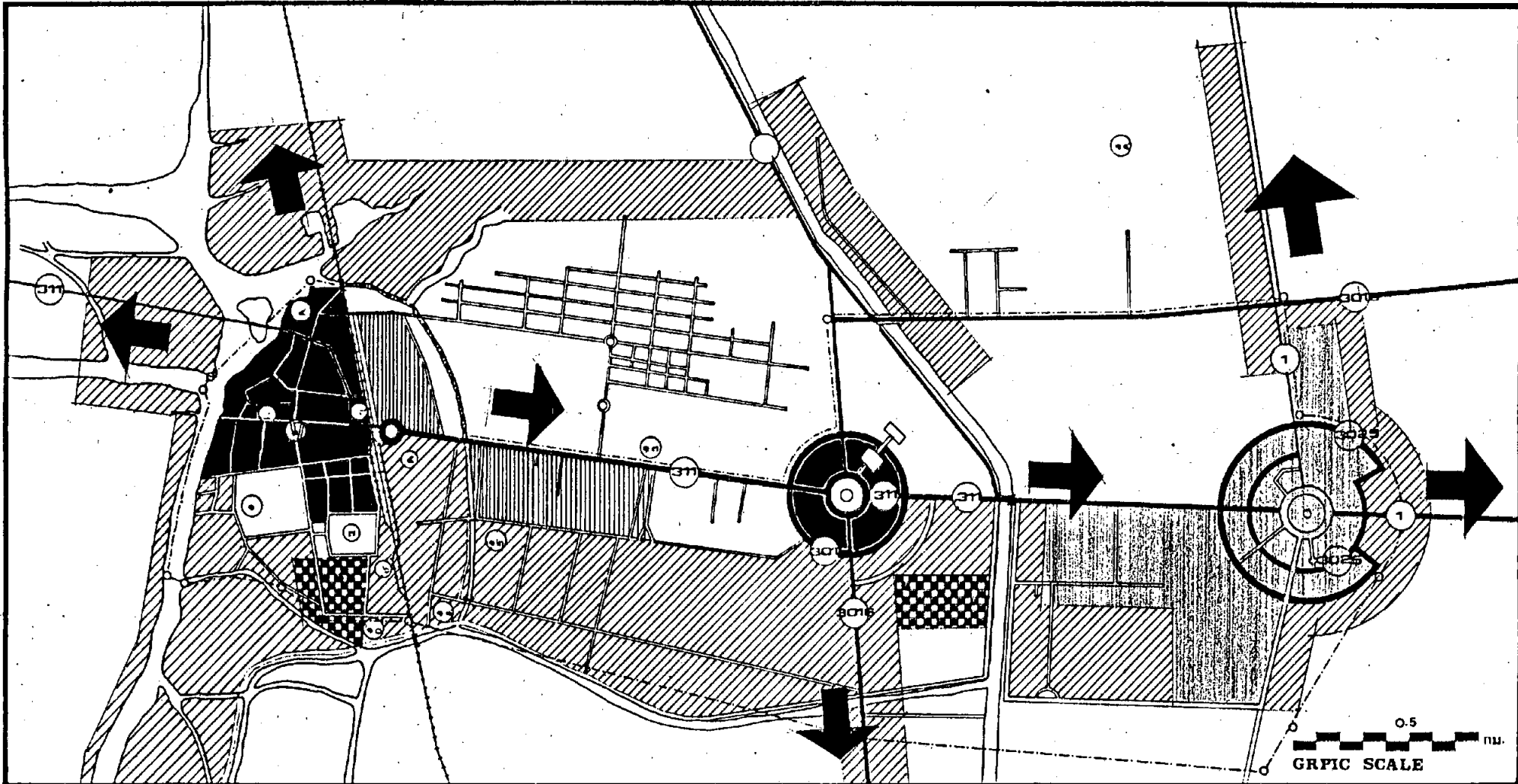
จากลักษณะการคมนาคมทางรถไฟที่ตัดผ่านกลางใจเมือง มีส่วนในการก่อให้เกิดการทำลายโบราณสถาน เนื่องจากแรงสั่นสะเทือนของขบวนรถไฟ ซึ่งถ้าได้ติดตามการเคลื่อนไหว ผลของการสั่นสะเทือนที่มีต่อโบราณสถานในช่วงปีที่ผ่านมา จะปรากฏว่าเจดีย์วัดคันทรโกษา ซึ่งอยู่ริมทางรถไฟได้พังหลายลงมา อาจจะเนื่องจากสาเหตุนี้ประการหนึ่งก็ได้ การที่มีแนวถนนทางหลวงสายประธานวิ่งผ่านตัวเมืองก็มีส่วนในการทำลายโบราณสถานได้มาก

ตารางที่ 7.36 การใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนเมืองลพบุรี พ.ศ. 2518

ประเภท	เขตสำรวจวางผัง					
	เขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวม	
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
ย่านพักอาศัย	727	16.74	774	20.98	1,501.0	18.69
ย่านพาณิชย์กรรม	105	2.42	25	0.68	130.0	1.62
ย่านอุตสาหกรรม	49	1.13	61	1.65	110.0	1.37
ย่านคลังสินค้า	46	1.06	33	0.89	79.0	0.98
สถานที่ราชการ	247	5.69	2,509	68.02	2,756.0	34.31
สถานศึกษา	319	7.34	138	3.74	457.0	5.69
ศาสนสถาน	89	2.05	137	3.71	226.0	2.81
สาธารณูปการ	75	1.73	—	—	75.0	0.93
ปศุสัตว์	14	0.32	12	.33	26.0	0.32
พักผ่อน สันทนาการ	64	1.47	—	—	64.0	0.80
ถนน ซอย	219	5.04	—	—	219.0	2.73
แม่น้ำ ลำคลอง บ่อ สระ	152	3.50	—	—	152.0	1.89
ว่าง	2,238	51.52	—	—	2,238.0	27.86
รวม	4,344	100.0	3,689	100.0	8,033.0	100.0

หมายเหตุ ประชากรเขตเทศบาล 33,942 คน

ที่มา : กองสำรวจ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
น.ม. คีตติ์ นวกชานุกู

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญลักษณ์**
- ย่านพาณิชย์กรรม
  - ย่านอุตสาหกรรม
  - สถานบริหารราชการ
  - สถานศึกษา
  - ย่านพักอาศัย
  - ทิศทางการเติบโตของชุมชน

- แสดง :**
๑) พระบรมมหาราชวัง	๖) วัดบึงโคกหิน	๑๑) บ่อน้ำชุมชนระยองคราม
๒) ปรากฏแบก	๗) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๑๒) วัดสันเปาโล
๓) ปรากฏสามยอด	๘) บ้านหลวงวังราชบุร	๑๓) ประตูปะเนียด
๔) ศาลพระกาฬ	๙) บ่อน้ำท่าโพธิ์	๑๔) พระที่นั่งไกรสรสีหราช
๕) วัดนครโกษา	๑๐) ทุ่งระอู	
- สิ่งโบราณสถานที่สำคัญ**
- ผังโครงสร้างชุมชนปัจจุบัน**

แผ่นที่ 7.14

รวม 18 แผ่น

ที่มา -

พ.ศ. 2520

รูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต (ปี พ.ศ. 2543)

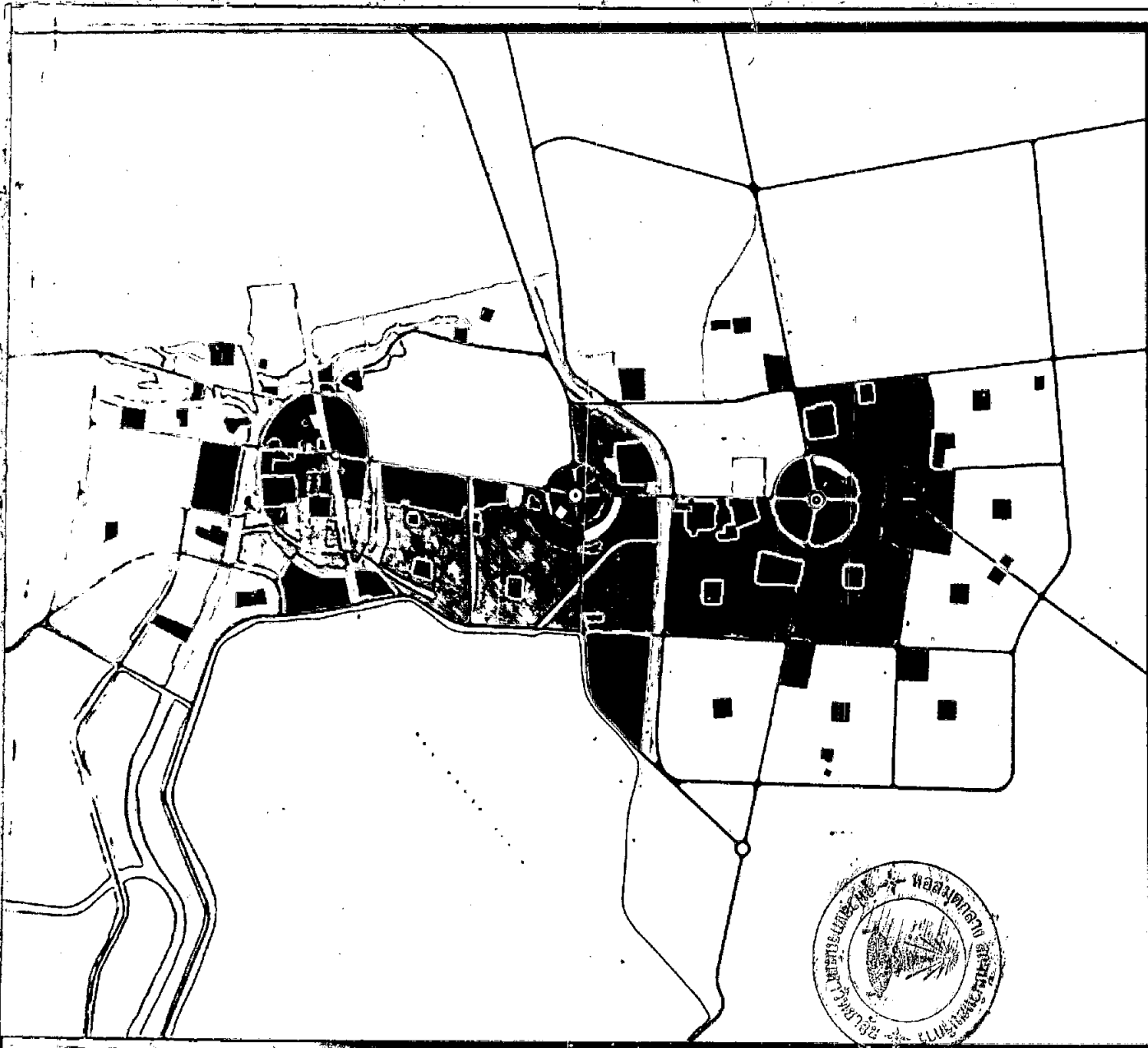
เนื่องจากการวางผังเมืองในอนาคตของสำนักผังเมืองยังไม่เสร็จเรียบร้อย ในปัจจุบันกำลังดำเนินการ ดังนั้นรูปแบบการใช้ที่ดินในรูปแบบที่ ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นผังเมืองในอนาคต เนื่องจากจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงอีกตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ในการวางรูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต ควรได้พิจารณาและคำนึงถึงการอนุรักษ์โบราณสถานซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไว้เป็นประการสำคัญกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะในบริเวณเกาะเมืองเก่าที่มีโบราณสถานอยู่มากมาย การวางผังเมืองจึงควรให้เกิดมีการขยายตัวของเมืองออกจากศูนย์กลางพานิชยกรรมในบริเวณเกาะเมือง โดยการสร้างศูนย์กลางพานิชยกรรมใหม่ในช่วงระหว่างเกาะเมืองเก่าและวงเวียนสมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งเป็นบริเวณศูนย์ราชการ คือบริเวณวงเวียนสระแก้ว และจะต้องละทิ้งเกาะเมืองเก่า โดยจะไม่นำเอาสาธารณูปการ โดยเฉพาะถนนผังรูปแบบการใช้ที่ดินในแผนที่แผ่นที่ 7.15 เข้าไปใส่ให้แก่ชุมชนแห่งนี้

ถ้าพิจารณาจากรูปจะเห็นว่า ถนนเข้าออกจากบริเวณเกาะเมืองถึง 7 ทางด้วยกัน และมากกว่าศูนย์กลางอื่น ๆ ทั้งนี้จากการมีถนนเข้าออกจากบริเวณเกาะเมืองมากมาย จะทำให้เกิดมีการขยายตัวของชุมชนในเกาะเมือง โดยเฉพาะบริเวณย่านพานิชยกรรมอย่างกว้างขวาง และจะมีส่วนทำลายโบราณสถานให้หมดลงไปในเร็ววัน

ตารางที่ 7.37 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุมชนเมืองลพบุรีในอนาคต พ.ศ. 2543

ประเภท	เขตสำรวจวางผัง					
	เขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวม	
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
ย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย	888.6	16.30	10,431.3	64.89	11,319.9	52.37
ย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	857.5	15.47	156.3	0.98	1,013.8	4.69
ย่านพาณิชยกรรม	895.6	16.16	196.9	1.22	1,092.5	5.05
สถานที่ราชการ	406.3	7.33	47.5	0.30	453.8	2.10
ย่านอุตสาหกรรม	—	—	1,661.3	10.34	1,661.3	7.69
ศาสนสถาน	63.1	1.14	126.9	0.79	190.0	0.88
สาธารณูปการ	75	1.35	—	—	75	0.35
สถานศึกษา	240	4.34	296.3	1.84	536.3	2.44
พักผ่อน สนามกีฬา	1,316.9	23.76	1,450	9.02	2,766.9	12.71
แม่น้ำ ลำคลอง บ่อ สระ	198.8	3.59	646.9	4.02	845.7	3.91
ทหาร	600	10.83	1,061.3	6.60	1,661.3	7.68
รวม	5,541.8	100.00	16,074.7	100.00	21,616.5	100.00

ที่มา : กองสำรวจ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- พาณิชย์ยกรรม และที่พำนักหนาแน่น
- อุตสาหกรรม และคลังสินค้า
- สถาบันราชการ
- อาคารรูปการ และอาคารรูปทรง
- สถาบันการศึกษา
- ศาลากลาง
- สวนกีฬา และที่พำนักหย่อนใจ
- บริเวณเกษตรกรรม
- บริเวณเขตทหาร
- ถนน
- ทางรถไฟ
- เขตเทศบาล
- แม่น้ำ ลำคลอง

ผังเมืองรวมลพบุรี 2543

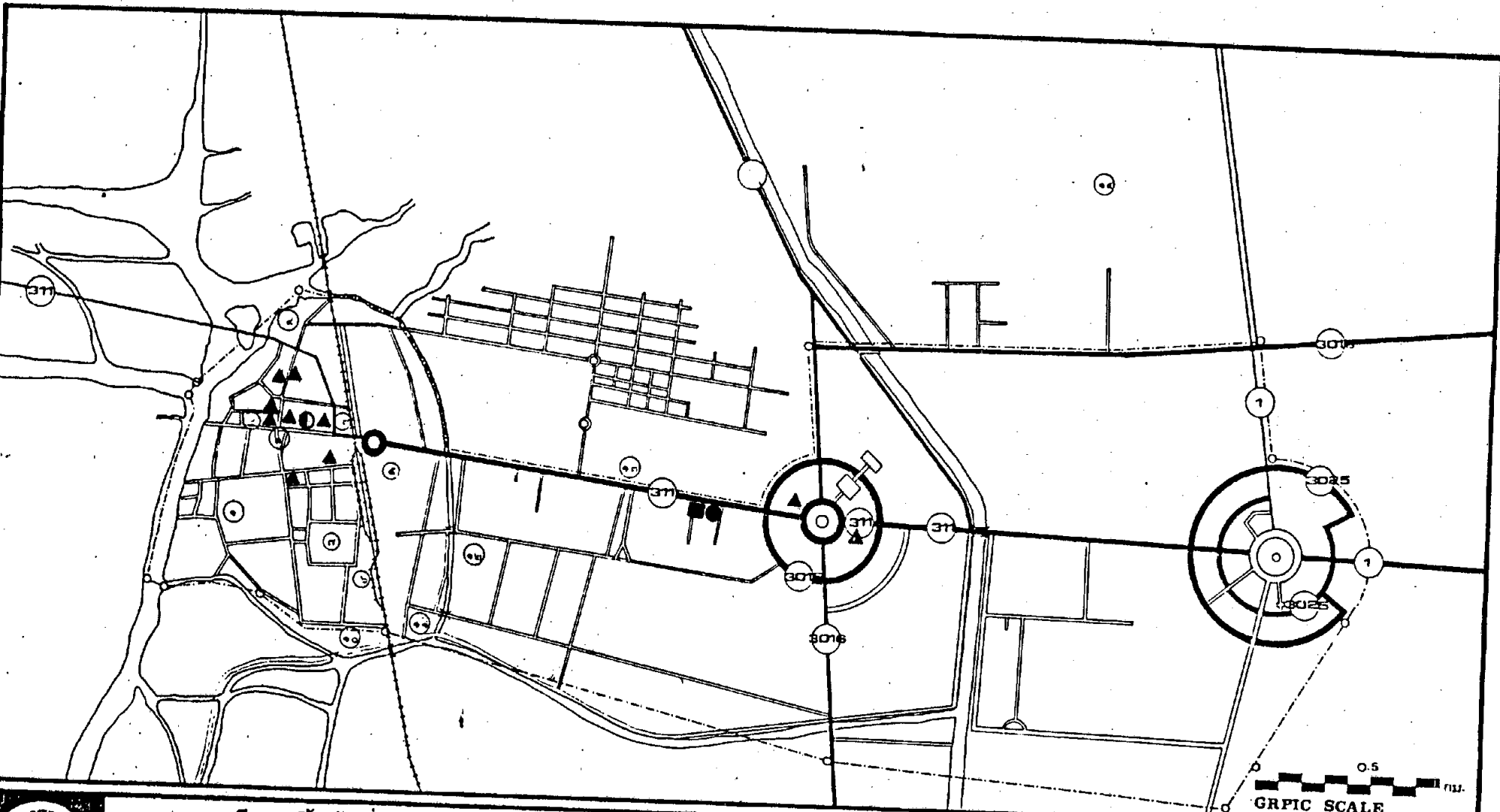
๒๕๔๓

พ.ศ. ๒๕๔๓

การใช้ที่ดินในด้านการให้บริการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี

เมื่อพิจารณาจากแผนที่แผนที่ 7.16, 7.17, 7.18 จะเห็นว่าที่ตั้งของสถานบริการต่างๆ เช่น ธนาคาร ในทักลับ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข โรงพยาบาล โรงแรม และอื่น ๆ จะกระจายตัวกันอยู่ในจุดศูนย์กลางใหญ่ ๆ 3 ศูนย์กลางคือ เกาะเมืองลพบุรี วงเวียนสระแก้ว วงเวียนอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา

น.อ. ศิษิต แรกปานาย

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

- ▲ ธนาคาร
- ▲ การประปาสุบุรี
- ชุมสายโทรศัพท์สุบุรี
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขสุบุรี

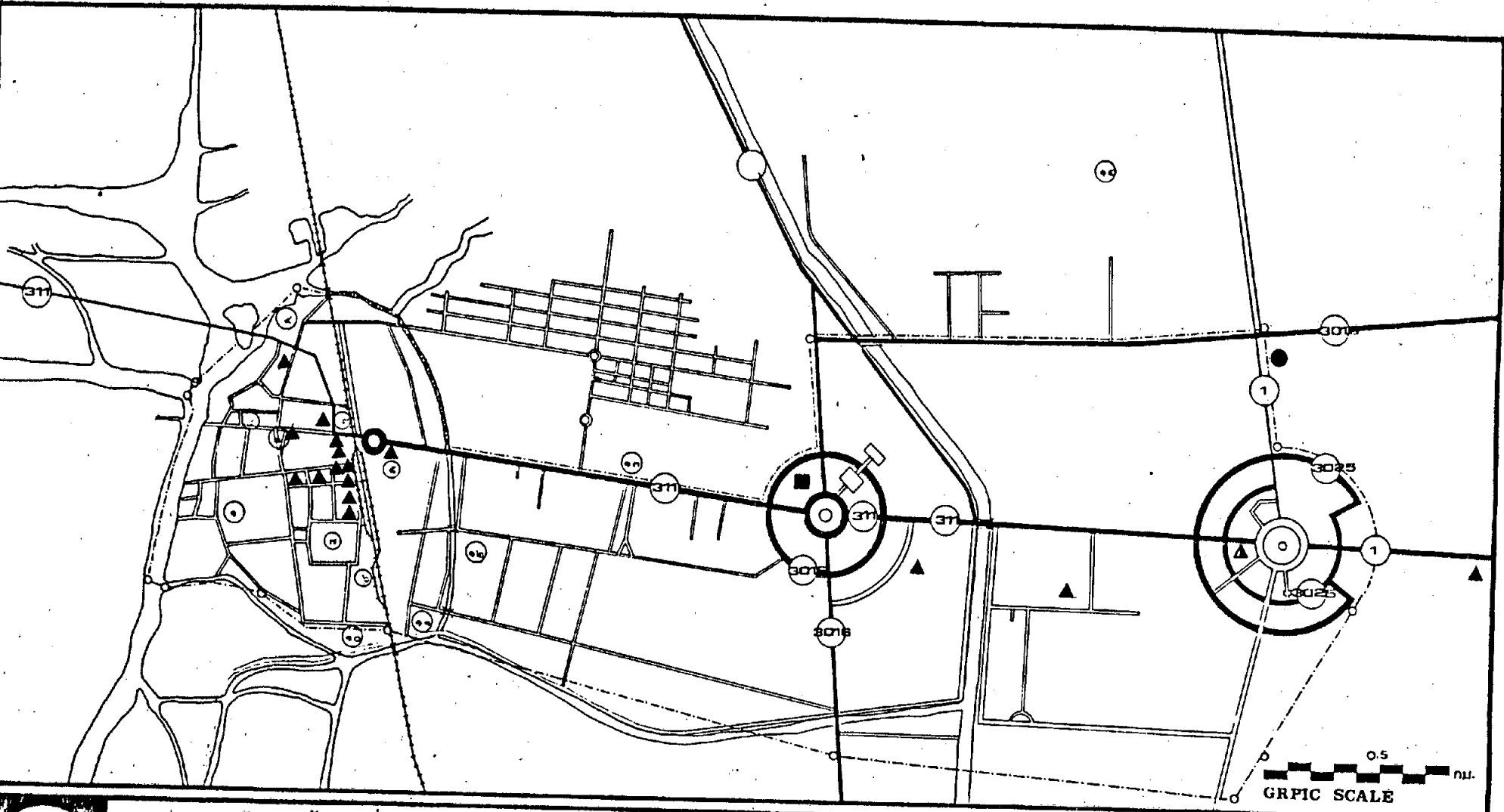
แสดง : ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

๑ พระนารายณ์ราชนิเวศน์	๑๖ วัดอินโคหิน	๑๗ ป้อมชัยชนะสงคราม
๒ ปรากฏแช่	๑๗ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๑๘ วัดสันเปาโล
๓ ปรากฏสามยอด	๑๘ บ้านหลวงรับราชทูต	๑๙ ประตูเทนิค
๔ ศาลระกาฬ	๑๙ ป้อมท่าโพธิ์	๒๐ พระที่นั่งไกรสรสีหราช
๕ วัดนครโกษา	๒๐ ประตูชัย	

แผนที่ 7.16

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

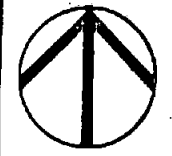
ผู้ทำการศึกษา
น.บ. ศิษย์ แรทช่างานู

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญลักษณ์**
- ▲ โรงแรม
  - สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว
  - โรงพยาบาลสุบุรี
  - ▲ กองกำกับการตำรวจภูธร

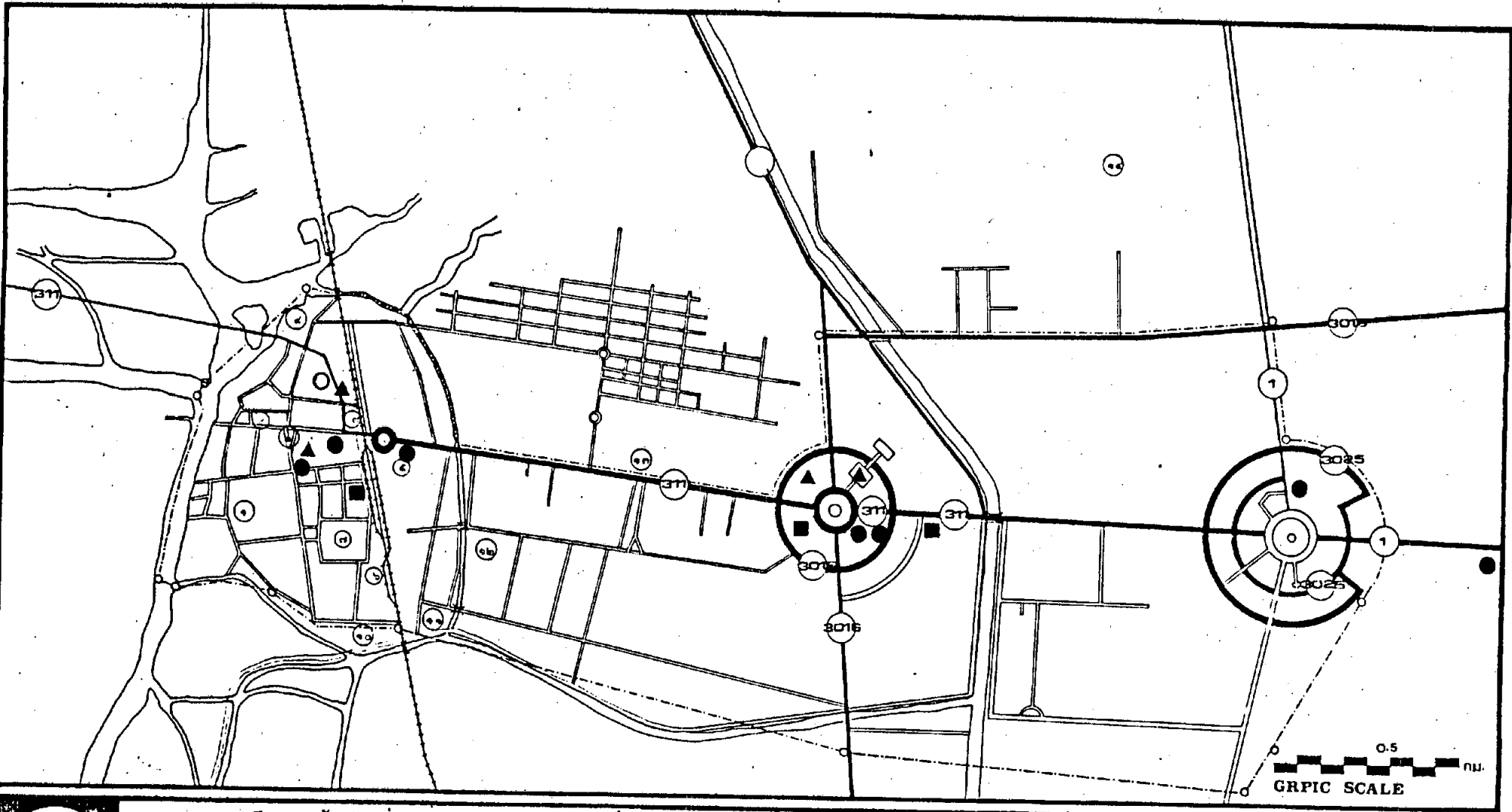
แสดง : ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ, อาคารอนุภาค และอาคารอนุการ

๑) พระนารายณ์ราชนิเวศน์	๒) วัดอินโคคิน	๓๓) ป้อมชัยชนะสงคราม
๒) ปรางค์แขก	๓) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๓๔) วัดสันเปาโล
๓) ปรางค์สามยอด	๔) บ้านหลวงรับราชทูต	๓๕) ประตุนิยบ
๔) ศาลพระกาฬ	๕) ป้อมท่าโพธิ์	๓๖) พระที่นั่งไกรสรสีหราช
๕) วัดนครโกษา	๖) ปะนุชัย	

แผ่นที่ 7.17

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา
ผ.ศ. อธิศ แร่ขำนาย

สาขา มัธยมศึกษา แผนกวิชามัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

- ▲ โรงพยาบาล
- โน้ตสลิป
- ร้านอาหาร

แสดง : ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

๑ พระนารายณ์ราชนิเวศน์	๑๖ วัดปิ่นโตหิน	๑๗ บ่อน้ำสาธารณะ
๒ ปรากฏคันทก	๑๗ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๑๘ วัดสันเปาโล
๓ ปรากฏสามยอด	๑๘ บ้านหลวง รัชราชูต	๑๙ ประตูเทวียศ
๔ ศาลระกาฬ	๑๙ บ่อน้ำโศภ	๒๐ พระที่นั่งไกรสรสีหราช
๕ วัดนครโกษา	๒๐ พระคูขันธ์	

แผ่นที่ 7.18

สรุป

การใช้ที่ดินในเขตเมืองพระนครศรีอยุธยา และเมืองลพบุรี จะปรากฏว่าปัญหาส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินสับสน เนื่องจากขาดการวางแผน และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในด้านการบุกรุกทำลายโบราณสถานเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในเกาะเมืองลพบุรี ซึ่งมีปัญหารุนแรงกว่าพระราชบัญญัติการผังเมืองจะมีส่วนในการควบคุมการใช้ที่ดินให้ถูกต้อง ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวบรรลุผล.